

DIỄN ĐÀN VĂN HỌC NGHỆ THUẬT BÌNH PHƯỚC

HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP

Nhà nghiên cứu VNDG LÊ VĂN QUANG - Chủ tịch

Nhà báo PHẠM HIẾN - P. Chủ tịch Thường trực

CÁC ỦY VIÊN

Nhà nghiên cứu VNDG MA LY PHƯỚC

Nhạc sĩ VŨ QUANG VƯỢNG

Họa sĩ NGUYỄN DUY HỒNG

Nghệ sĩ Nhiếp ảnh NGUYỄN VĂN PHÚC

Nhà văn NGÔ THỊ NGỌC DIỆP

Tổng Biên Tập

PHẠM HIẾN

Thư ký Tòa soạn:

TRƯỜNG QUỐC CƯỜNG

Biên Tập

NGUYỄN VĂN DƯƠNG

TRẦN LÊ HOÀNG VŨ

Trình Bày

QUỐC CƯỜNG

Sửa Bản in

LÊ THỊ HƯỜNG

Bìa 1: T/p Tri ân thầy cô

Ảnh: Nguyễn Văn Phúc

TÒA SOẠN

Số 1, Nguyễn Thị Minh Khai, P. Tân Phú,

Tp. Đồng Xoài, tỉnh Bình Phước.

ĐT: 0271.3888507; Fax: 0271.3887132

Email: tapchivannghebinhphuoc@gmail.com

Website: <https://vannghebinhphuoc.org.vn>

In 1.000 cuốn, khổ 16 x 24cm, 84 trang.

In tại Nhà in Báo Bình Phước.

Giấy phép xuất bản số: 388/GP- BT/TTT
do Bộ Thông tin và Truyền thông cấp
ngày: 13/8/2015;

Nộp lưu chiếu tháng 11/2021.

TRONG SỐ NÀY

* LỜI TÒA SOẠN:	Trang 2
* HỌC TẬP VÀ LÀM THEO TƯ TƯỞNG, ĐẠO ĐỨC, PHONG CÁCH HỒ CHÍ MINH:	
- Lời căn dặn của Chủ tịch Hồ Chí Minh với Nhà thơ Tố Hữu...	3
- Sức lan tỏa trong Lực lượng Vũ trang tỉnh...	6
* KỶ NIỆM 39 NĂM NGÀY NHÀ GIÁO VIỆT NAM (20/11/1982 - 20/11/2021):	
- Người thầy năm xưa.	14
- Cô và mẹ.	17
- Thấy tôi dạy học.	22
- "Bục giảng dưới hầm sâu em cũng là chiến sỹ".	24
- Từ học Online - đến giao lưu trực tuyến.	26
- Mơ bước đến trường.	28
* BÚT KÝ, GHI CHÉP:	
- Người giữ ngọn lửa thiêng.	30
- Mưa biên cương.	33
- Nhớ một thời đã xa.	36
* TẢN VẤN:	
- Sóc Bom Bo, mùa hoa hò hện.	38
* BIỂN ĐẢO - QUÊ HƯƠNG:	
- Sừng sững tượng đài Đại tướng Võ Nguyên Giáp...	40
- Canh trời giữ biển.	43
- Mùa thu ở đảo xa.	44
* NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI:	
- Lịch chuẩn - rất cần "Biển báo".	45
- Cảm nhận ca khúc Viếng Lăng Bác của Hoàng Hiệp.	48
* CHÂN DUNG NGHỆ SĨ:	
- Nhạc sĩ Nguyễn Văn Luân - Đam mê sáng tác.	52
* NHẠC:	
- Việt Nam lại bừng sáng.	55
* LĂNG KÍNH TRI THỨC:	
- Giữ người tài trong khu vực công, một thách thức lớn.	56
* CHUNG TAY TUYÊN TRUYỀN PHÒNG, CHỐNG DỊCH BỆNH COVID-19:	
- Nghệ sĩ Nhiếp ảnh Bình Phước cùng chung tay phòng,...	63
- Cha tôi.	65
- Sống giữa làn ranh.	67
- Tâm sự mùa dịch.	69
* TRUYỆN NGẮN:	
- Chị hai tôi.	78
* Thơ:	
- Nguyễn Hồng Vinh, Nguyễn Hữu Diên, Đỗ Thanh Bình, Tuyết Mai, Hồ Đình Hiệp, Quang Minh Bùi, Nguyễn Thanh Hoàng, Nguyễn Trọng Đồng, Thu Đàm, SuaDx, Thanh Minh, Lê Đức Lượng, Thu Hiền, Phạm Thị Cúc, Thanh Dương Hồng, Huy Đức,...	

HOÀI NIỆM VÀ TRI ÂN

Tháng 11, nhân kỷ niệm 39 năm Ngày Nhà giáo Việt Nam (20/11/1982-20/11/2021) mỗi người trong chúng ta ít nhiều bồi hồi nhớ lại kỷ niệm xưa về những người thầy cô kính yêu dưới mái trường thân thương hay những người thầy trong cuộc sống. Thầy cô đã giúp đỡ, gieo vào ta những kiến thức, kinh nghiệm, bài học hay nhằm từng bước khai trí, trưởng thành, vượt qua khó khăn, thách thức để rồi sau hoài niệm đó chúng ta tự nhủ thầm: sự may mắn trong duyên phận con người có một tình cảm rất thiêng liêng và cao cả đó là tình thầy trò. Vì vậy, mỗi thế hệ học sinh, tận sâu thẳm đáy lòng phải biết nói lời “cảm ơn và tri ân quý thầy cô”! Năm học 2021-2022, ngành Giáo dục thực sự khó khăn trong điều kiện dạy và học, nhất là các địa bàn vùng sâu vùng xa. Mặc dù ngày 11/10/2021 Chính phủ đã ban hành Nghị quyết 128/NQ-CP quy định tạm thời về thích ứng an toàn, linh hoạt, kiểm soát hiệu quả dịch Covid-19, kịp thời có các giải pháp tích cực tháo gỡ khó khăn trước mắt.

Đất nước ta đang chuyển mình, biến khó khăn thách thức thành những cơ hội thông qua các quyết sách quan trọng đúng đắn và những chuyển công tác đối ngoại thành công của lãnh đạo quốc gia, đưa đất nước mở ra làn sóng thu hút đầu tư mới, đồng thời đảm bảo an ninh - an toàn sức khỏe cho Nhân dân bằng nguồn cung ứng dồi dào lượng Vaccine điều trị dịch bệnh Covid-19.

Đảng bộ, Chính quyền và Nhân dân tỉnh Bình Phước đã và đang năng động, sáng tạo, linh hoạt: Quyết tâm vừa thực hiện chống dịch bệnh hiệu quả, vừa phát triển kinh tế. Phát huy tinh thần đó, vừa qua Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy thông qua trang “Fanpage tự hào Bình Phước” đã tổ chức cuộc thi viết “Tình người nơi tuyến đầu phòng, chống dịch Covid-19 trên địa bàn tỉnh Bình Phước”. Mỗi mẫu chuyện tuy nhỏ nhưng hàm chứa ý nghĩa lớn và sâu sắc về tinh tự lực tự cường! Các mẫu chuyện chưa hẳn là tác phẩm văn học, tính nghệ thuật không cao nhưng có thể cảm nhận về phong cách kể đầy ngẫu hứng, tự nhiên đã đem đến sức sống và sự lan tỏa về tình người, tình đoàn kết. Tạp chí Văn nghệ trân trọng giới thiệu đến bạn đọc một số mẫu chuyện của cuộc thi trong số 68 này.

Chỉ còn vài tuần lễ nữa là khép lại năm 2021, các ngành các cấp đang nỗ lực phấn đấu hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ chuẩn bị chào đón năm mới 2022 và tết Nguyên đán Nhâm Dần sắp đến; đặc biệt tỉnh Bình Phước vừa tròn 25 năm tái lập tỉnh. Tạp chí Văn nghệ mong muốn có nhiều sự cộng tác chất lượng, sinh động gắn bó với quê hương con người Bình Phước phát hành số 69 chuyên đề và số 70 mừng Xuân mới Nhâm Dần.

Trân trọng đón nhận sự quan tâm của quý độc giả và cộng tác viên!

BBT

LỜI CĂN DẶN CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỚI NHÀ THƠ TỔ HỮU

□ NGUYỄN VĂN TOÀN

Đồng chí Tổ Hữu nguyên Ủy viên Bộ Chính trị, Bí thư Trung ương Đảng, Trưởng Ban Tuyên huấn Trung ương và Phó Thủ tướng thường trực Chính phủ, là người có những kỷ niệm sâu sắc với Chủ tịch Hồ Chí Minh. Đặc biệt đồng chí đã được Người căn dặn về xây dựng phong trào cách mạng và xây dựng Đảng.

Nhà thơ Tổ Hữu (ngoài cùng, bên trái) cùng các nhà văn miền Nam Phan Tứ và Trần Đình Văn trong một lần gặp Bác. Ảnh: TL

1. Trong “Nhớ lại một thời” (Nxb. Văn hóa Thông tin, Hà Nội, 2002), Nhà thơ Tổ Hữu viết: “Tại Đại hội Đại biểu Toàn quốc lần thứ hai của Đảng (11 - 19/2/1951), tôi được cử vào Ban Chấp hành Trung ương, làm Ủy viên Dự khuyết. Lúc ấy tôi 31 tuổi, không trẻ lắm, nhưng so với các anh khác là loại em út. Tôi vẫn được phân công làm công tác tuyên truyền và văn hóa. Vì công việc này và có lẽ đã là Ủy viên Trung ương nên dễ được gần Bác hơn để nhận các Chỉ thị về công tác tư tưởng, văn hóa”.

Ba tháng sau, Nhà thơ Tổ Hữu được gặp Chủ tịch Hồ Chí Minh. Nhà thơ Tổ Hữu nhớ lại: Vào một ngày tháng 5 năm 1951 đáng nhớ ấy, tôi được Bác gọi lên làm việc. Lần đầu ở Chiến khu được đến

gặp Bác, tôi rất hồi hộp. Cảnh Việt Bắc vào đầu hè trời trong sáng, bốn bề một màu xanh ngút mắt. Con đường đến nhà Bác men theo một dòng suối trong vắt mát lạnh, hai bên bờ là những nương ngô xanh mướt.

Thấy tôi đến, Bác gọi vào và bắt tay dịu dàng. Tôi hết sức cảm động khi được nắm bàn tay của Người, bàn tay nồng ấm, và ngay lập tức, cho ta cái cảm giác gần gũi, thân tình. Bác chỉ một chiếc ghế nhỏ, bảo tôi ngồi chờ một chút, vì Người đang vội viết nốt một cái gì đó. Tôi ngồi chờ và nhìn quanh nơi ở và làm việc của Người: Căn nhà sàn nhỏ vách mai, mái nứa, cột tre thoáng mát, chiếc giường nhỏ và cái bàn viết đều làm bằng những cây vầu đập đập. Tôi rất chú ý đến một

cái bồ xinh xinh ở góc bàn. Đó là cái bồ đựng công văn để khi cần di chuyển có thể mang đi dễ dàng. Mấy chú bồ câu tha thẩn ngoài sân, có khi bay qua cửa sổ vào nhà, đi quanh bồ công văn tìm thức ăn. Tôi nghe nói lúc làm việc căng thẳng quá, hoặc lúc nghỉ ngơi Bác thường rắc thóc cho mấy chú chim. Tôi lặng lẽ ngắm nhìn, muốn in thật sâu vào lòng mình hình ảnh của Bác. Người ngồi đó, sao giản dị đến vậy: Bộ quần áo nâu, đôi dép cao su, dáng cao gầy, đôi mắt sáng và bộ râu rất thoáng của một cụ già Việt Nam nhân từ. Vậy mà con người này đang là linh hồn của cuộc kháng chiến vĩ đại. Nhân dân cả nước đều gọi Người là cha già dân tộc, tuy lúc này Người mới hơn sáu mươi tuổi.

Bác viết xong, quay lại hỏi tôi:

- Công việc của các chú thể nào? Chú làm tuyên truyền mà ở trong rừng núi thế này thì nói với ai, và làm sao mà thấy được quần dân ta đánh giặc ra sao?

Vậy là Bác đã nói với tôi một vấn đề mà chúng tôi đang cảm thấy rất khó xử. Nếu được tùy ý đi về các địa phương, vào vùng sau lưng địch hay vào khu IV, nhất là vùng Bình Trị Thiên quê tôi, thậm chí đi vào sâu hơn nữa, đến tận mũi Cà Mau thì hay biết mấy. Nhưng như thế thì bỏ cơ quan cho ai.

Tôi nói điều đó với Bác, Bác chăm một điều thuốc, chăm chú lắng nghe tôi nói rồi ân cần bảo:

- Chú không đi được nhiều, thì đi ít và gần thôi. Theo Bác, tốt nhất là biết được nơi nào chiến đấu giỏi thì mời chính cán bộ và chiến sĩ nơi ấy về kể lại

cho anh em nghe, cho tất cả anh em ở Trung ương nghe. Như vậy anh em được báo cáo chiến công của mình, cán bộ cơ quan cũng được hiểu tình hình tốt hơn.

Nghe Bác nói tôi mới nhận ra rằng nếu những tấm gương điển hình trong chiến đấu và sản xuất được báo cáo cụ thể, sinh động, rồi đúc kết lại thành những bài học lớn, sâu sắc cho toàn quân và toàn dân biết thì tác dụng của nó sẽ được nhân lên gấp bội.

Tôi thưa với Bác:

- Cháu xin có một đề nghị: Cuộc kháng chiến đã được 5 năm rồi, rất có nhiều anh hùng và chiến sĩ thi đua như anh La Văn Cầu, chị Nguyễn Thị Chiên. Nếu Trung ương chủ trương tổ chức một Đại hội anh hùng và chiến sĩ thi đua toàn quốc thì cháu nghĩ rất tốt. Và như vậy mới thực hiện được lời Bác dạy: *“Người người thi đua/Ngành ngành thi đua/Ta nhất định thắng/Địch nhất định thua”*. Có phải thế không ạ?

Bác nhìn tôi về hài lòng:

- Ý chú được đấy. Nên báo cáo với đồng chí Trường Chinh xin ý kiến Thường vụ.

Được lời như cởi tấm lòng, tôi sung sướng quá. Chào Bác ra về, tôi cảm thấy lâng lâng vì chỉ một lúc được gặp Bác, được trình bày những khó khăn trong công tác mà đã được Bác chỉ cho một cách làm mới mẻ.

2. Cũng trong “Nhớ lại một thời”, Nhà thơ Tố Hữu viết: Tháng 10 năm 1965, Bộ Chính trị phái tôi vào khu Bốn để góp sức với anh em. Tôi vào xin ý kiến Bác trước khi đi, Bác bảo ngay:

- Chú đã tính làm gì chưa?

Tôi thưa:

- Khu Bốn là vùng nghèo đói, lại bị bom đạn thì tình thế rất khó khăn, các Đảng bộ cũng chưa có nhiều kinh nghiệm. Trong cuộc chiến tranh phá hoại này, cháu nghĩ là có động viên được nhân dân hăng hái chiến đấu và sản xuất thì tình hình mới bền vững.

- Làm thế nào động viên được đồng bào? Bác hỏi lại.

Tôi liền thưa:

- Dân mình thường nói: “Đảng viên đi trước, làng nước theo sau”. Cho nên cần trước hết chăm lo xây dựng Đảng vững mạnh...

Bác cười:

- Chú biết làm thế nào cho Đảng vững mạnh không?

- Dạ, phải giáo dục thật tốt cán bộ đảng viên.

- Ai giáo dục? Bác hỏi lại.

Tôi cảm thấy lúng túng, nghĩ rằng chắc Bác có ý kiến lớn, bèn thưa:

- Xin Bác chỉ thị cho bọn cháu làm tốt.

Đến đây Bác nói ngay:

- Không nên hỏi Bác mà nên hỏi dân mới đúng. Theo Bác, chú nên bàn với các Tỉnh ủy, Huyện ủy cách làm này: đến từng cơ sở làng, xã, họp dân lại, nêu câu hỏi rất đơn giản “Ở làng xã ta, ai chiến đấu giỏi, sản xuất giỏi” và mời dân phát biểu thẳng thắn. Họ sẽ chỉ cho mình biết những người ấy là ai. Rồi các chú xem lại, những đảng viên, cán bộ hiện nay, đã được bà con nhận xét thế nào? Ai được dân tín nhiệm, khen giỏi cả hai mặt: sản xuất và chiến đấu, thì đó là đảng viên

tốt, ai chưa được dân tin thì cần giáo dục thêm. Những đồng chí được dân yêu mến, tin cậy nhất mới xứng đáng là người lãnh đạo của Đảng bộ. Trái lại, ai bị dân khinh ghét thì không thể lãnh đạo được, cần thay đổi ngay. Nhiều chú bây giờ xa dân quá, những điều Bác vừa nói là kinh nghiệm xưa nay, nhưng không mấy chú thực hiện. Thậm chí cứ để mãi trong Đảng những đảng viên hư hỏng, lười biếng, hèn nhát, bị dân oán giận, thì còn lãnh đạo được ai? Đó là ý kiến của Bác, chú có làm được không?

Đúng như Bác nói: Chỉ có dân mới biết được ai thật xứng đáng là cán bộ, đảng viên. Dân ta rất tốt, rất tinh, biết tin dân thì mới được dân tin.

Từ đáy lòng, tôi cảm ơn Bác đã dạy bảo và quyết tâm thực hiện kỳ được. Thế là vào Quảng Bình, tôi đưa ngay chỉ thị của Bác ra bàn. Mời các đồng chí Tỉnh ủy, cả các đồng chí Bí thư, Thường vụ xuống một số làng, xã làm ngay. Một tuần sau, anh em trở về tỉnh, báo cáo kết quả, thật bất ngờ. Chi bộ nào, kể cả Bí thư, cũng được bà con thành thật nói rõ: ai giỏi, ai không giỏi về sản xuất và chiến đấu. Thậm chí có nơi Bí thư bỏ chạy trốn khi địch bắn phá, để mặc dân tự lo liệu và cả làng đều hoang mang, lo sợ. Chi bộ liền họp ngay, cảnh cáo những đảng viên hèn nhát, bầu Bí thư và Chi ủy mới gồm toàn những đồng chí được bà con khen ngợi nhất, và công việc sản xuất cũng như chiến đấu chuyển biến tốt rất nhanh. Tôi góp ý với anh em có thể dùng hình thức “báo công, bình công”, để thúc đẩy phong trào “Hai giỏi”, tạo không khí phấn khởi từ trong Đảng ra làng xóm ■

SỨC LAN TỎA TRONG LỰC LƯỢNG VŨ TRANG TỪ CÁC MÔ HÌNH HỌC TẬP, LÀM THEO BÁC

□ QUANG THẠCH

Những năm qua, việc “Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” được Đảng ủy Bộ CHQS tỉnh quán triệt, lãnh đạo, chỉ đạo thường xuyên cho cán bộ, chiến sĩ (CBCS) các đơn vị LLVT tỉnh. Để nội dung học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh thấm dần, thấm sâu và trở thành nhu cầu tự thân của mọi cán bộ, đảng viên, tổ chức Đảng, cơ quan, đơn vị là biện pháp tốt nhất trong việc xây dựng Chi, Đảng bộ trong sạch vững mạnh (TSVM), là việc làm thiết thực tạo sức lan tỏa sâu rộng, góp phần tô đậm hình ảnh đẹp “Bộ đội Cụ Hồ” trong thời kỳ mới, cùng toàn Đảng, toàn dân, toàn quân thực hiện thắng lợi nghị quyết Đại hội Đảng các cấp, xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam XHCN.

Việc “Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” trong Đảng bộ và LLVT tỉnh đã phát huy hiệu quả tích cực, luôn gắn kết với thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII), các phong trào thi đua quyết thắng, các cuộc vận động khác trong quân đội và địa phương... góp phần bồi đắp phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”, tạo sự chuyển biến tích cực từ ý thức tới hành động; trực tiếp xây dựng bản lĩnh chính trị, tinh thần trách nhiệm, tính chủ động khắc phục khó khăn, không ngừng phấn đấu vươn lên, sẵn sàng nhận và hoàn thành thắng lợi mọi nhiệm vụ được giao trong mỗi cán bộ, chiến sĩ. Sức lan tỏa mạnh mẽ của phong trào “Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” đã làm chuyển biến rõ nét về

tư duy, phương thức lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành, cách tiếp cận giải quyết công việc của Cấp ủy, người chỉ huy và tác phong, lề lối làm việc của đảng viên, cán bộ các cấp. Qua đó, góp phần xây dựng hệ thống tổ chức Đảng trong Đảng bộ Quân sự tỉnh TSVM, cơ quan, đơn vị vững mạnh toàn diện (VMTD). Chất lượng tổng hợp, sức chiến đấu của LLVT tỉnh không ngừng được nâng lên.

Học tập, làm theo gương Bác, đã được Đảng ủy Quân sự tỉnh cụ thể hóa bằng việc nhân rộng nhiều mô hình có nội dung thiết thực, tiêu biểu, như mô hình: “Đơn vị 3 nhất”, “Xây dựng đơn vị chính quy, cảnh quan môi trường xanh, sạch, đẹp”, “Xây dựng đơn vị nền nếp chính quy, quản lý, rèn luyện kỷ luật”, “Học tập và làm theo phong

cách tư duy độc lập, tự chủ, sáng tạo; phong cách làm việc dân chủ, khoa học”, mô hình “Cùng em đến trường”, “Chung tay vì người nghèo”... Nhờ triển khai, nhân rộng các mô hình nên đến nay hầu hết cơ quan, đơn vị LLVT trong tỉnh đều có cảnh quan sáng, xanh, sạch, đẹp, cơ sở hạ tầng, trang thiết bị, điều kiện làm việc của CBCS được cải thiện rõ rệt. Đời sống bộ đội được nâng cao, CBCS phấn khởi yên tâm hoàn thành tốt nhiệm vụ.

Cùng đó, các đơn vị thường xuyên “Xây dựng và nhân rộng điển hình tiên

tiên”, duy trì tốt phong trào “Người tốt, việc tốt”; coi trọng vai trò nêu gương của cán bộ chủ trì các cấp. Tăng cường giám sát việc thực hiện nói đi đôi với làm đối với Cấp ủy viên, người đứng đầu các cấp, ngành và cơ sở; có nhiều chủ trương, biện pháp quyết liệt để ngăn chặn và kiên quyết đấu tranh không khoan nhượng với những nhận thức lệch lạc, sai trái; những biểu hiện suy thoái phẩm chất, đạo đức, lối sống, trước hết là các biểu hiện thực dụng, vụ lợi, trung bình chủ nghĩa, nói không đi đôi với làm.

Ngày từ đầu năm 2021, Nghị quyết của Đảng ủy Quân sự tỉnh đã xác định phải thực hiện tốt khâu đột phá, nâng cao chất lượng huấn luyện, xây dựng chính quy, chấp hành kỷ luật, xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện; trong 9 tháng đầu năm Bộ CHQS tỉnh đã tổ chức tập huấn 14 lớp/1.374 lượt cán bộ, thời gian từ 7 đến 10 ngày, đạt được mục đích, yêu cầu đề ra, bảo đảm an toàn. Tổ chức huấn luyện cho các đối tượng theo kế hoạch, quân số tham gia học tập đạt 99,4%. Các cơ quan, Ban CHQS 11 huyện, thị

xã, thành phố, đơn vị nâng cao chất lượng huấn luyện, giáo dục đào tạo cho các đối tượng, bảo đảm đúng kế hoạch, sát thực tế, yêu cầu nhiệm vụ chiến đấu. Tổ chức huấn luyện với phương châm **“Cơ bản, thiết thực, vững chắc**, coi trọng huấn luyện đồng bộ, chuyên sâu, huấn luyện cả kỹ thuật, chiến thuật, điều lệnh, thể lực, đã khắc phục được bệnh thành tích trong huấn luyện. Tổ chức huấn luyện cho chỉ huy và cơ quan 100% cán bộ, chiến sĩ được huấn luyện theo phân cấp.

Đột phá tạo chuyển biến sâu về nhiệm vụ quân sự địa phương, tập trung xây dựng Ban CHQS xã, phường vững mạnh mọi mặt; Phát huy vai trò tham mưu công tác quốc phòng địa phương và kiểm tra thực hiện nhiệm vụ, tạo sự chuyển biến rõ rệt về nhận thức, năng lực tham mưu của cơ quan Ban Chỉ huy Quân sự tỉnh, huyện, xã trong quản lý Nhà nước về quốc phòng.

Tập trung chỉ đạo củng cố, xây dựng nền quốc phòng toàn dân; xây dựng thể trận quốc phòng toàn dân gắn với thể trận an ninh Nhân dân vững chắc trên từng địa bàn. Tích cực tham mưu, đề xuất địa phương sử dụng ngân sách để quy hoạch và xây dựng công trình quân sự cấp huyện, đầu tư xây dựng sở chỉ huy thời chiến, căn cứ hậu cần - kỹ thuật trong khu vực phòng thủ; chất lượng bồi dưỡng kiến thức

quốc phòng-an ninh cho các đối tượng không ngừng được nâng lên; chỉ đạo diễn tập 20% xã, phường, thị trấn và diễn tập phòng không nhân dân theo đúng kế hoạch.

Đặc biệt, khi dịch bệnh Covid-19 bùng phát trong thời gian qua, cán bộ, chiến sĩ tham gia có hiệu quả trong các hoạt động phòng, chống dịch bệnh, trọng tâm là công tác chăm sóc Nhân dân tại Trung tâm huấn luyện, Trung đoàn 736 - Khu cách ly tập trung của tỉnh chỉ đạo các huyện, thị xã, thành phố đảm nhiệm cũng như tại các điểm chốt kiểm dịch trong tỉnh. Đồng thời Bộ CHQS tỉnh đã điều động một Đại đội Dân quân đang tập trung huấn luyện, trong đó tăng cường cho các chốt biên giới 54 đ/c, chốt nội địa 18 đ/c, còn 9

đồng chí sẵn sàng cơ động khi có lệnh.

Dưới sự chỉ đạo trực tiếp của Đảng ủy, Thủ trưởng Bộ CHQS tỉnh, Ban CHQS các huyện, thị xã, thành phố đã kịp thời phân công lực lượng trực luân phiên, thực hiện nhiệm vụ canh gác 24/24 giờ tại các Khu cách ly tập trung của tỉnh. Huy động toàn bộ sỹ quan, quân nhân chuyên nghiệp và dân quân thay nhau tham gia trực tại các điểm chốt. Trong quá trình thực hiện nhiệm vụ, mặc dù cơ sở vật chất, nhân lực, thời tiết ảnh hưởng không nhỏ đến quá trình công tác, song, bằng sự nỗ lực cố gắng, bằng trách nhiệm của người quân nhân, các anh luôn chu đáo, nhiệt tình, vượt trên khó hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao.

Bên cạnh đó, chỉ đạo Ban CHQS các huyện, thị xã, thành phố luôn làm tốt công tác lãnh đạo, chỉ đạo phối hợp với các ban, ngành, đoàn thể quận làm tốt công tác dân vận, vận động mạnh thường quân, doanh nghiệp ủng hộ việc phòng, chống dịch Covid-19 gần 50 tỷ đồng. Cử 800 dân quân thường trực giúp nhân dân khắc phục hậu quả thiên tai và thu hoạch vụ mùa hơn 1.900 ngày công; Vận chuyển 177 tấn nhu yếu phẩm (gạo, rau, củ, quả, mì tôm, nước suối, dung dịch sát khuẩn, khẩu trang, đồ bảo hộ...); cho 10 “Gian hàng 0 đồng” tại địa bàn thành phố Đồng Xoài và huyện Đồng Phú;

Tặng quà 2.494 phần quà cho các gia đình có hoàn cảnh khó khăn trên địa bàn tỉnh: tổng trị giá 635.120.000đ. Tham mưu Cấp ủy, địa phương, các tổ chức, cá nhân vận động hỗ trợ các nhu yếu phẩm, rau củ quả, thăm, tặng quà các gia đình khó khăn trong phòng chống dịch; Các khu cách ly, các chốt phòng chống dịch trên các tuyến biên giới, nội địa: tổng trị giá 9.829.601.000đ. Ngoài ra còn tham mưu hỗ trợ kiều bào đang sinh sống tại các tỉnh Kratie, Mundulkiri, Tboong Khmum; Hỗ trợ Tiểu khu quân sự các tỉnh Kratie, Mundulkiri, Tboong Khmum; Kong Pong Thom: tổng trị giá 13.889.188.000đ để ủng hộ lực lượng làm nhiệm vụ ở tuyến đầu phòng, chống dịch, hỗ trợ các gia đình khó khăn.

Bằng những việc làm thiết thực, cụ thể, việc học tập, làm theo gương Bác đã tạo động lực giúp cán bộ, chiến sĩ toàn lực lượng hoàn thành tốt nhiệm vụ ở từng cơ quan, đơn vị. Đồng thời, động viên cán bộ, chiến sĩ phát huy vai trò xung kích trong phối hợp thực hiện nhiệm vụ chính trị ở địa phương, là lực lượng nòng cốt trong công tác phòng, chống dịch Covid-19, phòng chống thiên tai, tìm kiếm cứu nạn, tích cực tham gia hoạt động thiện nguyện vì cộng đồng, làm sáng đẹp phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” trong lòng Nhân dân ■

PGS.TS Nguyễn Hồng Vinh

Từ Câu Chuyện Ngẫu Nhiên

(Ghi theo lời kể của một Cựu Chiến binh)

*Lâu rồi chưa về thăm sóc
Chập chờn nhưng nhớ đầy vơi
Tiếng chày đêm khuya vang vọng
Làm nên nhựa sống cho đời!*

*Gạo từ Bom Bo nơi ấy
Bát cháo nghi ngút hương thơm
Em đứng bón từng thìa cháo
Hơi ẩm tỏa lan căn hầm...*

*Sau 40 năm giải phóng
Có dịp thăm lại Bom Bo
Đường bản phong quang trải nhựa
Trường học vang tiếng trẻ thơ...*

*Gặp em khi vừa tan lớp
Bến lữ kể chuyện gia đình
Mười năm làm nghề cô giáo
Mẹ là y tá trước kia...*

*Thì ra người nữ quân y
Đã từng tham gia ca mổ
Cứu tôi sống đến bây giờ
Chính là mẹ em hôm đó!*

*Thời chiến bao chuyện ngẫu nhiên
Hợp lại thành lẽ tất nhiên
Đất nước xưa tan bóng giặc
Nhờ sức quân - dân khắp miền!*

Nguyễn Hữu Diên

Cô Giáo Vùng Cao

*Đã bao tháng năm vất vả gian nan
Lên với vùng cao đâu ngại gì mưa nắng
Vẫn miệt mài cùng bảng đen phấn trắng
Cô say sưa với sự nghiệp “trồng người”*

*Bấm đốt ngón tay mười mấy năm rồi
Từ cái thuở nơi đây còn “điểm lẻ”
Hai lớp học chỉ lều tèo mấy dĩa
Một mái tranh ngơ ngác thêm buồn*

*Những đêm dài tiếng vượn hú đầu non
Đường lầy lội bao ngày mưa tầm tã
Con dốc trơn gập ghềnh sỏi đá
Một mình cô thiếu thốn trăm bề*

*Cũng có khi cô định bỏ nghề
Nhưng nghĩ lại tội nghiệp bầy trẻ nhỏ
Thiếu mặc, đói ăn, đói luôn cái chữ
Nước mắt lưng tròng cô lại thấy thương...*

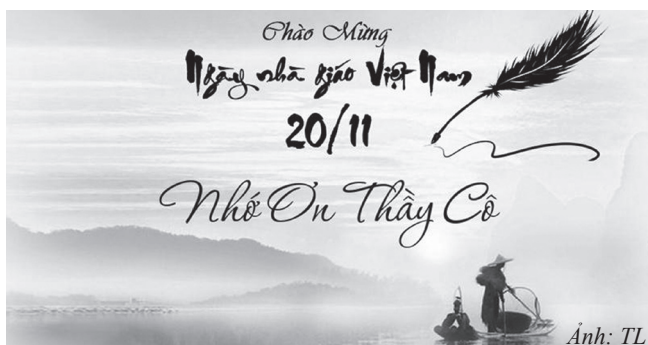
*Mười mấy năm qua, điểm lẻ đã thành trường
Bầy trẻ nhỏ đã qua sông mấy lứa
Vẫn mái chèo khua, con đò cô chở
Trọn cả nghĩa tình cô giáo vùng cao.*

Đỗ Thanh Bình

Năm Học Đặc Biệt

*Covid hoành hành khắp nơi
Làm cho điên đảo đất trời năm châu
Đại dịch lớn nhất toàn cầu
Đây lùi kinh tế lún sâu khôn lường
Cướp đi hàng triệu dân thường
Để lại hậu quả đau thương suốt đời...*

*Ra tay chống dịch kịp thời.
Với “nhiệm vụ kép” đi đôi song hành
Ngành Giáo dục chuyển hướng nhanh
“Học theo trực tuyến” ắt thành vẻ vang
Tạm xa mái ấm trường làng
Ở nhà học tập đàng hoàng hơn xưa
Ôn bài luyện tập sớm trưa
“Zalo” tiếp sức đẹp vừa lòng cô
Thỏa niềm mong đợi nên thơ
Danh hiệu loại giỏi dưới cờ tung bay
Cảm ơn người trao máy này
Cùng với cha mẹ hàng ngày giúp con
Xử lý, thao tác nhanh hơn
Làm chủ công nghệ... lớn khôn với đời!
Xứng đáng cháu ngoan của Người
“Vượt khó hiếu học” đổi đời đi lên
“Năm học đặc biệt” tạo nên
Thành tích xuất sắc vang rền bốn phương
Nêu cao ý chí kiên cường
Chấp nhận gian khó, can trường dựng xây
Cách phòng, chống dịch rất hay
“5K” thực hiện tốt ngay từ nhà
“Nhiệm vụ kép” đẹp hài hòa
Dâng tặng đất nước bài ca khải hoàn.
Năm học kết thúc vẻ vang
Phượng hồng nở thắm hân hoan chào mừng.*

Tuyết Mai

Nhớ Ông Thầy Cô

Bao năm tháng xa trường con vẫn nhớ
Ơn nghĩa cô thầy thấp sáng tương lai
Thầy chẳng ngại với đồng lương còm cõi
Nhiệt huyết yêu nghề kiến tạo tương lai
Cô như mẹ bảo ban bao điều tốt
Trao yêu thương nâng bước con vào đời
Mỗi giáo án một mầm xanh hy vọng
Thầy là cha chấp cánh tuổi thơ con
Lời giảng thầy cô hành trang soi sáng
Tiếp bước chúng con đến bến huy hoàng
Xây dựng nước nhà giàu đẹp khang trang
Xứng với công lao thầy cô dạy bảo
Chúng con vẫn luôn học tập từng ngày
Tình cô thầy là vàng dương soi sáng
Công lao mẹ cha biển rộng trời cao
Ơn nghĩa thầy cô tình yêu trân quý
Chúng con luôn tạc dạ khắc ghi.
Những ánh đuốc soi đường con khai trí
Mang những ân tình đi xây dựng quê hương.

Người Thầy Năm Xưa

□ NGUYỄN HOÀNG DUY

Lũ trẻ trong xóm lò gạch chạy theo chiếc xe đạp đòn đong của thầy Nguyên, vừa chạy vừa đùa giỡn. Chúng đều là con của những gia đình nghèo khó, thiếu ăn, nhưng điều đó không làm chúng buồn rầu, âu lo. Trên tay các bạn nhỏ hồn nhiên này đều cầm một quyển tập và một cây bút chì ngắn ngủn. Trông bọn chúng rất hào hứng và có vẻ hạnh phúc lắm. Đến khúc giữa con đường hương lộ, thầy Nguyên rẽ sang con đê ngoằn ngoèo trải đầy cỏ dại dẫn vào một căn nhà nhỏ bé, trước cổng có tán cây bàng già cỗi.

- Vào đây các con - thầy Nguyên bảo.

Thầy Nguyên cười hiền từ, vẫy gọi lũ trẻ vào nhà. Thầy sắp xếp lại bàn ghế cho đám trò nhỏ nhanh chóng ổn định chỗ ngồi.

- Hôm nay chúng ta học bài “Làm anh” (tác giả Phan Thị Thanh Nhàn).

Tí giơ tay nhanh nhẩu xin thầy đọc bài. Thành Đen cũng giơ tay tranh đọc:

- Cho con đọc đi thầy!

Thầy Nguyên cười vui vẻ, phân giải:

- Trật tự đi các con. Tí đọc trước đi!

Tí đứng dậy nghiêm trang nhìn lên bảng, hắng giọng đọc thật to:

Làm anh khó đấy

Phải đâu chuyện đùa

Với em gái bé

Phải người lớn cơ.

Khi em bé khóc

Anh phải dỗ dành

Nếu em bé ngã

Anh nâng dịu dàng...

Cái đầu tóc cháy nắng của Tí đang đưa theo từng nhịp thơ rất nhập tâm. Cả lớp học im lặng lắng nghe, chỉ có thành Đen là chăm chăm chờ Tí đọc xong hai khổ để giơ tay xin đọc tiếp. Bài thơ này nó thích lắm, có lẽ vì nó không có anh em gì, nên thấy nội dung thật cảm động, thật khao khát. Thoáng chốc đã hết giờ học, hôm nay cả lớp chỉ học mỗi môn Tập đọc. Trước khi đám học trò ra về, thầy Nguyên dặn dò:

- Ngày mai học làm toán, các con nhớ mang que tính theo nhé!

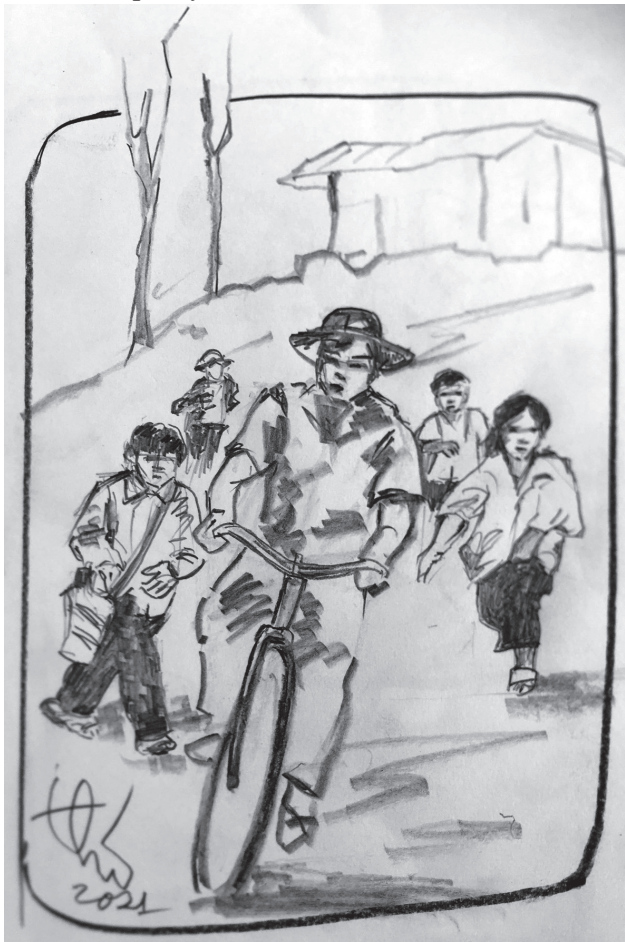
Đám học trò nhón nháo chào thầy ra về, tiếng nói cười của chúng còn lan mãi ra đến đường đê.

Ngày nào cũng vậy, sau giờ dạy ở trường học trên huyện, thầy Nguyễn lại đạp xe về xóm lò gạch tiếp tục mở lớp. Bà con ở đây đa phần nghèo khó, con cái chẳng được đến trường. Thầy xin mở lớp dạy cho tụi trẻ biết đọc,

biết viết, ai cũng cảm kích, biết ơn. Thầy nhớ hôm đầu đưa nào cũng rụt rè, ít nói. Có đứa chín, mười tuổi mà thân hình còm nhom, đen đúa lóng nga lóng ngóng rất đáng thương. Bây giờ bọn chúng đã hòa đồng và quen với không khí của một lớp học, đứa nào cũng ham phát biểu, học hỏi, giúp đỡ lẫn nhau trong học tập. Chúng đã có thể đọc sách và biết làm những bài toán đơn giản. Thầy Nguyễn chỉ

mong lứa học trò này có thể được đi học cao hơn, giúp ích cho xã hội, cho đất nước sau này. Nhưng ước mong đó có lẽ xa vời vì gia cảnh em nào cũng khôn khó, biết được con chữ, con số là hạnh phúc lắm rồi...

Hôm nay lớp học vẫn tiếp tục, nhưng đã có vài ba đứa xin nghỉ để phụ gia đình khuôn gạch thuê. Thầy Nguyễn thờ dài nghĩ thương đám học trò của mình, dù còn nhỏ nhưng đã phải làm công việc nặng nhọc. Nhưng đành chịu, vì chúng còn phải kiếm chén cơm. Lớp học mau chóng ổn định. Ngoài quyển tập cũ và cây bút chì, đứa nào

cũng có thêm một bộ que tính. Thầy Nguyên viết lên bảng những bài toán, phía dưới đám học trò xôn xao nhằm đếm que tính. Thằng Đen quay xuống chỗ Tí:

- Tí, cho tao mượn nha?

- Ồ, lấy đi. - Thằng Tí hí hoáy chép bài, vừa lơ đãng nói.

Một lát sau, Tí đứng dậy:

- Thưa thầy, bạn Đen mượn que tính của con không chịu trả.

Cả lớp quay lại, nhìn về phía Tí và Đen. Lúc này thầy Nguyên vẫn im lặng nhìn hai học trò của mình. Mặt Tí đỏ bừng giận dữ, còn Đen cúi đầu lằm lằm.

Thầy Nguyên nghiêm mặt hỏi Đen:

- Sao con lấy que tính của bạn?

Đen nghẹn ngào, lí nhí thưa:

- Dạ... dạ... con có hỏi bạn mượn ạ!

- Vậy sao con không trả cho bạn?

- Dạ... con tính chưa xong thì...

- Thế sao con không nhờ gia đình chuốt cho một bộ để dùng mà mượn bạn?

- Vì con không có ba như ba thằng Tí chuốt que tính cho nó...

- Được rồi, con trả cho bạn đi. Thầy tặng con bộ que tính khác.

Đôi mắt đỏ hoe của Đen bùng lên niềm vui sướng. Lớp học tiếp tục làm toán.

Khi mọi người ra về, chỉ còn hai thầy trò, thầy Nguyên nhẹ nhàng nói với Đen:

- Đen à, đồ vật của bạn mà mình mượn giây lát thì tranh thủ trả nha con. Không nên làm thế nữa, vì như vậy sau này bạn bè sẽ không giúp đỡ con trong việc học tập, cũng như các việc khác. Không tự chuốt được thì nói trước cho thầy biết chứ! Cũng may là thầy đã chuốt sẵn...

Nói rồi thầy Nguyên kéo học bàn lấy ra một bộ que tính bằng tre thẳng đều đặt vào lòng bàn tay nhỏ nhắn của Đen...

Rất nhiều năm sau đó, Đen ngày nào đã trưởng thành. Dù không thành công trong xã hội nhưng nó cũng có được công việc đàng hoàng, ổn định. Nó về lại xóm lò gạch thăm thầy Nguyên, trong tay vẫn cầm bộ que tính bằng tre năm nào thầy tặng. Dù đã cũ kỹ nhưng bộ que tính ngả màu thời gian luôn đẹp bóng loáng, không vết trầy xước. Thầy Nguyên giờ đã già, tóc bạc nhiều và gầy yếu lắm rồi, nhưng ánh mắt thầy vẫn ấm áp, tinh anh như ngày nào. Thầy nhận ra cậu học trò cũ, ôm chầm lấy Đen siết chặt vòng tay run rẩy. Nước mắt của người học trò rơi trên vai áo thầy nồng ấm, khê khàng gọi:

- Thầy ơi, con nhớ thầy lắm! ■

Có Và Mẹ

□ VƯƠNG THU THỦY

Mỹ Tâm sinh ra và lớn lên giữa vùng cao su bạt ngàn ven dòng sông mênh mông uốn khúc. Còn bé xíu xiu nó đã yên vị trên chiếc địu trước ngực mẹ, để cùng đi chợ khuya lấy rau, củ, quả về bán cho công nhân. Đôi khi, nó lại được đong đưa trên lưng ba để cùng đi trút mủ. Các cô, dì, chú, bác ở công ty ai ai cũng đều cưng nó.

Nó tập đi bên đàn heo mọi ỉn ỉn. Nó bị mấy chú gà con giắt cả thức ăn trên tay. Bị ngã uỳnh ạch khi rượt đuổi theo đàn chim sẻ. Nó được con Mực nựng nịu, có khi còn lè lưỡi liếm cả trên mặt, trên mũi nó. Con Mun thì tối ngày lẻo đẻo chạy theo đòi nó ẩm đi chơi. Nó quen đùa vui cùng mấy con thú nhỏ quanh nhà và cũng quen với cách tự phui bụi đứng lên sau trận khóc nhè vì đau khi bị ngã. Mẹ vẫn làm công việc của mẹ, vẫn để mắt coi chừng nó. Chỉ khi nào nó trèo leo, nghịch ngợm thì mẹ mới can ngăn vì sợ nguy hiểm.

Nó thích được ba dẫn ra lô. Khi thì lon ton chạy theo đòi ba bẻ cho chùm hoa li ti vàng mơ trên cành cao su. Khi thì ngồi ngóng những quả khô trắng ngà trên cành, đợi nó tách vách ngăn, bắn hột xuống gốc là tha hồ lượm để ba đem về cho mẹ. Khi thì chạy lòng vòng theo luồng gió để đuổi bắt bầy lá

vàng đang chao liệng. Cũng có khi nó nằm lẫn trong đám lá đỏ rồi ngủ quên để ba phải hốt hoảng đi tìm.

Nó vào lớp Một ở điểm trường ngay trung tâm xã. Mới học có hai tuần đầu tiên là cô giáo Chủ nhiệm đã dụ được nó chịu theo cô về nhà. Vậy là mỗi ngày nó đều ăn và ngủ trưa ở nhà cô. Mẹ cứ yên tâm sáng đưa nó lên lớp rồi chiều đến nhà cô đón về. Mỗi buổi chiều nó học bài và viết bài xong là được giải lao một chút, rồi cô tiếp tục dạy nó một số kỹ năng cần thiết để tham gia Giao lưu Tiếng Việt dành cho học sinh Dân tộc Thiểu số. Cứ cô nói trước rồi nó bắt chước nói theo. Mới đầu là cách chào hỏi, sau đó tự giới thiệu bản thân, rồi giới thiệu về nét văn hóa đặc sắc của dân tộc mình, về trang phục, lễ hội, phong tục tập quán, cuối cùng là thể hiện năng khiếu bản thân. Mà bắt buộc phải thuộc lòng phần này rồi mới được học phần tiếp theo. Riêng về năng khiếu thì nó phải học cả ba thể loại là hát, đọc thơ và kể chuyện. Khi đã thuần thục rồi thì biểu diễn cho cô kiểm tra và cô chọn một thể loại mà nó thể hiện tốt nhất. Cô khen nó học giỏi, thông minh, nhanh nhẹn và có sáng tạo. Nó học rất vất vả, đôi khi còn rơm rớm nước mắt. Nhưng cô khéo dỗ dành và động viên lắm, nên nó phải cố gắng. Rồi nó dễ dàng vượt

qua tám bạn cùng khối ở vòng trường, vì thầy cô nhận xét nó bạo dạn, tự tin và kể chuyện hay, tuy còn quên chút ít. Vậy là nó được nằm trong đội tuyển năng khiếu đi thi huyện của trường và tiếp tục rèn luyện. Nó rèn phần dự thi cá nhân ở nhà cô. Bốn giờ chiều là mẹ phải đón nó ra sân trường để tập thêm phần giao lưu tập thể. Cả cô, cả mẹ, cả nó cứ miệt mài như vậy rồi cũng đến ngày đi huyện. Nó hồi hộp xếp hàng đợi trước cửa phòng, rồi giật mình khi nghe gọi đến số báo danh và họ tên của nó. Cô giáo trong Ban Giám khảo dẫn nó vào chỗ ngồi. Trống ngực bắt đầu đánh thùm thụp, thùm thụp khi nó nhìn thấy bạn thi đầu tiên bước lên trước lớp. Nó cứ lăm nhăm trong đầu để ôn lại những nội dung mà mình cần thể hiện. Nhưng tất cả những gì nó đã thuộc nằm lòng, bây giờ bỗng dưng cứ rối tung lên. Nó bắt đầu hoang mang thật sự. Nó cố gắng nuốt dần, nuốt dần cái cơn khóc nhè sắp trào ra. Bây giờ thì nó chuyển dòng suy nghĩ tập trung sang hướng khác. “Không khóc, không khóc. Nước mắt sẽ làm nhòe lớp phấn son đẹp mà cô vừa trang điểm lúc sáng. Các bạn ấy sẽ

cười mình, làm ảnh hưởng trật tự lớp và cô giáo sẽ chú ý đến mình. Không khóc, không khóc, không khóc ...”. Nó bắt đầu nhớ lại lời cô Chủ nhiệm dặn: “Đừng suy nghĩ nhiều sẽ đánh mất lòng tự tin và tự gây áp lực cho bản thân. Thả lỏng tinh thần, bình tĩnh, tự tin. Chú ý theo dõi phần giao lưu của các bạn như đang xem một buổi biểu diễn nghệ thuật đặc sắc, như vậy có khi sẽ rút được một số kinh nghiệm cho mình”. Khi nó thật sự quay trở lại với trạng thái bình thường thì đã mười mấy bạn dự thi rồi. Cũng may là tên của nó nằm gần cuối danh sách. Nó bắt đầu theo dõi, quan sát kỹ từng lời nói, cử chỉ, điệu bộ khi các bạn thể hiện. “Số báo danh mười chín, Lâm Thị Mỹ Tâm”. Nó nhanh nhẹn rời chỗ ngồi rồi bước lên trước lớp. Sau

động tác cúi đầu nhẹ là nụ cười giao lưu rạng rỡ. Một tràng vỗ tay vang lên trước khi nó bắt đầu. “Kính thưa ... kính thưa ...”. Nó run từ trong bụng run ra. Hai đầu gối cứ va vào nhau như sắp khụy xuống. Nó đưa cả hai tay lên giữ chặt cái micro trước cằm để cố trấn an lại tinh thần. “Cả lớp mình cho một tràng vỗ tay thật lớn để động viên bạn đi nào!”. Dứt tiếng vỗ tay là nó tự tin bước lên vài bước: “Kính thưa quý thầy cô cùng các bạn học sinh thân mến! Đầu tiên, em xin gửi đến quý thầy cô cùng các bạn lời chúc sức khỏe và lời chào thân thương nhất!...”. Nó đã vượt qua vòng thi huyện đầu tiên trong đời như vậy đó. Giành được Giải Khuyến khích cấp huyện năm lớp Một, nó tiếp tục chạy theo thành tích cho bản thân, cho thầy cô Chủ nhiệm và cho trường ở những năm Tiểu học. Không những Giao lưu Tiếng Việt mà nó còn thi Vẽ và thi Viết chữ đẹp nữa. Kỹ năng và kinh nghiệm thi cử của nó được nâng cao dần theo thành tích đã đạt được.

Nó bước vào Trung học Cơ sở ở Trường Dân tộc Nội trú huyện. Bốn năm liền trong cái thế giới riêng tư của những học sinh dân tộc thiểu số. Nó vẫn là hạt giống thành tích của trường, nhưng với phân môn đòi hỏi phải vận dụng tối đa thể lực của bản thân. Nó có năng khiếu ở môn võ Taekwondo, nên học xong Tiểu học là nó đã được mang đai đồ rồi. Tập võ cũng chính là điều kiện tốt nhất để rèn luyện thân thể, mà

là cách rèn luyện thân thể mang tính nghệ thuật cao, lại giúp mình phòng vệ tốt và rèn luyện cho bản thân một trạng thái tinh thần bình ổn. Thầy đánh giá nó ra đòn chắc, đẹp và đạt kỹ thuật cao. Nó vẫn duy trì luyện tập và tăng tốc trước thời gian thi đấu. Nó còn thường xuyên mượn máy tính của thầy truy cập internet để nghiên cứu, học hỏi những kỹ năng và kinh nghiệm từ các câu lạc bộ võ Taekwondo trên mạng. Nó mở Youtube để học các đòn đá, thủ, tấn và một số kỹ thuật mới, nhằm bắt kịp yêu cầu thay đổi trong mỗi năm thi đấu. Kết quả mà nó đã gặt hái trong ba kỳ thi đấu ở cả cấp huyện cùng cấp tỉnh là ba Huy Chương vàng, hai Huy Chương bạc và một Huy Chương đồng. Rồi nó cũng tốt nghiệp Trung học Cơ sở và dự tuyển vào Trung học Phổ thông Dân tộc Nội trú tỉnh. Nó vui mừng khôn xiết khi tra được kết quả thi tuyển. Nó vội vàng báo tin vui cho người cô đã từng cầm tay nó nắn nót những nét chữ đầu đời. Nó cầm điện thoại hí hoáy tìm số cô trong danh bạ và bấm gọi. Nó vui mừng cả khi nghe tiếng chuông reo trong chờ đợi.

- A lô! Cô nghe đây con gái.

- Dạ con chào cô! Dạ con đạt 24,5 điểm thi tuyển và được xếp loại Khá. Con chuẩn bị trở thành “Cô nữ sinh Tà Mun” duyên dáng trong bộ áo dài trắng bước vào cổng Trường Trung học Phổ thông rồi cô ơi.

- Cô chúc mừng con! Hôm nào thi

mới chịu chạy ra cô nè?

- Dạ mai con ra ạ.

Niềm vui cứ tíu tít theo những lời tâm sự của hai cô trò. Ba mẹ cũng đang định mời cô một bữa cơm thân mật trước khi nó nhập học. Nó nôn nao trong chờ đợi và cứ lấy hai bộ áo dài mới ra để ngắm cho đỡ ghiền. Nó chột thềm ngắm hoàng hôn trên sông. Vậy là nó vo gạo cắm nhanh nồi cơm rồi đi. Chỉ cắm nồi cơm là xong, vì thức ăn mẹ nấu sẵn khi trưa rồi. Nó tản bộ dọc theo đường lô giữa hai vòm lá già xanh ngắt. Vóc dáng nó đã lộ lộ những đường cong mềm mại, uyển chuyển của chiếc bóng ẩn hiện thấp thoáng dưới vạt nắng chiều. Nó ngồi xuống vệ cỏ. Xoa xoa hai bàn chân lên mặt nước. Những khóm lục bình cứ dập dềnh lững lờ theo dòng chảy. Ông mặt trời thả cái mâm lửa tròn xoe, đỏ lù xuống một góc sông. Những gợn sóng nhẹ cứ lượn lờ óng ả, óng ánh. Rồi màu nắng nhạt dần, nhạt dần. Bóng mát cứ lan rộng, lan rộng ra. Chiếc mâm lửa cứ khuyết dần, khuyết dần rồi mất dạng. Hai mắt nó cứ luyến tiếc dõi theo những mảng mây tím đang khép lại hoàng hôn ở cuối chân trời.

Ngày nhập học gần kề. Danh sách trúng tuyển vào Trường Trung học Phổ thông Dân tộc Nội trú tỉnh đã được niêm yết. Nó và mẹ phải đưa ngoại đi viện chưa về kịp nên nhờ ba ở nhà dò danh sách giùm. Ba cứ dò đi dò lại hoài mà không tìm thấy tên nó nên đã vội nộp

hồ sơ về Trường Trung học Phổ thông ở huyện cho nó kịp vào năm học mới.

Tuy nó rất buồn, nhưng nó lại sợ bị thất vọng thêm lần nữa nên không dám tra lại danh sách trúng tuyển mà cứ âm thầm chờ đợi. Vậy là nó đã chính thức là học sinh Lớp 10A2 của Trường Trung học Phổ thông của huyện. Buổi học đầu tiên dài đến đáng sợ. Nó cảm thấy cô đơn và mệt mỏi với vô số những nỗi lo. Tan học là nó chạy ngay về nhà cô. Mẹ xin cho nó trọ lại nhà cô để học hành thuận tiện hơn và cô đã đồng ý. Nhưng nó vẫn còn hy vọng bên Trường Dân tộc Nội trú tỉnh, nên cứ nán nã chờ đợi mà chưa chịu dọn đồ ra ở hẳn. Ba thì phải đi làm tất bật suốt ngày, còn mẹ chẳng biết bận việc gì mà mấy ngày nay cũng vắng nhà liên tục nên không còn thời gian để ý đến tâm trạng của nó. Chỉ có cô là vẫn coi nó như con bé lớp Một ngày nào. Dường như cô đã đọc được suy nghĩ trong đầu nó.

- Có nhiều khó khăn, vướng mắc lắm hả con? Cô có thể giúp gì được cho con nè?

- Dạ con cảm thấy sợ sệt, lo lắng, bất an và cô độc trong lớp học ạ. Nếu ngày ấy mẹ đừng đưa con vào Trường Dân tộc Nội trú, cứ để con học chung với các bạn từ trước đến giờ thì sẽ không có khoảng cách khác xa như bây giờ. Con cảm thấy lạ lẫm, cô độc khi bước vào lớp. Không có một người bạn cũ và cũng không được tự nhiên

với những người bạn mới. Con lo mình học không theo kịp các bạn, lo mình bị phân biệt đối xử và bị cô lập trong lớp. Vì vậy mà con cố gắng lặng im, tự tách rời mình ra khỏi tập thể lớp với cảm giác ngột ngạt thật khó chịu. Con phải làm sao đây cô? Liệu con có bị phân biệt đối xử không cô?

- Cô cũng chỉ có một câu duy nhất: “Đừng suy nghĩ nhiều sẽ đánh mất lòng tự tin và tự gây áp lực cho bản thân”. Hãy thả lỏng tinh thần, bình tĩnh, tự tin và cố gắng tập trung vào học cho thật tốt. Cho phép bản thân mình cởi mở, hòa đồng, thân thiện và tương tác tốt với thầy cô, bạn bè trong cả giờ học, giờ chơi. Khi con bước vào bằng cả tám chân tình thì sẽ không ai nở đẩy con ra. Mà cô đảm bảo là sẽ không có sự phân biệt đối xử ở đây. Bởi trong trường vẫn có rất nhiều bạn học sinh là người dân tộc thiểu số, nhưng các bạn ấy vẫn hòa đồng, vẫn vui, vẫn tích cực học tập.

- Dạ con cảm ơn cô! Con nghe cô và sẽ cố gắng để bản thân mình bước vào lớp một cách nhẹ nhàng hơn ạ.

Một tuần, rồi hai tuần trôi qua. Nó đã quen dần với sự hiện diện của mình trong lớp học. Đã có những ánh mắt thân thiện nhìn nó và nó cũng đã biết mỉm cười khi đối diện với bất kì bạn nào trong lớp. Nó cũng bắt đầu cảm nhận sự quan tâm của các thầy cô. Nó quyết định cuối tuần sẽ dọn đồ ra nhà cô ở hẳn.

Nó đang loay hoay gấp quần áo bỏ

vào va li thì mẹ về.

- Có tin vui rồi Mỹ Tâm ơi. Con chuẩn bị đầy đủ mọi thứ rồi mẹ chờ qua trường ngay bây giờ để ổn định chỗ ở cho kịp thứ hai vào lớp học. Ba con sẽ rút hồ sơ đem qua nộp sau.

Nó mừng đến sững sờ khi nghe mẹ nói. Tất cả mọi thứ nó đã chuẩn bị xong. Nhưng thay vì ra nhà cô ở thì bây giờ nó chuyển về Trường Trung học Phổ thông Dân tộc Nội trú của tỉnh. Nó tranh thủ gọi báo tin cho cô trước khi đi. Nó cứ tùm tùm cười một mình khi đợi cô nhắc máy.

- A lô! Cô nghe đây con gái.

- Dạ có tin vui rồi cô ơi. Bây giờ mẹ chuẩn bị chờ con qua tỉnh để nhận phòng ổn định cho kịp thứ hai vào lớp học. Mấy ngày nay mẹ đã chạy về trường cũ, rồi cô Hiệu trưởng hướng dẫn mẹ lên trường tỉnh để xem lại coi có nhầm lẫn gì không. Thì ra là do ba con dò nhầm danh sách cô ạ. Cuối tuần sau con sẽ xin về thăm cô nhé, cô yêu.

- Bây giờ thì con chính thức là “Cô nữ sinh Tà Mun”, hãnh diện bước vào cổng Trường Trung học Phổ thông Dân tộc Nội trú tỉnh rồi. Hãy biến niềm vui hôm nay thành những thành quả học tập sắp tới con nhé.

- Dạ con cảm ơn cô nhiều và con xin hứa ạ. Cô và mẹ lúc nào cũng thật tuyệt vời. Con yêu cô nhiều, nhiều lắm!

Nó cảm thấy mình thật hạnh phúc và nó biết cả cô, cả mẹ chắc còn hạnh phúc hơn nó nữa ■

THẦY TÔI DẠY HỌC

□ THẢO LINH

Cơm tôi vừa xong, tôi còn ngồi xem nốt chương trình thời sự rồi mới dọn mâm. Bỗng nghe lách cách tiếng mở cổng. Thầy tôi mồ hôi mồ kê nhễ nhại xách theo túi đựng áo quần bước vào nhà, ngồi phịch xuống ghế, uống liền 2 ly nước và thở hổn hển.

Lạ thật! Thầy tôi định bụng hè này sẽ ở hẳn bên nhà cậu em để dạy cho thằng cháu đích tôn ít chữ, chuẩn bị tháng 9 cu cậu vào lớp Một, sao chưa đầy một tuần đã khăn gói quay về? Biết ông cụ đang có điều bức mình nên tôi dè dặt:

- Chắc thầy chưa ăn tối, con dọn cơm thầy ăn nhé!

Thầy tôi quát lên:

- Cơm nước cái gì!

Rồi chừng như thấy vô lý vì đã to tiếng với tôi, ông cụ tựa lưng vào ghế, thở dài đánh sụt rồi nói:

- Nó làm thằng bé phát điên lên mất!

Đưa ông cụ chiếc khăn ướt, tôi làm động tác sẵn sàng lắng nghe.

Thầy tôi vừa lau mồ hôi, vừa than thở:

- Cả đời tôi dạy con người ta học mà giờ không dạy được con mình. Khổ thân thằng bé, mới 6 tuổi đầu mà bị chúng nó “hành” đến khổ - “Chúng nó” mà thầy tôi đề cập là vợ chồng đứa em trai tôi - Ai đời 9 giờ tối còn

bắt con luyện chữ. 6 giờ sáng đã lôi nó dậy, nhồi nhét ăn sáng để tập làm toán. 2 giờ chiều lại chờ nó đến lớp học tiếng Anh. Giỏi đang đâu chưa thấy, chỉ thấy thằng bé mụ mẫm cả người, nuốt cơm chẳng trôi, nằm ngủ mà mồ hôi cứ vã ra và giật mình thon thon thót. Làm cha làm mẹ, thấy con như thế mà chúng không biết xót!

Tôi cố làm dịu cơn giận của cụ:

- Thì cậu mợ ấy cũng chỉ muốn điều tốt cho con mà thầy!

Cơn giận của ông cụ lại bùng lên:

- Lại được chị nữa. Thằng bé chưa vào lớp Một, việc gì phải vội vàng thế? Nó còn chưa nhận biết hết mặt chữ mà bắt nó học Toán, học Văn, học cả tiếng ta lẫn tiếng Tây thì có học nổi không? Các anh các chị đều có học hành, là nhà giáo mà một điều giản đơn thế cũng không nhận thức được là sao?

Kể ra thì thầy tôi nói có lý! Tôi định bụng sẽ làm sứ giả trong vụ này.

Buổi chiều hôm sau, tôi gọi điện cho cô em dâu, rủ đi mua sắm. Nó chối đây đẩy:

- Không được đâu chị ơi, em còn phải kèm cho thằng Bin làm Toán. Thầy về dưới đó rồi, em đi với chị thì ai trông nó?

Thuyết phục một hồi rồi cô em dâu

cũng đồng ý cho cu Bin nghỉ một buổi học Toán để đi mua sắm. Nhưng vừa thấy tôi “nhập đề”, nó đã gạt phất đi:

- Em biết thầy và chị thương cháu thì mới nói thế, nhưng chị có biết con gái cô Phương dạy Lý ở trường em, bằng tuổi thằng Bin nhà mình mà đã đọc thông, viết thạo, còn thuộc đến bản nhân 3 trong bản cửu chương nữa, trong khi thằng Bin chưa ghép được vần, hỏi sao em không sốt ruột được! Con cô giáo mà học dốt, xấu hổ lắm!

Ra là thế! Em dẫu tôi cuống cuống ép con học đêm học ngày vì sợ mai một con vào lớp Một mà học dốt thì nó xấu hổ. Biết được mong muốn con sớm biết đọc, biết viết của nó, tôi hứa liều:

- Em cứ đưa nó xuống nhà chị, nhà cửa rộng rãi, anh chị đi làm cả ngày, hai chị nó đều đi học xa, để hai ông cháu vừa học vừa chơi, chị bảo đảm 2 tuần là nó biết đọc biết viết.

Được cô em dẫu đồng ý, chiều hôm sau, tôi đem về nhà tám bảng đen cùng hộp phấn trắng. Đầu tiên, thầy tôi vẽ hình các con vật rồi đó là con gì. Cu Bin thích lắm, liên tục đòi ông vẽ để đoán. Bên cạnh mỗi hình vẽ, thầy tôi đều viết tên con vật. Đây là con cá, đây là con chó, con gà...Đó cu Bin viết lại chữ gà cho ông coi? Cứ thế, cu cậu nhớ mặt chữ và ghép vần rất nhanh. Nhiều lúc thầy tôi đang bận làm việc gì, cu cậu còn đòi ông bỏ việc đó để học.

Một tháng trôi qua rất nhanh. Em

dẫu tôi rất nhớ con, nhưng thấy nó tiến bộ vượt bậc nên không muốn đưa con về mà vẫn để ở nhà tôi để ông nội dạy học. Bây giờ, cu cậu không chỉ đọc, viết trên bảng, trên giấy mà còn đọc được cả phần giới thiệu chương trình thời sự trên ti-vi. Thấy con lắm nhảm đọc theo dòng chữ đang lướt nhanh: Hôm nay: Thời sự: “Dịch bệnh bùng phát trở lại...” em dẫu tôi lên quay đi chùi nước mắt.

Chiều nay, cả hai vợ chồng cậu em về nhà tôi. Mẹ cu Bin trịnh trọng:

- Thưa thầy, thưa hai bác, cu Bin đã đọc thông viết thạo, dư sức vào lớp Một rồi. Công lao này là của thầy và hai bác. Hôm nay vợ chồng con xin phép đưa cháu về. Con không biết nói gì để cảm ơn thầy và hai bác!

Nét mặt thầy tôi dần ra, nhưng ông cụ vẫn mát mẻ:

- Ấy chết. Tôi chỉ là ông giáo làng, nhạt nhẽo được vài chữ dạy cho cháu theo cách ngày xưa, có gì đâu mà “công” với chả “lênh”!

Tôi phải dàn hòa:

- Kia thầy, mợ ấy biết sai rồi mà!

Thầy tôi gọi thằng cháu đích tôn đang thu gom đồ dùng của nó:

- Bin dẫu! Từ nay đưa nào bắt cháu ông phải thức khuya dậy sớm để học, cháu cứ gọi điện báo cho ông để ông phết roi vào đít nó nhé!

Cu Bin “vâng ạ” thật to. Cả mấy cha con tôi đều cười vui vẻ ■

“BỤC GIẢNG DƯỚI HẦM SÂU EM CŨNG LÀ CHIẾN SỸ”

□ LÊ HUY CHUNG

“Bục giảng dưới hầm sâu em cũng là chiến sỹ” là một câu hát trong ca khúc của cố nhạc sỹ Phan Huỳnh Điểu (1924 - 2015) khẳng định người chiến sỹ trên mặt trận văn hóa trong giai đoạn kháng chiến của dân tộc ta trước đây và vẫn còn nguyên giá trị trong giai đoạn hiện nay đối với những người thầy, những chiến sỹ văn hóa thầm lặng đang truyền thụ kiến thức cho thế hệ trẻ Việt Nam hôm nay.

Bài hát được nhạc sỹ sáng tác trong giai đoạn ác liệt nhất của cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước của dân tộc ta năm 1972, khi quân Mỹ ngoài việc xâm chiếm miền Nam Việt Nam đã hiếu chiến đem bom đạn rải ra miền Bắc với dã tâm ngăn chặn sự chi viện của miền Bắc cho chiến trường miền Nam và đưa miền Bắc nước ta về thời kỳ đồ đá. Nhưng với tinh thần chiến đấu kiên cường, bất khuất của quân dân hai miền (nhất là quân và dân miền Bắc trong giai đoạn này) đã làm phá sản hoàn toàn dã tâm của địch, không những chúng không thực hiện được ý đồ mà còn bị ta đánh cho tan tác trên bầu trời Hà Nội, Hải Phòng... buộc Mỹ phải ký kết hiệp định Pari rút quân về nước, chấm dứt chiến tranh tại Việt Nam.

Nói về sự ra đời của bài hát, theo tư liệu cho biết, tác giả đã tâm sự về quá trình sáng tác nên ca khúc trứ danh

này như sau: Năm 1972, tình cờ Phan Huỳnh Điểu đọc được trên tạp chí Văn nghệ Quân đội bài thơ của tác giả Bùi Công Minh, đó là bài “Ngày và đêm”. Nội dung bài thơ rất trùng hợp với hoàn cảnh của con trai ông lúc bấy giờ (một anh bộ đội có người yêu là một cô giáo ở Hà Nội). Ngay lập tức, nhạc sỹ quyết định phổ nhạc bài thơ như một món quà để tặng cho con trai.

Bài hát “Hành khúc ngày và đêm” ra đời trong giai đoạn khốc liệt nhất của cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước với nhân dân cả hai miền Nam - Bắc, miền Nam tiếp tục cuộc kháng chiến trường kỳ giải phóng dân tộc, miền Bắc quyết tâm đập tan cuộc chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ xâm lược khi chúng leo thang ném bom ra miền Bắc nước ta.

Trong giai đoạn cả nước bước vào chiến tranh, mỗi người dân là một chiến sỹ, công nhân tay súng tay búa, nông dân tay cày tay súng, giáo viên tay bút tay súng... và là một chiến sỹ trên mặt trận văn hóa, ban ngày đánh giặc, ban đêm lên lớp tại “bục giảng dưới hầm sâu”.

Nội dung bài hát kể về tình yêu đôi lứa của một người lính và một cô giáo trong những ngày khói lửa của cuộc chiến tranh chống Mỹ cứu nước. Đoạn

đầu bài hát là những giai điệu trữ tình, sâu lắng, chậm rãi, man mác như một giọng hò:

*“Rất dài và rất xa là những ngày
thương nhớ*

*Nơi cháy lên ngọn lửa là trái tim
thương yêu*

Lá trái tim yêu thương”

Lời ca diễn tả nỗi nhớ thương dang dở, tha thiết của người con trai và người con gái tuy rất xa nhau nhưng vẫn da diết thương nhớ về nhau. Nỗi nhớ thương này do quân thù chia cắt vì thế trong nỗi nhớ thương da diết này đã cháy lên ngọn lửa căm thù giặc Mỹ, kẻ đã chia cắt tình yêu lứa đôi.

Từ lòng căm thù này mà tiếp theo ở những câu sau, tác giả đã chuyển ngay sang tiết tấu hành khúc mạnh mẽ của nhịp điệu trầm hùng như bước quân hành của người lính ra trận, nhưng vẫn ánh lên những hình ảnh gần gũi thân thương của những ngôi sao không ngủ trong mắt anh, để em vẫn mở cho ánh sao anh bay vào trong giấc ám:

*“Ngôi sao như mắt anh trong
những đêm không ngủ*

*Giấc ám em vẫn mở cho ánh sao
bay vào”*

Và rồi những lời ca tiếp theo đã khẳng định càng xa nhau, càng cách trở thì tình yêu của đôi bạn trẻ càng mãnh liệt. Rồi trong nỗi nhớ thương đó, anh và em trên hai mặt trận cùng nhau thi đua lập nhiều chiến công, anh thi đua tiêu diệt nhiều quân thù trên trận chiến và em cũng thi đua trên mặt

trận văn hóa truyền thụ kiến thức cho thế hệ trẻ tương lai:

*“Ngày và đêm xa nhau đâu chỉ dài
và nhớ*

*Thời gian trong cách trở đốt cháy
lửa tình yêu*

*Pháo anh trên đồi cao nổ vào đầu
giấc Mỹ*

*Bục giảng dưới hầm sâu em cũng
là chiến sỹ”.*

Trong cuộc chiến tranh ác liệt, trường kỳ này có những đau thương mất mát nhưng họ không hề run sợ, họ là những con người coi cái chết nhẹ như lông hồng, cho dù hiến cả tuổi thanh xuân nhưng vẫn hẹn chờ nhau và tin vào một niềm tin chiến thắng, vẫn mãi gần bên nhau:

“Cái chết cúi gục đầu

*Cuộc đời xanh tươi trẻ ngày đêm ta
bên nhau*

Những năm dài chiến đấu

*Ngày đêm ta bên nhau những năm
dài chiến đấu*

*Đêm ngày trong chiến đấu, anh với
em sống vẫn gần nhau”.*

Bài hát đã khẳng định rằng trong cuộc chiến đấu cam go, khốc liệt này dù xa nhau nhưng anh và em mãi bên nhau cùng bên nhau chiến đấu và chiến thắng, những con người luôn tin tưởng sắt đá rằng cuộc chiến tranh sẽ đi đến thắng lợi và luôn vun đắp cho tình yêu đôi lứa tuy phải xa nhau. Vì tình yêu của anh và em đã hóa thành tình yêu quê hương, đất nước ■

TỪ HỌC ONLINE - ĐẾN GIAO LƯU TRỰC TUYẾN

□ TỐNG TRUNG

Online - Từ được nhắc đi nhắc lại nhiều nhất lúc này. Nào là họp online, nào là học online. Ngay cả những người về hưu như tôi, từ online cũng trở nên quen thuộc đến không ngờ.

Dịch Covid-19 lan tràn hoành hành khắp năm châu bốn bể, Việt Nam ta cũng không ngoại lệ. Dịch bệnh này làm sự nghiệp giáo dục của nhiều quốc gia gặp vô vàn khó khăn. Việt Nam ta cũng như rất nhiều nước trên thế giới, trường học phải đóng cửa. Các em học sinh có thể dừng đến trường nhưng không thể dừng việc học, và thế là hình thức học trực tuyến hay còn gọi là online ra đời. Việc sử dụng công nghệ vào dạy và học, nhà trường, cô trò và bố mẹ các cháu có vẻ hoà nhịp rất nhanh, riêng các ông nội, ông ngoại cao tuổi như tôi thì nhìn đâu cũng thấy khó khăn. Đang học ngon trớn, bất ngờ cháu bị “văng ra”, nếu bố mẹ cháu không có nhà thì người làm ông như tôi hết sức lúng túng. Tôi phải bảo các con chỉ cho bố, để nếu cần ông có thể hỗ trợ các cháu ngay. Dần dà các cháu cũng quen, cháu tôi tuy mới học lớp Bốn nhưng khi gặp sự cố đã biết tự giải quyết, cháu lấy cuốn sổ ba mẹ ghi ID, mật khẩu trên kệ xuống, tự đăng nhập để quay lại lớp học rất nhanh.

Không phải tò mò, mà tôi muốn xem cô trò nhà chúng học hành ra sao nên quan sát tìm hiểu kỹ hơn, tôi thấy, khi cô giáo giảng bài, cả lớp tắt mic im phăng phắc rất nghiêm túc. Đeo kính vào, tôi ghé mắt vào màn hình liền bị cô cháu gái ra hiệu tránh ra xa. “Ông đứng thế cô và các bạn thấy ông đấy”. Thôi chết, tôi vội lảng ra xa. Tôi nhớ lại, câu chuyện hôm qua của mẹ con nhà nó. Cháu đang học, chợt mẹ nói: Ba về kìa! Minh Hà thấy chìa khoá cổng ở đâu không con? Con bé chỉ kịp đưa ngón tay lên môi ra hiệu im lặng rồi tiếp tục trả lời cô giáo. Cả tôi và mẹ cháu đều chợt dạ, cảm thấy mình có lỗi khi làm ảnh hưởng đến cả lớp. Khi buổi học kết thúc, con bé phụng phịu trách mẹ: “Mẹ kỳ quá, con đang mở micro trả lời cô, mẹ nói vậy cả lớp con đều nghe hết, con mắc cỡ quá...”

Đó. Cháu đang online thì cả nhà phải giữ ý giữ tư. Bà nghiện phim Hàn cũng đành thôi kéo ảnh hưởng đến cháu. Cả nhà tôi ai nấy đều tránh đến gần lúc cháu đang học, tránh đi lại sau lưng cháu kéo hình ảnh ấy lại truyền đến cả lớp. Thế mà cũng có lúc tôi mắc cười, một lần tôi nghe một bạn nói to: Thưa cô cho con đi vệ sinh! Thảm cười với cách nghĩ, cách nói của các cháu, đi vệ

sinh thì cứ lẳng lẳng mà đi, học online thế này sao phải xin phép, nhưng nghĩ kỹ, thấy cũng hợp lý vì cô giáo và các bạn sẽ biết lý do bạn ấy vắng mặt chút xíu. Tuy cô trò tương tác qua màn hình máy tính nhưng các cháu vẫn lễ phép, nghiêm túc và hết sức dễ thương.

Việc học trực tuyến có thể kéo dài hết học kỳ I, có thể sử dụng ở các năm sau cho phù hợp với điều kiện thực tế, tôi thấy phương thức tiếp cận kiến thức mới này hết sức tiện lợi, cũng dễ thực hiện. Chỉ vài buổi cô hướng dẫn, phụ huynh và học sinh nhanh chóng tiếp cận và sử dụng hết sức thành thạo nhưng tôi còn băn khoăn bởi có một số gia đình có hoàn cảnh khó khăn, việc sắm máy điện thoại, đảm bảo sóng Internet để buổi học diễn ra suôn sẻ cũng hết sức vất vả. Các cấp các ngành đã có Chương trình Sóng và máy tính cho em, bước đầu đã giúp đỡ các em có điều kiện học trực tuyến. Mạng Internet đã ổn hơn trước rất nhiều, suốt buổi học tôi chỉ nghe có 2 em bị “văng ra” ngoài thôi, không như hôm mới học, cô giáo cũng bị rớt mạng khiến học sinh hoang mang khi thấy cô mất tiêu.

Hôm qua tôi nghe một em ngêu ngao hát khi cả lớp đang làm Toán khiến cả lớp bật cười, khi nghe cô giáo nhắc nhở, chắc cu cậu xấu hổ lắm bởi cái tật quên tắt micro của mình. Online mới lạ rồi cũng dần thành thân quen,

cũng đáng yêu đó chứ!

Còn người làm ông như tôi xem các cháu học online cũng học được rất nhiều, tôi nghĩ online như thế này thì mình cũng tham gia được để có thể gặp gỡ chuyện trò với anh chị em văn nghệ sĩ, có thể tham gia sinh hoạt trực tuyến cùng các hội viên trong Chi hội Văn học. Tuy có vẻ đã hiểu đã biết, vậy mà khi đăng nhập vào Google Meet tôi cũng lóng ngóng mãi mới được, vào được trong phòng rồi thì không biết bật mic để trò chuyện thế nào. Đã học mà chưa hành nó khó vậy đó, tôi nghe các bạn trong Chi hội hướng dẫn mà lại không tìm thấy biểu tượng cái mic ở đâu trên màn hình điện thoại bé xíu, lại phải nhờ cô cháu gái chỉ giúp. Khi đã có thể bật, tắt thành thạo, phát biểu được đôi câu tôi thấy mừng rỡ vô cùng. Nhờ Online mà anh chị em trong Chi hội có thể gặp nhau, hỏi thăm sức khỏe, nghe được những bài thơ vừa sáng tác, góp ý cùng nhau mới tuyệt làm sao. Mong sao các thành viên trong Chi hội biết tiếp cận với cái mới, học cách online, nếu gặp khó khăn thì nhờ con cháu hỗ trợ giúp đỡ để sân chơi Văn học Nghệ thuật không bị gián đoạn bởi giãn cách xã hội. Mọi người tuy ở xa nhau nhưng vẫn gần trong giao lưu, tiếp cận thông tin, chia sẻ những tác phẩm mới sáng tác. Nhìn thấy mặt nhau, nghe giọng nói của nhau thật là thích. Online thật hữu ích đúng không các bạn! ■

MƠ BƯỚC ĐẾN TRƯỜNG

□ NGÔ THỊ NGỌC DIỆP

Gần năm mươi năm tôi gắn bó với Trường với lớp, trong đó 15 năm đèn sách học hành, hơn 30 năm đồng hành cùng bảng đen phấn trắng... Trường và lớp đã ăn sâu vào tâm thức, trong suy nghĩ... Nghĩ gì thì nghĩ, quần quanh cũng trở về với trường với lớp, với học sinh thân yêu!

Hàng ngày cô trò chúng tôi gặp nhau qua màn hình laptop, điện thoại thông minh. Những tiết học online dần quen, các thao tác thành thục, mạng Internet cũng ổn định hơn nhiều khiến tiết học nhẹ nhàng, vui vẻ... Đầu giờ vào lớp, cô pha trò một đôi câu, nhắc nhở các em luôn nhớ 5K, trò đùa ngao tếu táo... Vui tí xíu nhưng tôi nghe lòng mình chùng hẳn, cô trò mình online như vậy đến bao giờ?!

Học trực tuyến thời lượng ít, nội dung bị cắt xén cho phù hợp khiến cô trò đều mệt mỏi. Ngồi lâu bên máy tính cô thấy mắt mờ, lưng đau. Qua màn hình cô thấy nhiều trò dụi mắt, ui chao thương mấy đứa nhỏ, chắc mỏi mắt lắm rồi... Việc tương tác online thế này đôi lúc dễ khóc dở cười bởi cô gọi thì không nghe trò trả lời, hoặc ngược lại trò nói mà cô chẳng nghe bởi thiết bị, đường truyền đôi lúc gặp sự cố.

Phần đông các em tương tác tốt,

biết bấm nút đưa tay xung phong, bật micro trả lời đồng dạc, nói xong biết tắt mic giữ trật tự... nhưng trong thâm tâm các em vẫn muốn đến trường. “Em muốn lên trường học cô ạ!”, “Bao giờ được đi học trở lại hả cô?”, “Em muốn nhìn thấy cô trực tiếp cơ”, “Em muốn học ở trường cùng các bạn”... Những ước muốn giản đơn được các bạn thổ lộ tâm sự khiến cô cũng thấy xót xa. Cô cũng thêm lên trường lắm rồi, thêm được nhìn thấy các bạn líu ríu chào cô từ ngoài cổng, thêm không khí lớp học rộn ràng vui vẻ, cô trò tương tác trực tiếp, nhớ cả những cử chỉ lễ phép, đáng yêu của các bạn nữa... Thế là cô ngồi yên, nhắm mắt lại để mà hồi tưởng, nhớ những ngày yên bình khi chưa có dịch bệnh xảy ra.

Vào đầu giờ khi tiết 1 chưa bắt đầu, giờ chơi... từng nhóm bạn ghé phòng cô mượn sách, tạp chí đọc. Cô luôn khuyến khích các em đọc, nhìn những mái đầu xanh nghiêng nghiêng bên trang sách, đôi lúc tạm dừng trao đổi gì đó, yêu ơi là yêu! Một số em chơi đánh cờ, nhảy dây, chơi chuyền, chơi ô ăn quan, chơi cầu lông, chơi trốn tìm, nhảy lò cò... những hoạt động không thể thiếu của tuổi thơ. Giờ phải ở nhà học online, thiếu bạn chơi cùng, thiếu những hoạt động chạy nhảy, thiếu chuyện trò chia

Học sinh Trường Tiểu học Tân Đồng đọc Tạp chí Văn nghệ trong giờ ra chơi.

Ảnh: N. Diệp

trường thân thương lặng vắng mà xót xa. Những bông hoa mười giờ khoe sắc sặc sỡ, vạt cỏ lục vẫn xanh mượt mà lấm tấm hoa vàng đẹp đến mê người, tiếc rằng không có bóng dáng các bạn nhỏ đi lại, chạy nhảy hồn nhiên nô đùa, cỏ dại cũng không thấy xuất hiện, chứng tỏ bác bảo vệ vẫn chăm sóc chúng mỗi ngày. Trường đã được sửa chữa, sơn phết sạch đẹp chờ ngày đón các em quay trở lại, chờ hoài, chờ hoài... Nhìn chiếc trống trường lặng im nằm trên giá thương thương

sẽ những vui buồn, đổi trao bài vở... cô biết ước mong đến trường của các bạn là có cơ sở, là mong muốn chính đáng. Hiện tại cô trò ta chỉ biết thực hiện nghiêm 5K và cầu mong dịch qua mau để ngôi trường không còn vắng lặng như Hè. Giọng nói tiếng cười lại rộn rã, những bước chân nhí nhảnh chạy nhảy vô tư, và tiếng trống trường lại vang vang giục giã: Học, học nữa, học mãi...

Hôm qua tôi lên trường lấy một ít sách, hàng ban tím ven đường xanh um bung hoa tím biếc, hương thơm vảng vắt luyến lưu hoài trong gió, hương thơm và sắc hoa thân quen gợi nhớ khiến tôi băng khoăn mãi. Nhìn khung cảnh ngôi

làm sao, qua Khai giảng online lâu rồi vẫn còn chờ, hy vọng Ngày Nhà Giáo Việt Nam sẽ đón cô trò chúng ta, có lẽ cũng chưa thực hiện được. Đã đi hết nửa chặng đường Học kỳ I rồi mà dịch bệnh vẫn còn lẩn khuất, bùng chỗ này, phát chỗ nọ gây phiền nhiễu cho biết bao người.

Đọc các bản tin Covid lại thêm đau lòng, các con số vô cảm cứ tăng mỗi ngày, đồng nghĩa với đường đến trường thêm xa. Mong rằng vắc xin sẽ được phủ sóng đến với mọi lứa tuổi để ai ai cũng được an toàn trước đại dịch, để cô trò tôi mau được “vui bước đến trường”.

Mong lắm lắm các bạn ơi! ■

NGƯỜI GIỮ

NGỌN LỬA THIÊNG

□ BÙI THỊ BIÊN LINH

“Cho dù năm tháng đã đi qua, nhưng những ngày đau thương, chiến đấu để giải phóng miền Nam thống nhất đất nước mãi không phai mờ trong tâm khảm của tôi” - Đó là lời tâm sự của nữ cựu chiến binh cựu Thẩm phán phó Chánh án Tòa án nhân dân huyện Phước Long tỉnh Bình Phước. Nguyễn Thị Hồng ngụ tại khu phố III phường Long Thủy, thị xã Phước Long, tỉnh Bình Phước.

Chị vốn là một “chiến sĩ tí hon” thời chống Mỹ và là chủ nhân “Bảo tàng cách mạng gia đình”, người sáng lập Câu lạc bộ Đờn ca Tài tử “Hát cho người ngã xuống” ở thị xã Phước Long.

Chị Nguyễn Thị Hồng sinh ra trong một gia đình có truyền thống cách mạng, chị là con gái kế út của mẹ Việt Nam anh hùng Phạm Thị Thung. Gia đình chị có 4 người là liệt sĩ.

Khi mới 13 tuổi bé Tám (tên gọi của chị hồi nhỏ) đã chứng kiến sự hy sinh của chị Năm Lại - Người chị gái mà Tám rất mực thương yêu. Cô bé vừa cào đất trên ngôi mộ chị vừa mới đắp vừa khóc tức tưởi “Chị Năm ơi! Em sẽ trả thù cho chị!”

Được các cô chú đồng đội của chị

Năm khuyên nhủ, Tám không khóc nữa, nó đòi ở lại đi theo du kích chiến đấu trả thù cho chị. Ba má không cho vì Tám còn quá nhỏ đang tuổi học hành. Nhưng cô bé vẫn quyết tâm ở lại cứ. Các bác lãnh đạo gửi cho Tám đi học lớp đào tạo Y tá cấp tốc tại bệnh viện tiền phương. Cô Bảy Tuyết lãnh đạo K Ủy còn lấy tên anh hùng Lê Thị Hồng Gấm đặt cho bé Tám. Cái tên Nguyễn Thị Hồng có từ ngày đó.

13 tuổi, Hồng trở thành chiến sĩ tí hon của đơn vị. Vừa làm y tá, vừa làm giao liên, có khi phụ làm chị nuôi nấu cơm cho chiến sĩ.

Tám Hồng đã lớn lên trong tình yêu thương dịu dàng của các cô bác anh chị và trưởng thành trong khói lửa chiến tranh.

Ngày 06-1-1975, Phước Long là tỉnh đầu tiên được giải phóng tạo đà để quân và dân ta Tổng tấn công giải phóng miền Nam thống nhất đất nước. Trong đội ngũ của những người chiến sĩ làm nên thắng trận có người chiến sĩ: Nguyễn Thị Hồng.

Niềm vui ngày giải phóng vỡ òa trong vị mặn chát của đón đau mắt mắt

của thương nhớ ngậm ngùi trong máu và nước mắt. Đó là kí ức để chị Hồng quyết tâm xây dựng “Bảo tàng cách mạng” nho nhỏ của gia đình mình. Trong khuôn viên mát rượi bóng cây xanh, ngôi nhà gỗ nhỏ khang trang là nơi chị trưng bày, lưu giữ những kỉ vật chiến tranh từ những cái đèn pin cũ kĩ, tấm võng dù hay hộp kim tiêm đã han rỉ theo thời gian... những tấm ảnh được phóng to lồng vào trong khung kính được sắp xếp theo trình tự thời gian: Những bức ảnh đồng bào S’tiêng vót chông đánh Mỹ, chiếc “cầu người” đưa bộ đội qua sông biết mấy ân tình. Bức ảnh về những bước chân hùng dũng của người chiến sĩ xông lên giữa mịt mù bom đạn, giữa hàng hàng lớp lớp kềm gai trong ngày giải phóng Phước Long. Đó là hình ảnh chiến sĩ ta chiếm Dinh Tỉnh trưởng Phước Long, lá cờ giải phóng tung bay trong niềm vui chiến thắng trưa ngày 6-1-1975. Bức ảnh Dương Văn Minh đầu hàng vô điều kiện và khoảnh khắc nhân văn mãi tạc vào lịch sử khi Tướng Trần Văn Trà tuyên bố trả tự do cho những người trong nội các của Dương Văn Minh. Có cả tấm ảnh yêu thương của má chị! Mẹ Việt Nam anh hùng Phạm Thị Thung. Bên cạnh đó là ảnh chị Út Tịch, chị La Thị Tám, Tạ Thị Kiều... những “chiến sĩ tóc dài” đã góp phần

làm nên chiến thắng vẻ vang thống nhất đất nước. Tất cả đang lặng thầm kể với mai sau về một thời lửa đạn.

Nơi đây còn trưng bày nhiều tấm ảnh về sự thay da đổi thịt của Phước Long. Nơi “sự sống nảy sinh từ trong cái chết, hạnh phúc hiện hình trong những gian khổ hy sinh” - Nguyễn Khải.

Để có được những tấm ảnh này, chị Hồng đã dành rất nhiều thời gian tìm tòi, xem phim tư liệu, tua đi, tua lại để chụp lại được những tấm ảnh ưng ý nhất. Ảnh chụp lại bằng điện thoại rất mờ, đem rửa bị vỡ. Chị nhờ các con giúp đỡ. Sau đó gửi ảnh về thành phố Hồ Chí Minh thuê rửa, đóng khung từng tấm. chị cẩn thận ghi chú, thuyết

Chiến sĩ Nguyễn Thị Hồng trong “Bảo tàng Gia đình”.
Ảnh: B.Linh

minh ngắn gọn, tâm huyết từng tấm ảnh. Hàng năm trời rông rãi, chị cần mẫn, chất chiu những đồng lương hưu để xây dựng, tô điểm cho “Bảo tàng”. Khi được hỏi, chị chỉ khẽ khàng “Hàng năm nhân kỉ niệm ngày giải phóng, bộ phim tư liệu “Phước Long mùa hoa lửa” được chiếu đầy xúc động. Nhưng bà con ta không phải ai cũng có điều kiện, có thời gian đi dự lễ xem phim. Tôi làm phòng trưng bày này để cho nhiều người được xem. Họ có thể xem mọi lúc...”

Quả đúng như tâm nguyện của chị, hàng tuần, nơi đây lại được đón nhiều cựu chiến binh, nhiều thanh thiếu niên và bà con các khu phố... đến thăm. Ngày nào chị cũng chuẩn bị sẵn: Nước lọc, nước trà, đôi khi còn cả trái cây, bánh kẹo để tiếp khách. Đến đây, mọi người được nghe các cô bác, anh chị cựu chiến binh kể lại bao kỉ niệm về một thời chiến đấu “Lạt muối voi com miệng vẫn cười”.

Không chỉ hình ảnh, năm 2016, chị Nguyễn Thị Hồng còn sáng lập câu lạc bộ “Đòn ca Tài tử” của thị xã Phước Long. Không gian vốn trang trọng của “Bảo tàng cách mạng gia đình” nhà chị, ngày đó thêm sinh động và thu hút nhiều người đến hơn. Tiêu chí của câu lạc bộ là “Hát cho những người ngã xuống vì đất nước”.

Mỗi buổi sinh hoạt họ hát về một chủ đề khác nhau nhưng hầu hết các bài ca đều ngợi ca tinh thần anh dũng hy sinh. Chị Hồng cho hay: Mỗi khi “Lá thư đồng đội” “Nửa vầng trăng riêng”, “Tìm đồng đội”... cất lên là chị lại thấy như sống lại những tháng năm gian khổ, đau thương mà ân tình kể sao cho xiết. Bên cạnh những bài ca tha thiết là những khúc ca vui tươi: “Bình Phước một khúc ca xanh”, “Quê hương ngày mới”... Vào những ngày lễ lớn: 6/1; 30/4; 2/9; 22/12... hàng năm, câu lạc bộ lên thấp nhang tưởng nhớ các anh hùng liệt sĩ trên đỉnh núi Bà Rá và hát những bài ca về một thời lửa đạn. Họ hát bằng cả kí ức, bằng cả tình yêu và lòng thương nhớ, bằng cả sự biết ơn những người “Ra đi từ ấy không về”. Tiếng hát ngân vang, thỗn thức cả gió ngàn, mây núi.

Rồi lịch sử sẽ sang trang nhưng những tấm ảnh, lời ca sẽ là những tư liệu lịch sử chân thực đầy xúc động. Chị Nguyễn Thị Hồng là một người đặc biệt giữa nhiều người đặc biệt. Chị đang gìn giữ kí ức của chính mình, kí ức của gia đình mình, kí ức của bao đồng đội góp phần gìn giữ kí ức thiêng liêng của quê hương, Tổ quốc. Chị đang giữ gìn ngọn lửa thiêng để ngọn lửa ấy tỏa sáng đến mai sau ■

MƯA BIÊN CƯƠNG

□ DUY HIẾN

Chả là em có lời hẹn với đồng chí Chính Trị viên Phó Đồn Biên phòng Lộc Thành, Bộ đội Biên phòng tỉnh trước đó do đi công tác nên chưa biết mặt. Là giáo viên dạy văn, em đam mê viết Văn cả làm thơ và được kết nạp vào Hội Văn học Nghệ thuật tỉnh. Văn, Thơ của em chưa xuất sắc mấy nhưng đã nằm lòng bạn đọc vốn yêu thích thi ca, nhất là với đội ngũ giáo viên và học sinh Trung học Cơ sở khối 8, 9...

- Anh ạ, chuyến đi thực tế sáng tác đến các đồn biên phòng tỉnh chưa bao lâu mà em nhớ các anh trên đó quá. Đợt đến Đồn Biên phòng Lộc Thành, các anh đều có hết, duy chỉ thiếu anh Chính Trị viên Phó Đồn. Anh biết không? Em được chỉ huy bố trí ở phòng anh ấy. Trời ạ, mền mùng, chăn gối gọn gàng và thơm tho sạch sẽ đáo đẽ. Em nằm ngủ giường người ta mà thấy mình hạnh phúc, ấm áp lạ. Duy chỉ có cái quạt máy gắn trên tường cứ quay rè rè như bị hỏng, ấy vậy mà em thích vì tiếng quạt lớn sẽ làm cho phòng ngủ ít cô quạnh hơn trong đêm mưa. Đợt này em lên để anh ấy “nhìn mặt” người phụ nữ ngủ phòng mình.

Hai nữa lại nhờ em một chuyện liên quan đến bài dự thi biên phòng. Cụ thể, phân tích mấy câu thơ của Bác Hồ tặng cán bộ, chiến sĩ biên phòng tại Đại hội Thi đua Yêu nước vào năm nào? Ở đâu? Phần này em sẽ phách mấy câu thơ cho anh..., hai là câu nói “Đồn là nhà, biên giới là quê hương, đồng bào các dân tộc là anh em ruột thịt”, câu này do ai nói và nói vào thời điểm nào, ở đâu? Chắc phải nhờ anh rồi. Anh đã từng là lính biên phòng, giúp em giúp luôn anh ấy với nhé!

Em cười, nụ cười xinh, duyên dáng hai lúm đồng tiền.

- Tưởng gì, chứ mấy câu hỏi đó anh sẽ có “đáp án” cho em nay mai. Thế em định lúc nào đi Lộc Thành?

- Sáng mai, thứ Bảy và Chủ nhật. Ta nghỉ lại đồn một đêm anh nha! Còn những ngày thường em bận dạy học rồi.

- Đang giữa mùa mưa. Thôi được, anh chiều em. Vả lại, Đồn Biên phòng Lộc Thành anh chưa đến lần nào.

*

- Mưa ầm ào thế. Anh vẫn chắc tay lái không quăng em xuống đường.

Anh đúng là tay lái lùa. Chuyển đi này ta nhớ hoài anh nhỉ. Đã vậy lại còn vừa chạy xe vừa “thoát” ra thơ nữa. Em phục...

Cô giáo cười và hai tay búi chặt vào hông tôi, người em dí sát... tôi chợt thấy ấm rực trong người, mặc cho mưa gió thác loạn.

Dầm mưa nơi biên cương

Vần thơ ủng nước

Dấu chân nghiêng

Bong bóng mặt hồ...

Tôi đọc xong mấy câu thơ, em ôm lưng tôi cười ngặt. “Dầm mưa nơi biên cương thì đúng rồi. Nhưng còn vần thơ ủng nước rồi Dấu chân nghiêng và Bong bóng mặt hồ... Em chưa hiểu, thơ sao lại ủng nước mà dấu chân sao lại nghiêng và còn bong bóng mặt hồ...”. “Thế em không thấy mấy câu

thơ đang bị mưa ướt sũng đó sao. Mưa đang ầm ầm... Và lúc anh chụp ảnh em đứng ở cạnh hồ không phải dấu chân em bị nghiêng? Còn phía sau mặt hồ bong bóng nước...

- Ồ, đúng rồi! Anh hay thật...!

Cô giáo dạy Văn thích thú. Chuyển đi “thực tế” đột xuất của hai chúng tôi quả là thú vị.

*

Đúng mười hai giờ trưa, chúng tôi mới có mặt tại đơn vị các anh. Công việc đầu tiên là thay áo quần vì người nào cũng ướt sũng. Đại úy, Chính Trị viên Phó Đồn lấy áo quần của anh đưa cho tôi mặc. Tôi cảm ơn vì mình có đem theo áo quần. Cô giáo dạy Văn cũng vậy. May mắn là tư trang của hai người đều được bao bọc không ướt. Trời vẫn đổ mưa và kèm theo gió lớn.

Cột mốc số 65 tại Biên giới Lộc Ninh. Ảnh: Vũ Trần

Bữa cơm trưa hôm đó, chừng như uống rượu nhiều hơn ăn. Tôi nhập cuộc một cách tự nhiên vì mình một thời cũng lính biên phòng. Câu chuyện càng thân mật như chúng tôi là người nhà của các cán bộ, chiến sĩ biên phòng. Cô giáo dạy Văn ngồi bên tôi mặt đỏ ửng vì nhiều ly rượu “tình nghĩa” của anh em cán bộ đồn chúc sức khỏe và chuyển đi thành công của hai anh chị. Sau bữa cơm thân mật đó, em say vui vào phòng Chính Trị viên Đồn nằm đến khi trời tạnh mưa và xế chiều mới tỉnh dậy.

Tôi cùng Thượng úy quân y Trần Nhữ Hải và một đồng chí trong Đội vũ trang đến địa bàn. Thượng úy Hải đến ấp Cầu Duối, xã Lộc Thành để khám bệnh cho số bà con dân tộc S'tiêng. Anh là một sĩ quan nhân viên quân y Đồn luôn tận tụy với nghề nghiệp. Với Hải đã có mười năm ở lại Đồn ăn Tết, vừa phục vụ chăm lo sức khỏe cho cán bộ, chiến sĩ và người dân. Riêng anh hầu như không quy định thời gian nghỉ, ngủ. Có khi đang ăn cơm hay nghỉ trưa có người bệnh là anh lại mang túi thuốc đi liền. Có khi nửa đêm cũng phải bật dậy để đến địa bàn vì có người bệnh. Ở đây toàn đồng bào dân tộc thiểu số, đời sống còn khó khăn, bệnh viện lại quá xa...

Chia tay các anh, những người lính quân hàm xanh màu lá. Tôi và cô giáo

dạy Văn bắt tay từng người lòng mình ấm áp. Nơi biên cương ngút ngàn vĩnh hằng cột mốc thiêng liêng, bên con sông Tôn Lê Chàm - Đồn biên phòng Lộc Thành. Mưa tạnh. Bầu trời cao xanh. Nắng loá loá vùng biên dẹt một màu vàng nhạt trên những thảm cây xanh. Gió xao động từng hạt nước óng ánh trên lá cây khế rơi. Bên kia sông Tôn Lê Chàm là đất nước Chùa tháp - Campuchia anh em.

Tôi đã đến nhiều đơn vị lực lượng vũ trang trong tỉnh. Sự chân thành tình cảm mà các anh dành cho chúng tôi quả thật ấm áp nghĩa tình. Những chuyến đi là những kỷ niệm đậm nét trong tôi mang theo năm tháng không hề phai.

Những ngày tháng này, mỗi cán bộ chiến sĩ lực lượng vũ trang và bộ đội biên phòng nói riêng luôn là tuyến đầu trong phòng, chống dịch bệnh Covid-19. Người lính biên cương càng kiên quyết hơn trong việc ngăn chặn người vượt biên giới trái phép. Cuộc chiến chống giặc dịch vì rút Covid-19 vẫn tiếp tục không ngừng. Tháng 11, nhìn những cơn mưa lớn, tôi chợt nhớ đến các anh những người lính quân hàm xanh đi tuần tra trong mưa gió. Chốt biên giới phòng, chống dịch trụ dưới cơn mưa rừng ào ào kèm theo gió lớn. Mưa biên cương - Dấu ấn trong tôi những khoảnh khắc không quên! ■

Nhớ Một Thời Đã Xa

□ NGUYỄN DUY HỒNG

Hội Cựu Chiến binh Thị xã Phước Long tặng quà cho cụ Đậu Đình Kiêm (Thứ hai từ phải sang) nhân dịp kỷ niệm Ngày Quốc tế Người Cao tuổi.

Ảnh: D. Hồng

Con mưa đêm dai dẳng đã dứt. Sáng nay, trời nắng đẹp, theo lời giới thiệu của ông Bùi Văn Chuyên, Chủ tịch Cựu chiến binh phường Long Thủy, tôi đến để gặp, trò chuyện với cụ Đậu Đình Kiêm. Người Cựu chiến binh mẫu mực nhân dịp kỷ niệm Quốc tế Người cao tuổi 1/10.

Trò chuyện với cụ tại nhà, thay cho cái bắt tay xã giao giữa đại dịch Covid-19 là nụ cười tươi, đầy ắp tình người, để lại tình cảm trong lòng khách. Cụ Kiêm vào cái tuổi đại lão vẫn mạnh khỏe, tóc bạc phơ, cụ mời khách dùng trà rồi chậm rãi kể: Tên cụ là Đậu Đình Kiêm (bí danh: Tâm) - Sinh ngày 21/8/1926 tại xã Thanh Mai, huyện Thanh Chương, tỉnh Nghệ An.

Cũng như bao chàng trai, cô gái trong thôn, ngôi sao yên khi đất nước chiến tranh. Năm 1946 anh Đậu Đình

Kiêm xung phong vào đơn vị phòng thủ xã, sau đó chuyển sang du kích xã. Năm 1950 anh giữ chức thôn Đội phó. Tháng 9 năm ấy, anh vào bộ đội chính quy, tham gia chiến dịch Hà - Nam - Ninh. Năm 1951, anh được chuyển sang đoàn 99 đón quân tiếp viện của ta, đánh bọn thổ phỉ vùng Tây Bắc.

Chiến đấu giỏi, kỉ luật nghiêm, chấp hành mệnh lệnh, hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao, tháng 7/1951 anh được điều động về Trường Cục Tuyên huấn. Sau đó đi phát động giảm tô, Cải cách ruộng đất ở miền Bắc. Tháng 12/1956 anh được về C3, D7, E 675 làm Trung đội Trưởng. Chiến đấu, công tác gian khổ, ác liệt. Vì điều kiện sức khỏe không ổn định để phục vụ lâu dài trong quân đội, tháng 12/1957 anh xin xuất ngũ trở về địa phương.

Nhìn những Huân chương treo trong nhà cụ, tôi hỏi: Thời kỳ đó, bà cụ nhà

có tham gia công tác gì không? Nhấp chén trà thơm, cụ nói tiếp: Sinh ra, lớn lên ở vùng đất xứ Nghệ, lúc ấy ai cũng hăng hái lắm. Bà nhà tôi: Cụ Phan Thị Ngũ, năm 1949 cũng xung phong vào du kích xã Tân Dân rồi tình nguyện đi dân công hỏa tuyến bên Thượng Lào, được tặng cả Huy hiệu đấy. Vì vậy, năm 1969 thời kỳ đánh Mỹ rất ác liệt, tôi lại xung phong đi dân công hỏa tuyến Mặt trận - Quảng Trị, vì mình về địa phương được làm Trung đội Trưởng Dân quân xã. Mình chẳng nề hà công việc gì.

Theo dòng chảy thời gian, thâm thoát đã gần 40 năm, dù còn công tác hay nghỉ làm dân, cụ vẫn phát huy bản chất truyền thống Bộ đội cụ Hồ trên mặt trận không tiếng súng, nhưng không kém gay go, quyết liệt. Sau giải phóng miền Nam 1975, điều kiện gia đình cực kỳ khó khăn, năm 1991 theo tiếng gọi của Đảng cụ đưa cả gia đình vào Phước Long xây dựng quê hương mới. Tuy tuổi đã cao, sức khỏe giảm nhưng cụ rất hăng hái tham gia Chi hội Cựu chiến binh, Hội người Cao tuổi của phường. Cụ nói là làm, việc nào ra việc nấy. Đó cũng là nét riêng của Cựu chiến binh Đâu Đình Kiêm.

Sống một thời đạn bom, một thời hòa bình, cụ được tặng thưởng Huân chương Chiến Công hạng Ba, Huy chương Chiến Thắng hạng Nhất, hạng Nhì, Huy chương Chiến sĩ Vê vang, Huy hiệu Chiến thắng Điện Biên Phủ và

nhiều Bằng khen, Giấy khen khác...

Cụ có 4 người con đều trưởng thành, làm ăn phát đạt và 10 cháu nội, ngoại. Cụ luôn dạy bảo con cháu và động viên mọi người xung quanh, thực hiện nghiêm chỉnh chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước và nhiệm vụ chính trị ở địa phương. Sống chan hòa, nặng lòng với bà con lối xóm, không to tiếng với mọi người. Cụ bảo: Nhịn người là dạy người, sẵn sàng chia sẻ tình cảm lúc vui, khi buồn. Lấy tiếng cười thay cho lời cảm ơn. Lời cụ nói thật tâm huyết.

Đang vui chuyện, tôi thấy cụ có vẻ ngậm ngùi, tôi chưa hỏi, cụ kể tiếp rất thẳng thắn, trung thực. Tôi vào Đảng tháng 1/1950, năm 1952 làm Chi ủy viên cơ quan Trường Tuyên huấn. Tháng 10/1955 làm Bí thư, cán bộ Cải cách ruộng đất xã Đồng Trục, huyện Thạch Thất, tỉnh Sơn Tây (Hà Nội ngày nay) rồi B8, C3, D7, E 675. Đến tháng 12/1962 hoàn cảnh gia đình quá khó khăn, phải đi làm xa, không tham gia sinh hoạt đều đặn. Tôi làm đơn... Vậy là không còn đảng viên.

Tôi động viên cụ... Kính chúc cụ đại thọ, sống vui, sống khỏe, sống hạnh phúc bên con cháu!

Cụ Đâu Đình Kiêm 95 tuổi đời, Hội viên Hội Người cao tuổi, Hội cựu chiến binh, ở khu phố 4, phường Long Thủy, thị xã Phước Long là tấm gương sáng cho mọi người học tập, noi theo ■

Sóc Bom Bo, MÙA HOA HÒ HẸN

□ ANH TUẤN

Vào giữa thu, tháng 10 về thật nhẹ nhàng, ngày cứ nối tiếp nhau trôi đi êm đềm, dịu mát, mỗi buổi chiều khi hoàng hôn buông xuống, từng cơn gió heo may mỏng manh như sương khói, len lỏi khắp rừng cây, sóc Bom Bo ngập trong một khung trời đầy sắc màu, đứng ở giữa sân lễ hội, phóng tầm mắt bao quát xung quanh, chúng ta bất chợt nhận ra sóc Bom Bo đã vào mùa thay lá.

Sóc Bom Bo có khoảng 1000 cây thân gỗ với rất nhiều chủng loại khác nhau từ: Dầu, tràm bông vàng, hương, gõ, hoa sữa, ô môi, lộc vừng, bằng lăng... nhưng có lẽ dầu, lộc vừng và bằng lăng chiếm số lượng nhiều nhất, chúng được trồng trên các tuyến đường nội bộ và tập trung trên khu vực sân lễ hội, nơi để tổ chức các hoạt động văn hóa cộng đồng của người dân nơi đây. Du khách có dịp ghé thăm sóc Bom Bo sẽ bị choáng ngợp bởi những hiện vật được trưng bày ở đây như bộ Cồng, Chiêng được xem là lớn nhất Việt Nam, bộ đàn đá nặng 20 tấn và được tận hưởng một không gian đa sắc màu của vườn cây gỗ lớn nơi đây. Mùa này sóc Bom Bo có một số loài cây nở hoa như lộc vừng, hoa giấy, nhưng hoa bằng lăng lại nổi bật nhất, tạo được ấn tượng sâu sắc đối

với du khách khi đến thưởng ngoạn phong cảnh nơi đây. Bằng lăng ở sóc Bom Bo một năm nở hoa hai mùa, đầu mùa hạ và giữa mùa thu, khoảng tháng tư hoa bằng lăng nở rộ, nhìn từ xa một màu tím ngắt xen lẫn màu xanh mượt của rừng cây tạo nên khung cảnh rất thơ mộng, mang đậm bản sắc của núi rừng, nhưng bằng lăng đẹp hơn cả vẫn là độ giữa thu, khi các loại cây khác bắt đầu thay lá thì hoa bằng lăng đua nhau nở tím ngắt các tuyến đường nội ô nơi đây, một màu tím xen lẫn màu đỏ ối, vàng hoe của những tán lá lộc vừng, đa búp đỏ, tràm bông vàng đã làm khung cảnh trở nên bừng sáng, rực rỡ tựa như bức tranh sơn dầu tuyệt

Ảnh: A. Tuấn

đẹp, rất riêng mà thiên nhiên ban tặng cho sóc Bom Bo. Bằng lăng không đẹp kiêu sa nhưng vẫn khiến lũ khách say đắm, ngất ngây, tạo nên sức hấp dẫn đến kỳ lạ, là nguồn cảm hứng sáng tác thơ, ca, hội họa cho nhiều nghệ sĩ khi ngắm hoa bằng lăng. Hoa bằng lăng đẹp nhất lúc hoàng hôn, khi những tia nắng cuối ngày yếu ớt len lỏi qua những vòm lá, những chùm hoa bằng lăng tạo nên một màu vàng óng, lung linh. Thật khác biệt, hoa bằng lăng ở sóc Bom Bo ra đồng loạt, chùm bông lớn và rất lâu tàn, dù là lúc nở rộ, nhưng cũng chỉ thấy mùi hương thoảng bay trong gió, tạo nên sự quyến rũ, kêu gọi thầm kín của riêng mình, ngay cả khi đã tàn, hoa bằng lăng vẫn còn rất đẹp, những cuống hoa còn lại vẫn tiếp tục hành trình kết trái.

Đã thành thói quen cứ mỗi độ hoa bằng lăng nở rộ là các chàng trai, cô gái S'tiêng lại xúng xính trong bộ thổ cẩm sặc sỡ đến quây quần quanh gốc cây đua nhau tạo dáng, chụp những kiểu hình thật ấn tượng cho bộ sưu tập của mình rồi đăng lên Facebook, Zalo, nhiều cô gái gom những cánh hoa trải trên thảm cỏ tạo những hình thù tùy thích, đôi mắt lúng liếng rồi ụp vào trong làn gió, hai tay đuổi bắt những chiếc lá đang xoay xoay trên không rồi bắt chợt ngã dài trên bãi cỏ đầy gió và nắng vàng, chàng trai nhanh tay bấm

máy để ghi lại những khoảnh khắc ngây thơ, trong sáng của các cô gái. Tháng 10 về hoa bằng lăng nở rộ, từng chùm hoa tím ngất, rung rinh trong gió, có nhiều chàng trai, cô gái S'tiêng hò hẹn, kết duyên vào độ hoa bằng lăng nở rộ, đã tạo cho mùa hoa bằng lăng nơi đây thật đặc biệt, mùa hoa của hẹn hò, mùa hạnh phúc lứa đôi.

Những ngày tháng 10 năm nay, cả nước căng mình chống dịch Covid-19, sóc Bom Bo cũng bình yên đến lạ, đây là thời khắc tĩnh lặng hiếm hoi của sóc Bom Bo, bởi thế, buổi sáng tôi đều đi làm rất sớm, chọn một góc đẹp nhất, ngồi nháp ly cà phê đen đặc quánh, ngắm những chùm hoa bằng lăng còn ngậm hơi sương vừa chớm nở, nghe tiếng chim hót lạnh lót từ trong những chòm cây, cảm nhận không gian bình yên, tâm hồn như lạc vào một không gian vừa mơ, vừa thực. Mặc cho ngoài kia dòng đời vẫn hối hả trôi, những vòng xe cứ vội vã quay đều, hoa bằng lăng nơi đây vẫn âm thầm nở rộ, âm thầm khoe sắc để sóc Bom Bo trở nên tươi đẹp, lung linh, tôi thầm mong đại dịch Covid qua mau để sóc Bom Bo lại rộn rã tiếng chày khuua, chào đón khách về thăm nhện nhíp như thuở nào, mùa hoa bằng lăng nơi đây lại được trở về đúng nghĩa bấy lâu nay, mùa hoa của hò hẹn, mùa hoa của lứa đôi ■

SỪNG SỪNG TƯỢNG ĐÀI ĐẠI TƯỚNG VÕ NGUYỄN GIÁP GIỮA BIỂN ĐẢO TRƯỜNG SA

□ SỸ TUYÊN - TTXVN

Đảo Sơn Ca được xem là “hòn đảo xanh” thuộc quần đảo Trường Sa (huyện Trường Sa, tỉnh Khánh Hòa). Gọi là “hòn đảo xanh” vì trên đảo có nhiều cây xanh, cảnh quan môi trường sạch, đẹp. Đặc biệt, đảo Sơn Ca vinh dự là nơi có công viên và tượng đài Đại tướng Tổng Tư lệnh Võ Nguyên Giáp sừng sững giữa biển đảo Trường Sa.

**Tượng đài Đại tướng sừng sững
biển khơi**

Chuẩn Đô đốc Hải quân nhân dân Việt Nam Phan Tuấn Hùng (bên trái) và Thiếu tướng Nguyễn Hồng Sơn - Giám đốc Bệnh viện Quân y 175 (bên phải) đứng dưới tượng đài Đại tướng Võ Nguyên Giáp trên đảo Sơn Ca.

Chuyến tàu chở Đoàn công tác số 4 đến thăm đảo Sơn Ca vào một ngày cuối tháng 4/2021. Vừa bước chân lên đảo, hình ảnh đập vào mắt chúng tôi đầu tiên là khu công viên và tượng đài Đại tướng Võ Nguyên Giáp trang trọng ngay vị trí trung tâm của đảo.

Trang nghiêm, linh thiêng và gần gũi là cảm nhận chung của mỗi cán bộ, chiến sỹ khi đứng trước tượng đài Đại tướng Võ Nguyên Giáp.

*“Ngày qua ngày,
đêm qua đêm*

*Chúng tôi
đứng đây gìn giữ
quê hương.*

*Biển này là của
ta, đảo này là của
ta, Trường Sa.*

*Dù phong ba, dù
bão tố, dù gian khổ*

Ta vẫn vượt qua”.

Lời bài hát “Khúc quân ca Trường Sa” của nhạc sỹ Đoàn Bổng được các chiến sỹ trẻ cất cao dưới chân tượng đài Đại tướng Võ Nguyên Giáp sừng sững trên đảo Sơn Ca.

“Chúng tôi là những người lính trẻ,

vinh dự, tự hào khi được công tác trên đảo Sơn Ca thuộc quần đảo Trường Sa thiêng liêng của Tổ quốc. Càng tự hào hơn khi trên đảo có công viên và tượng đài Đại tướng Võ Nguyên Giáp - vị Tổng Tư lệnh Quân đội nhân dân Việt Nam. Hình ảnh vừa trang nghiêm vừa gần gũi của Đại tướng đã tiếp thêm sức mạnh, ý chí, nghị lực cho những chiến sỹ trẻ như chúng tôi khi thực hiện nhiệm vụ trên đảo”, chiến sỹ Nguyễn Văn Khánh (công tác tại đảo Sơn Ca) xúc động chia sẻ.

Công viên Đại tướng Võ Nguyên Giáp được xây dựng trên khuôn viên rộng 400m². Trung tâm công viên là bức tượng chân dung Đại tướng Võ Nguyên Giáp cao 1,76 m. Tượng được tạc từ đá sa thạch nguyên khối. Phía sau tượng đài là một bức tường hình vòng cung được lát bằng gốm với gần 300 bức ảnh có nội dung là những sự kiện, dấu mốc về cuộc đời,

sự nghiệp binh nghiệp của Đại tướng Võ Nguyên Giáp.

Quân và dân quần đảo Trường Sa vinh dự, tự hào khi có công viên và tượng đài Đại tướng Võ Nguyên Giáp trên đảo. Khu Công viên và tượng đài Đại tướng không chỉ làm đẹp thêm cho đảo Sơn Ca mà đây còn là địa điểm để các cán bộ, chiến sỹ và người dân thể hiện sự tri ân đối với vị tướng tài ba, vị Tổng Tư lệnh Quân đội nhân dân Việt Nam hết lòng vì dân vì nước.

“Chúng tôi luôn lấy tấm gương của Đại tướng để giáo dục cho nhân dân, cán bộ, chiến sỹ trẻ trên quần đảo Trường Sa thường xuyên phấn đấu, thực hiện tốt nhiệm vụ vừa xây dựng phát triển đảo ngày càng khang trang hơn, vừa bảo vệ vững chắc chủ quyền biển đảo”, ông Lê Đình Hải - Chủ tịch Ủy ban nhân dân huyện Trường Sa (tỉnh Khánh Hòa) cho biết.

Nơi giáo dục lý tưởng cách mạng

Toàn cảnh đảo Sơn Ca.

Ảnh: S. Tuyên

cho cán bộ, chiến sỹ

Công viên và tượng đài Đại tướng Võ Nguyên Giáp vừa uy nghi, vừa gần gũi giữa biển đảo thiêng liêng của Tổ quốc là nơi giáo dục truyền thống cho thế hệ chiến sỹ trẻ trên đảo luôn ra sức học tập, noi gương vị tướng của nhân dân, người anh cả của Quân đội nhân dân Việt Nam.

“Mỗi tuần hai lần, Chi đoàn Thanh niên trên đảo tổ chức lau dọn vệ sinh tại khu vực Công viên và tượng đài Đại tướng Võ Nguyên Giáp. Chúng tôi rất vinh dự và tự hào khi làm những công việc như dọn vệ sinh, lau rửa những tấm hình kỷ niệm của Đại tướng trên bức tường gốm. Hình ảnh Đại tướng vừa trang nghiêm vừa gần gũi như tiếp thêm sức mạnh cho những người lính trẻ như chúng tôi”, Trung sỹ Cao Ngọc Nguyên, chiến sỹ đảo Sơn Ca tâm sự.

Trung tá Nguyễn Như Tuyền, Chính trị viên đảo Sơn Ca cho biết, cán bộ, chiến sỹ trên đảo Sơn Ca rất vinh dự, tự hào khi có Công viên và tượng đài Đại tướng Võ Nguyên Giáp trên đảo. “Chúng tôi coi đây là vinh dự và trách nhiệm của cán bộ, chiến sỹ. Công trình văn hóa tâm linh này là nơi để sinh hoạt, giáo dục truyền thống về những cống hiến của Đại tướng Võ Nguyên Giáp đối với dân tộc. Chúng tôi luôn nhắc nhở thế hệ trẻ trên đảo ra sức học tập, rèn luyện theo gương Đại tướng; nêu cao tinh

thần cách mạng góp sức xây dựng và bảo vệ quê hương ngày càng giàu đẹp, giữ vững chủ quyền biển đảo thiêng liêng của Tổ quốc”, Trung tá Nguyễn Như Tuyền chia sẻ.

Công viên và tượng đài Đại tướng Võ Nguyên Giáp trên đảo Sơn Ca được Bộ Tư lệnh Hải quân xây dựng từ năm 2015 và khánh thành vào năm 2016. Hiện nay, khu công viên đã được cán bộ, chiến sỹ đảo Sơn Ca trồng nhiều cây xanh, trong đó có những cây đặc trưng trên quần đảo Trường Sa như cây bàng vuông, cây phong ba, cây mù u... Bức tượng bán thân Đại tướng Võ Nguyên Giáp đặt ở vị trí trung tâm với hướng nhìn ra Biển Đông, thể hiện thần thái uy nghi và quyết đoán của vị tướng tài. Một bức tường hình vòng cung chạy thành hai cánh ôm phía sau bức tượng, dài 24m cao 2,5m. Trung tâm của bức tường gốm là hình ảnh Quốc kỳ Việt Nam đồ thắm.

Giờ đây, khu công viên và tượng đài Đại tướng Tổng tư lệnh Võ Nguyên Giáp trên đảo Sơn Ca đã trở thành điểm tựa tinh thần vững chắc cho cán bộ, chiến sỹ và nhân dân trên quần đảo Trường Sa. Hình ảnh của một vị Tướng uy nghi mà gần gũi sừng sững giữa biển khơi sẽ tiếp thêm sức mạnh, củng cố thêm niềm tin cho quân và dân Trường Sa vững tin bảo vệ vững chắc chủ quyền biển đảo thiêng liêng của Tổ quốc ■

Nguyễn Tiến Bình

Cảnh Trời Giữ Biển

Đảo toàn vẹn, biển thông luồng
Bánh chưng... gói lá bàng vuông, nuôi đời
Đảo ta xa tít mù khơi
Gian nan chót giữ biển trời bình yên

Sóng chồm, bão cuốn cuồng điên
Không quên nổi nhớ đất liền miền quê
Cảnh làng cây trái sum suê
Gia đình sum họp đề huề mến thân

Đêm hè tuốt lúa ngoài sân
Vành trăng in giếng trong ngần đêm đêm
Xóm làng cuộc sống ấm êm
Có người giữ biển ngày đêm canh trời

Sống trong bão tố mù khơi
Kẻ thù rình rập quanh nơi đảo chìm
Mênh mang biển, vắng cánh chim
Con tàu xa hút dãi tìm phía nhau

Bão dâng sóng cuốn ngút đầu
Đạn bom từ lữ điều hâu rình mò
Chúng nhằm chiếm đảo nhỏ, đảo to
Ngày, đêm canh gác chăm lo đảo mình

Mất, còn có thể thình lình
Vững vàng, quyết giữ của mình đảo xa
Giữa nơi sóng gió là nhà
Hiến thân để giữ sơn hà vẹn nguyên!

Hạ Vy

Mùa Thu Ở Đảo Xa

Mùa thu về trên đảo
Cũng bốn bề sóng reo
Như là từng câu hát
Cũng ngân nga bóng trầm...

Nắng mơ màng buông tỏa
Tựa như là bức tranh
Cánh hải âu chao lượn
Thêu dệt từng câu thơ...

Con tàu thông dong lướt
Đang chở những ước mơ
Miền biên cương Tổ quốc
Mùa thu về trong veo...

Đảo xanh như màu ngọc
Cho tình thêm vấn vương
Gió chuyển mùa xao xuyến
Như những khúc tình ca...

LỆCH CHUẨN - RẤT CẦN “*Biến Báo*”

□ DIỆP VIỄN - Chủ tịch Hội Nhà báo

Bảo Sinh là nhà thơ dân gian, nhưng có nhiều người nói ông là một kỳ nhân, nhưng cũng có người gọi ông là dị nhân và thậm chí lại có người còn gọi ông là “quái nhân”. Ông sinh năm 1940 tại Hà Nội và có tên thật là Nguyễn Bảo Sinh. Trải qua hơn 80 năm cuộc đời, ông đã làm rất nhiều nghề khác nhau, từ giáo viên, vẽ tranh truyền thần, đấu sĩ, đến thầy lang và cả pháp sư... Nhưng mỗi khi nói đến ông thì nhất định không thể thiếu hai gạch đầu dòng đầu tiên và phải viết đậm, đó là nuôi chó - mèo và làm thơ. Chính vì vậy đã có lần ông tự trào về cái nghiệp làm thơ của mình rằng: “Đêm nằm nghĩ mãi không ra; Tại sao thằng ấy là... Nhà thơ?!”

Ngày nay, có không ít cư dân mạng đã mượn lời thơ trên của nhà thơ Bảo Sinh để thắc mắc bằng một câu hỏi với giọng điệu hết sức xem thường, thậm chí là khinh khi về một số kẻ được dân gian tạm gọi là người “có tiếng tăm”, người “nổi tiếng” trong lĩnh vực hoạt động văn hóa nghệ thuật. Đó là những người đã hoặc đang là nhà văn, nghệ sĩ, ca sĩ, MC, người mẫu hay một số người trong giới showbiz..., nhưng lại có tư duy chính trị hoang tưởng đến mù quáng, hay lệch chuẩn trong phát ngôn và lối sống, hoặc quảng cáo sai sự thật và thậm chí thiếu minh bạch trong hoạt động từ thiện.

Từ bất mãn đến... “tự chuyển hóa”

Cụ thể là đối với Phạm Đình Trọng, nhà văn và từng là Đại tá trong quân đội đã được cư dân mạng hỏi rằng: “Đêm nằm nghĩ mãi chưa ra; Tại sao thằng ấy là... Nhà văn”. Còn với nhưng người khác, thì... thằng ấy, con ấy lại là nghệ sĩ, ca sĩ...?! Không những thế, câu hỏi “ché” này còn được đông đảo cộng đồng mạng xã hội đồng thuận, chia sẻ và bình luận. Và đây hoàn toàn không phải cư dân mạng tự trào về ông ta, lại càng không phải là ngẫu nhiên người đời lại

ném cho ông ta một tảng đá như vậy. Mà đó là cái kết, cái giá ông ta phải trả cho hành trình đi từ sự ích kỷ cá nhân, cơ hội và lệch chuẩn về tư duy chính trị rồi từ từ “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” và cuối cùng là thành kẻ trở cờ, kẻ phản bội lý tưởng mà chính ông ta đã theo đuổi hơn nửa cuộc đời... Khi còn là một quân nhân, ông ta đã viết về Đảng bằng những lời thơ: “Đảng là đất mẹ bao la; Ta là chồi biếc đó mà, hỡi em”!

Thế nhưng hơn 30 năm sau, ông ta lại viết trong đơn rằng:... “Tôi tự thấy Đảng Cộng sản không còn phù hợp với lí tưởng thâm mỹ và giá trị nhân văn mà tôi theo đuổi nên tôi tự rút ra khỏi Đảng...”. Tuy nhiên, đây chỉ là cách nói chứ hoàn toàn không phải là lý do để ông ta “trở cờ”, mà nguyên nhân là do bất mãn với công việc, với con đường thăng tiến của mình. Từ bất mãn, ông ta ngày càng lún sâu vào con đường “tự chuyển biến”, “tự chuyển hóa” thông qua những bài viết trả lời phỏng vấn trên các trang facebook phản động, như: “Việt Tân”, “dân làm báo”, “Bauxite Vietnam”, RFA, BBC, VOA, RFI... Nguy hiểm và phản động hơn, ông ta còn dám bẻ cong,

thậm chí là phủ nhận lịch sử và nổi giáo cho những kẻ phản động. Bằng chứng là trên trang “Bauxite Vietnam”, ông ta đã từng viết: Ngày 30 tháng 4 năm 1975 mang đến mất mát uất hận lớn như vậy cho cả triệu người Việt Nam làm sao có thể gọi là Ngày Giải phóng”....

Chưa hết, hơn 40 năm theo Đảng, chiến đấu vì Đảng, ca ngợi Đảng và nhận quân hàm Đại tá, hưởng nhiều bổng lộc của Đảng, nhưng hôm nay ông ta lại trắng trợn bôi đen lịch sử: “Ngày 30 tháng 4 năm 1975 là ngày thống nhất đất nước, giang sơn thu về một mối ư? Đất nước thống nhất trước hết phải thống nhất trong lòng người. Từ 30 tháng 4 năm 1975, người Việt Nam bị chia rẽ đau đớn và sâu sắc nhất chưa từng có trong lịch sử hiện hách bốn ngàn năm dựng nước của dân tộc Việt Nam”. Và sự đều cẳng cùng với sự khốn nạn không có điểm dừng của ông ta là đã dùng ngòi bút của mình để xuyên tạc, bịa đặt, “Ngày 30 tháng 4 hàng năm những người Cộng sản Việt Nam vui mừng vì ngày đó năm 1975 họ đã đánh thắng cả dân tộc Việt Nam, đã nô dịch được cả dân tộc Việt Nam, họ đã mang hận thù giai cấp đánh tan tác, li tán cả dân tộc Việt Nam”... Vâng, quả đúng là một “thằng người” như vậy... tại sao có thể là nhà văn?

Từ lệch chuẩn đến “rác văn hóa”

Thời gian gần đây, có không ít người nổi tiếng nhưng dường như họ cảm thấy chưa đủ “tiếng tăm” nên làm ra nhiều vụ xì căng đan cho đủ “độ sốc”. Đó là việc họ phát ngôn trên mạng xã hội một cách vô tội vạ, thiếu trách nhiệm, thiếu văn hóa bằng những ngôn từ thô tục, kém nhân văn. Mới đây, nữ diễn viên T.M.

đã đăng dòng trạng thái về Covid-19 trên trang cá nhân với nội dung: “Nghĩ lại nên cảm ơn “cô Vy”, dân số thế giới đã quá tải rồi nên chết bớt đi cho rộng chỗ”. Và ngay lập tức diễn viên này đã bị cư dân mạng hỏi xoáy: Đây quả là phát ngôn của người hạn chế về kiểm soát hành vi! Vì một người bình thường không ai rě rúng tính mạng đồng loại đến như vậy?

Kinh doanh trên niềm tin của khán giả

Ngày nay, công nghệ đã tạo ra cuộc cách mạng về thông tin. Và chớp thời cơ này, không ít người nổi tiếng trong lĩnh vực nghệ thuật đã thể hiện ước muốn làm giàu của mình bằng việc kinh doanh trên niềm tin và sự yêu thương của khán giả. Không chỉ có một số người trong giới showbiz, mà có cả những nghệ sĩ thành danh, có tên tuổi cũng tự nguyện kiếm tiền bằng cách này để “vừa được ăn, vừa được nói, lại còn được gói mang về” và cuối cùng là được nổi danh hơn. Tuy nhiên, khán giả của thế kỷ 21 là những người thượng tôn pháp luật, nên những người có “ước mơ màu xám” đã phải trả giá bằng chính uy tín, danh dự của mình. Vụ việc quảng cáo vừa qua là bài học sâu sắc với nghệ sĩ này sau hơn 20 năm làm nghệ thuật.

Nhập nhèm trong hoạt động từ thiện

Phải khẳng định rằng, trên trái đất này hiếm quốc gia nào có truyền thống đoàn kết, đùm bọc, yêu thương, “lá lành đùm lá rách” như dân tộc Việt Nam. Cũng từ đó, cùng với uy tín cá nhân và lượng người ái mộ đông đảo, giới nghệ sĩ đứng ra kêu gọi từ thiện đã nhận được rất đông sự ủng hộ của người hâm mộ, đem lại những hiệu quả tích cực, đáng

quý trong nhiều năm qua. Tuy nhiên, đi liền với sự nhiệt tình vì người nghèo, thì việc cần làm trước tiên đối với các văn nghệ sĩ, người nổi tiếng là công khai minh bạch số tiền từ thiện đã quyên góp được và việc đã chi từ thiện số tiền của các nhà hảo tâm gửi gắm cho người dân bị thiên tai như thế nào? Thậm chí có người đã phải công bố ngừng làm từ thiện. Như vậy, từ những vụ bóc mẽ việc làm từ thiện của các ca sĩ, MC, nghệ sĩ..., vừa qua đã làm lộ ra một điều: Về góc độ đạo đức, những người nổi tiếng cũng luôn cần sự minh bạch. Nếu chỉ trông chờ vào những điều tốt đẹp ở họ thì đó là điều viển vông. Vì danh tiếng vẫn đang bị bán với giá rất nhiều tiền. Do đó, rất cần có quy chế rõ ràng đối với những nghệ sĩ, người nổi tiếng dùng uy tín, tiếng tăm của mình để vận động từ thiện.

Barie - biển báo cho người “nổi tiếng”

Để lập lại trật tự hoạt động trong lĩnh vực nghệ thuật, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch vừa công bố dự thảo “Quy tắc ứng xử của người hoạt động trong lĩnh vực nghệ thuật” để lấy ý kiến rộng rãi của các cấp, các ngành ở Trung ương, địa phương và nhân dân trong cả nước. Ngay sau đó, dự thảo này đã nhận được sự đồng thuận cao của dư luận, nhất là cộng đồng mạng xã hội. Bởi vì, trong dự thảo quy tắc yêu cầu các nghệ sĩ, ca sĩ, những người hoạt động trong lĩnh vực nghệ thuật phải công khai, minh bạch, kịp thời khi tham gia các hoạt động xã hội, giữ uy tín, trách nhiệm, danh dự người hoạt động nghệ thuật, không lạm dụng danh hiệu, danh xưng, hình ảnh để tư lợi cá nhân.

Bên cạnh đó, dự thảo quy tắc cũng đưa ra những quy định các văn nghệ sĩ, ca sĩ, người hoạt động trong lĩnh vực nghệ thuật khi tham gia hoạt động quảng cáo phải đảm bảo truyền đạt thông tin trung thực, chính xác, rõ ràng về công dụng, tính năng của sản phẩm, hàng hóa đúng quy định của pháp luật, nhất là là các sản phẩm trong lĩnh vực Y tế, Giáo dục và Môi trường. Trong ứng xử đối với đồng nghiệp, công chúng và truyền thông, dự thảo quy tắc đưa ra yêu cầu đầu tiên đối với những người hoạt động trong lĩnh vực nghệ thuật là không chỉ “tôn sư, trọng đạo”, mà còn phải tôn trọng, bảo vệ uy tín của đồng nghiệp trước công chúng, khán giả và xã hội. Đặc biệt, dự thảo quy tắc còn đề ra yêu cầu những người hoạt động trong lĩnh vực nghệ thuật không đăng tải, chia sẻ và lan truyền các nội dung vi phạm pháp luật, thông tin sai sự thật, vi phạm bản quyền, thông tin chưa được kiểm chứng, xúc phạm danh dự, nhân phẩm cá nhân,...

Như vậy, sau khi những quy tắc này được thông qua sẽ là cơ sở quan trọng để nâng cao trách nhiệm, giá trị đạo đức, văn hóa của nghệ sĩ trước công chúng, trong xã hội và trong hoạt động nghề nghiệp. Đồng thời, những quy tắc này còn là những khuyến cáo quan trọng đề giới nghệ sĩ cũng như những người hoạt động trong các lĩnh vực nghệ thuật ứng xử theo đúng chuẩn mực khi hoạt động nghề nghiệp và trong ứng xử đối với công chúng, xã hội nói chung. Mong rằng, những quy tắc này sẽ góp phần tích cực vào việc lập lại trật tự trong phát ngôn, hành động của những ca sĩ, nghệ sĩ, MC và giới showbiz... ■

Cảm Nhận Ca Khúc **VIẾNG LĂNG BÁC** Của Hoàng Hiệp

□ **TRẦN CAO VÂN**

“*Viếng lăng Bác*” là bài thơ của Viễn Phương viết vào 4-1976, sau khi cuộc kháng chiến chống Mỹ kết thúc thắng lợi, đất nước thống nhất, Lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng vừa khánh thành. Ra thăm miền Bắc, vào Lăng viếng Bác Hồ và bài thơ “*Viếng Lăng Bác*” ra đời, cũng trong dịp đó, Nhạc sĩ Hoàng Hiệp đã đồng cảm và phổ nên ca khúc “*Viếng Lăng Bác*”.

Ca khúc thể hiện lòng thành kính và niềm xúc động sâu sắc không chỉ của 2 tác giả thơ và nhạc mà cả của chúng ta đối với Bác. Từ không gian quanh Lăng Bác và thời gian của cuộc viếng Lăng Người. Với giọng điệu trang nghiêm, trang trọng vừa tha thiết sâu lắng vừa xúc động tự hào, vừa đau xót tiếc thương. Phản ánh chân thành tâm trạng của tác giả và của mọi người khi về thăm Lăng Bác.

Ca khúc gồm 2 đoạn: Đoạn 1 từ đầu đến nhịp 26. Mở đầu bằng một đường nét giai điệu thật giản dị, tiết tấu hơi dàn trải với những âm hình đơn giản, diễn tả lòng bồi hồi náo nức của dòng người từ miền Nam ra Hà Nội viếng Lăng Bác.

Là tiếng lòng những đứa con miền Nam với Bác. Cảm xúc ấy dâng trào từ lúc bắt đầu cuộc hành trình về với Bác và đứng trước Lăng Người. Cảm xúc ấy bao trùm xuyên suốt toàn bài, là lòng thành kính, xúc động dào dạt của đứa con miền Nam được trải dài theo không gian từ ngoài vào trong. Bắt đầu từ trên đường tới thăm Lăng, ngắm quang cảnh trước Lăng, đứng trước di hài Bác kính yêu và cuối cùng là cảm xúc khi chia tay với Bác.

Câu hát mở đầu như một lời tâm tư ngắn gọn, giản dị nhưng đầy xúc động “*Con ở miền Nam ra thăm Lăng Bác*”, câu hát chất chứa bao tình cảm sâu nặng. Cụm từ “*Con ở miền Nam*” vang lên thật tha thiết, miền Nam

bao nhiêu năm đấu tranh gian khổ, đi trước về sau. Hai tiếng ấy luôn ngân lên trong trái tim Bác nỗi nhớ thương da diết. Câu hát mở đầu đã gọi ra cả không gian và thời gian, với bao nỗi niềm được gửi gắm trong đó. Với sử dụng cách xưng hô trong tình cảm gia đình “con” và “Bác” quen thuộc, gần gũi mà sao gây xúc động lạ lùng, có lẽ, không có quốc gia nào trên thế giới, lại có công dân gọi lãnh tụ của mình thân thiết, gần gũi đến thế. Dùng phép nói tránh, tác giả thay từ “viếng” thành “thăm” vừa như để tránh đi nỗi đau xót xa: Bác đã ra đi vĩnh viễn, vừa như khẳng định một điều hiển nhiên trong lòng những đứa con Bác luôn luôn sống mãi. Trong tâm trạng nôn nao, mong ngóng được tới Lăng Bác, từ xa tác giả đã nhận ra: “*Đã thấy trong sương hàng tre bát ngát...*”, không gian quanh Lăng Bác dần dần hiện ra trong sương mờ ảo. Từ rất xa, những hàng tre đã hiện ra trong cái bát ngát, mênh mông của đất trời. Không khí vừa thực vừa hư, câu hát như dẫn dắt ta đi vào thế giới cổ tích mà ở đó có một người đầy huyền thoại của thế kỉ XX. Câu hát sử dụng thành ngữ và hình ảnh ẩn dụ có tính biểu tượng đã gọi lên những cảm xúc vừa thiêng liêng lại vừa thấm đẫm niềm tự hào của người Việt Nam. Suốt quá trình lịch sử của đất nước, cây tre luôn kề

vai, sát cánh cùng con người, vượt qua những thử thách khốc liệt để dân tộc trường tồn đi tới. Hình ảnh hàng tre “*Bão táp mưa sa đứng thẳng hàng*” hiện ra trong câu hát, vừa có ý nghĩa thực, vừa mang ý nghĩa biểu tượng ngợi ca tinh thần bất khuất, dũng cảm, mạnh mẽ, kiên cường trước mọi thử thách của dân tộc ta. Ở đoạn 1 đã đem đến cho người nghe những cảm xúc chân thành của đứa con ở miền Nam xa xôi về với Bác. Về với Người là được về với những gì gần gũi, thiêng liêng nhất, về với nơi tràn đầy sức sống. Từ láy “*bát ngát*”, “*xanh xanh*” đã gọi ra sức sống trường tồn đó. Về với Bác cũng là về với giữa lòng dân tộc, với những gì Việt Nam nhất. Bác của chúng ta chính là hội tụ tinh hoa quý giá nhất của Việt Nam.

Tiếp tục dòng tình cảm tha thiết, sâu lắng, câu thứ hai, nhịp 13 đưa ta tới một không gian mới: Phía trước Lăng Người và chính ở nơi đây, chúng ta nhận ra: “*Ngày ngày mặt trời đi qua trên Lăng, thấy một mặt trời trong Lăng rất đỏ...*”.

Không gian trước Lăng Người thật rạng rỡ bởi ánh sáng ngày mới. Có hai hình ảnh mặt trời được ứng chiếu, soi rọi vào nhau. Một của tự nhiên ở trên cao, trong vũ trụ rộng lớn vẫn “*Ngày ngày đi qua trên Lăng*” đó là mặt trời mang hơi ấm, sự sống, ánh sáng đến

cho mọi vật và một mặt trời khác đang ở trong Lãng.

Điệp từ “*ngày ngày*” gọi lên vòng tuần hoàn của thời gian luân chuyển tiếp nối đã thành quy luật của tự nhiên. Kết hợp với các từ nhân hóa “*đi qua*”, nhìn “*thấy*” đã cho thấy: mặt trời của thiên nhiên vũ trụ mỗi ngày đi qua đều dừng lại chiêm ngưỡng, ngắm nhìn mặt trời trong Lãng. Từ “*thấy một mặt trời*” ở câu thứ 2 (nhịp 16, 17) được sử dụng bằng phương pháp chuyển nghĩa ẩn dụ, gọi lên bao ý nghĩa, thể hiện sự kính trọng, biết ơn của người dân Việt Nam với Bác. Người đã mang ánh sáng cách mạng xua đi màn đêm nô lệ mà bọn Đế quốc Thực dân đã áp đặt trên đất nước ta. Cũng như mặt trời, Người mang hơi ấm của tình yêu thương đến với tất cả mọi người. Bác Hồ, người anh hùng giải phóng dân tộc đã đem lại sự hồi sinh cho đất nước ta. Hình ảnh ẩn dụ rất sáng tạo đã bao quát rất chính xác toàn bộ cuộc đời và công ơn của Bác đối với dân tộc. Điệp từ “*ngày ngày*” ở đầu câu 2 (nhịp 13) được nhắc lại trong câu 2 (nhịp 18) để nhấn mạnh hình ảnh của thời gian tiếp tục, tiếp nối, vĩnh viễn. Điệp từ “*ngày ngày*” còn gắn với hình ảnh “*dòng người đi trong thương nhớ*”, đó là hình ảnh thực mà ta thường gặp, thể hiện trong

lòng kính yêu của nhân dân đối với vị cha già. Từ khi Lãng Bác khánh thành, nhân dân ta đã có một tập quán đẹp, mỗi khi có dịp mọi người đều về thăm Bác dâng lên Bác những chiến công, những thành tích đã đạt được, hay giản đơn chỉ là muốn gần Bác hơn.

Nếu đoạn 1 diễn tả tâm trạng của tác giả trên đường ra viếng Lãng Bác, thì đoạn 2 (từ nhịp 27) là nỗi xúc động vô hạn của dòng người khi nhìn thấy Bác đang yên nghỉ trong Lãng. Nhạc sĩ chuyển sang nhịp 6/8, nét giai điệu dập dìu như tiếng sóng vỗ về nhẹ nhàng, diễn tả sự bình yên, lắng đọng, một sự yên tĩnh tuyệt đối. Thật đúng với tâm trạng của hết thảy chúng ta vào viếng Bác; ai cũng lắng đọng, dù chỉ là một tiếng thở mạnh, muốn để giấc ngủ của Bác được yên tĩnh. Trong đoạn 2, lòng thương tiếc vô hạn, nỗi đau của mỗi người đến viếng Bác đã được diễn tả tinh tế và đẩy tới đỉnh điểm của cảm xúc:

27 Andante ♩ = 45

Bác nằm trong lãng giấc ngủ bình yên, giữa một vầng trăng sáng

31 trong dịu hiền, dẫu rằng trời xanh biết là mãi mãi, dẫu rằng biển xanh biết

35 là mãi mãi mà sao nghe nhói ở trong tim. Mai về miền Nam thương

42 trào nước mắt, mai về miền Nam nhớ Bác không người, muốn làm con chim ca

46 hót quanh lăng, muốn làm bông hoa hương toa đầu đây, muốn

49 làm cây tre trung hiếu chốn này.

Trong sáng tác ca khúc cần có những chỗ, ít nhất là một chỗ gây ấn tượng thật mạnh mà ta hiểu đó là cao trào, chỗ cho ca si thể hiện... cũng là điểm nhấn có ý đồ gây cảm xúc cho người thưởng thức khiến họ nhớ mãi. Và đó cũng chính là cảm xúc mãnh liệt tạo ra những sáng tạo đột xuất và là chỗ thể hiện tài năng của người nhạc sĩ: “*Mà sao nghe nhói ở trong tim*” (cuối câu 1 của đoạn 2 nhịp 39) là chỗ gây ấn tượng như thế.

Ở phần cuối (câu 2 của đoạn 2, nhịp 40) khi tác giả được đứng bên di hài Bác và những ước nguyện luôn được gần gũi bên Người và lời hứa một lòng trung hiếu với nước với dân. Với nghệ thuật đặc sắc, sử dụng nhuần nhuyễn những nốt luyến âm liên tục “*Mai về miền Nam thương trào nước mắt...*” khiến ta nghe như những tiếng nấc nghẹn ngào trong từng chữ từng câu, trang trọng, tha thiết, sâu lắng, nhiều hình ảnh ẩn dụ đẹp, gợi cảm thể hiện niềm thương kính và biết ơn vô hạn với Bác kính yêu. Tình yêu thương, nỗi ray rứt càng được khắc sâu hơn khiến tác giả không muốn rời và ước nguyện muốn mãi được ở bên Bác. “*Muốn làm con chim... Muốn làm bông hoa... muốn làm cây tre...*”.

Trong giai điệu chung của toàn bài, Với lời ca trong sáng vừa tha

thiết sâu lắng vừa xúc động tự hào, được xây dựng trên thể thơ 8 chữ, nhịp điệu âm nhạc chậm rãi, thành kính trang nghiêm. Với ngôn ngữ lời ca bình dị, cô đúc và nhiều hình ảnh ẩn dụ, tượng trưng vừa quen thuộc lại vừa sáng tạo mới lạ với những ý nghĩa sâu sắc. Đó là những cảm xúc thiêng liêng của đứa con miền Nam đối với Bác Hồ, vị lãnh tụ, người cha già kính yêu của dân tộc.

“*Viếng Lăng Bác*” đã thể hiện lòng thành kính và niềm xúc động sâu sắc không chỉ của tác giả mà còn là của nhân dân ta đối với Bác Hồ khi vào Lăng viếng Bác. Lời ca giản dị, ngắn gọn, súc tích, âm hình tiết tấu ổn định, cân đối, ngôn ngữ lời ca chất lọc có sức truyền cảm mạnh mẽ. Mỗi chúng ta khi nghe “*Viếng Lăng Bác*” đều cảm nhận được âm hưởng buồn đau, ngậm ngùi nỗi nhớ thương, đau buồn nhưng không bi lụy, đau thương những lại ấm áp. “*Viếng Lăng Bác*” là một ca khúc hay. Sở dĩ bài hát được quần chúng ưa thích vì các tác giả thơ và nhạc đã diễn tả đúng được cảm xúc, tình cảm của họ đối với Bác. Lời lẽ sâu xa với những liên tưởng thật phong phú bằng những hình tượng độc đáo, lại được chuyên chở bằng một giai điệu ngọt ngào lại giàu sức biểu hiện ■

Nhạc Sĩ Nguyễn Văn Luân - ĐAM MÊ SÁNG TÁC

□ T. Q. CƯỜNG

Trong hoạt động sáng tác, sáng tạo nghệ thuật lúc nào cũng là nguồn tạo cảm hứng bất tận của nhiều thế hệ văn nghệ sĩ. Nhạc sĩ Nguyễn Văn Luân - sinh năm 1957, hội viên Hội Nhạc sĩ Việt Nam; người con vùng đất đầm thắm, nồng nàn chất văn chương trong chất giọng - Thừa Thiên Huế. Anh sáng tác nhiều tác phẩm về quê hương đất nước được đông đảo người yêu âm nhạc đón nhận và được nhiều giải thưởng cả chuyên nghiệp và phong trào.

Tôi gặp nhạc sĩ Nguyễn Văn Luân tại nhà riêng tại xã Minh Hưng - huyện Bù Đăng cùng chia sẻ sự đam mê sáng tác của nhạc sĩ. Chất giọng trầm ấm, anh chia sẻ, bản thân đã đặt chân đến nhiều địa phương trên cả nước và địa phương nào cũng gọi cho anh những ấn tượng sâu sắc bởi sự thay đổi từng ngày của nhịp sống đô thị.

Những ngày còn sinh sống và làm việc tại Thành phố Hồ Chí Minh, Anh đã từng dạy cho các lớp nhạc của nhạc sĩ Nguyễn Trung Cang và đã tham gia

Nhạc sĩ Nguyễn Văn Luân

sinh hoạt, sáng tác tại nhiều Câu lạc bộ sáng tác trẻ tại Thành phố Hồ Chí Minh. Là một trong những gương mặt cùng thời với nhạc sĩ Nguyễn Ngọc Thiện, Nguyễn Văn Hiên.

Năm 1990, nhạc sĩ Nguyễn Văn Luân đến với vùng đất Minh Hưng (Bù Đăng), nơi còn nhiều khó khăn và thiếu thốn. Trong thời gian đầu nhạc sĩ Nguyễn Văn Luân được mời dàn dựng chương trình văn nghệ và sáng tác bài hát cho các Nông trường Cao su, các đơn vị trên địa

bàn huyện. Nhờ vậy mà anh đã cảm hứng cho hàng loạt ca khúc viết về quê hương đất nước con người, về tình yêu đôi lứa.

Với nhiệt huyết của người nghệ sĩ, anh vừa dạy học vừa tham gia những hoạt động văn hóa văn nghệ của địa phương cho đến năm 1994 anh trở thành Trưởng Ban Văn hóa xã Minh Hưng, năm 2017 mới nghỉ hưu theo chế độ. Hiện tại nhạc sĩ là Phó Chủ tịch Hội Văn học Nghệ thuật huyện Bù Đăng và tham gia sinh hoạt tại Chi hội Âm nhạc, Chi hội Nhạc sĩ Việt Nam tại Bình Phước và Câu lạc bộ sáng tác ca khúc của tỉnh Bình Dương.

Phong cách sáng tác của nhạc sĩ Nguyễn Văn Luân đã lấy cảm hứng từ không gian quen thuộc của quê hương và đa dạng các dòng nhạc. Trong số hàng trăm tác phẩm, sáng tác về quê hương có mật độ khá đều. Tác phẩm đầu tay là ca khúc Hỡi Cùng Ta Tấu Khúc, sáng tác năm 1977. Sau khi tham gia vào Hội VHNT tỉnh anh đã tham gia đều đặn các trại sáng tác và những nơi anh đến đã cho anh nguồn cảm hứng để viết nên những giai điệu trào dâng niềm cảm xúc như: *Bài ca lính Biên Phòng Bình Phước* (2007), *Đà Lạt Chiều Mưa* (2008), *Dòng sông Quê mẹ* (2009). Tiếp theo đó là

các tác phẩm đã nhận được các giải thưởng cao, qua các cuộc thi sáng tác ca khúc như: Giải Nhất với ca khúc: *Trường ca Đồng Xoài rục lúa* do Hội Văn học nghệ thuật và Ban tuyên giáo Tỉnh ủy Bình Phước tổ chức năm 2010; Giải Nhì với ca khúc: *Xuân về trên Thành phố mới Bình Dương* do Đài Phát thanh - Truyền hình và Sở Văn hóa Thông tin Bình Dương tổ chức năm 2011 và 2012; Giải Nhất ca khúc: *Thanh niên Việt Nam tiến bước* do Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh tổ chức năm 2017; Giải A ca khúc: *Hành khúc lực lượng vũ trang Bình Phước* do Bộ Chỉ huy Quân sự tỉnh Bình Phước tổ chức năm 2020; Giải Ba ca khúc: *Tự hào thiếu niên tiên phong* do Trung ương Đoàn, Hội Đồng đội Trung ương tổ chức năm 2021. Bên cạnh đó nhiều tác phẩm của nhạc sĩ Nguyễn Văn Luân, cũng đã được Nhà Văn hóa Thanh niên Thành phố Hồ Chí Minh và Hội Văn học Nghệ thuật của các địa phương trong cả nước, in tuyển tập phát hành, làm Album giới thiệu đến công chúng yêu nhạc.

Đặc biệt những ca khúc sáng tác của nhạc sĩ Nguyễn Văn Luân viết về Bình Dương, Bình Phước, hầu hết đã được các Đoàn ca múa dân dựng biểu

Bí thư Ban Chấp hành Trung ương Đoàn Nguyễn Ngọc Lương (bên trái) trao giải Nhất cho nhạc sĩ Nguyễn Văn Luân năm 2017.
Ảnh: Cường Quốc

diễn, các Đài phát thanh truyền hình, thu âm, ghi hình, phát sóng, phục vụ cho các sự kiện quan trọng của địa phương. Trong bối cảnh cả nước đang oằn mình chống chọi với đại dịch Covid-19, nhạc sĩ cũng đã kịp thời sáng tác nhiều ca khúc để động viên tinh thần các chiến sỹ nơi tuyến đầu và nhất là tôn vinh những hy sinh cao cả và thầm lặng của những chiến sỹ áo trắng như ca khúc: *Hãy Giữ Vững Niềm Tin; Yêu Biết Mấy Việt Nam Tôi; Việt Nam Lại Bùng Sáng...* Những tác phẩm này đều đã được đăng trên Tạp chí Văn nghệ Bình Phước và được dàn dựng ghi hình phát sóng trên Đài Phát thanh

- Truyền hình Bình Phước.

Sự nỗ lực không ngừng vươn lên, lòng nhiệt huyết với nghề, nhạc sĩ đã cảm nhận rõ vai trò của một nhạc sĩ sáng tác, được khẳng định qua tác phẩm của mình, bằng sự khát vọng và niềm tin mãnh liệt. Đó là niềm ước mơ và niềm hạnh phúc lớn nhất của một nhạc sĩ sáng tác, khi cả đời mình dành cho sự nghiệp âm nhạc.

Dù đã gặt hái được nhiều thành công trong sự nghiệp sáng tác, nhưng nhạc sĩ Nguyễn Văn Luân vẫn áp ủ, mong muốn có những tác phẩm hay hơn nữa phục vụ công chúng, góp phần nâng cao chất lượng phong trào Văn hóa - Văn nghệ của tỉnh nhà ■

Việt Nam Lại Bừng Sáng

♩ = 120 Nhạc & lời: Nguyễn Văn Luân

Rồi sẽ như ngày nào Chợ búa vẫn ồn ào Người đi tấp nập
Đường phố như ngày hội Lòng nghe sao bồi hồi Người thôi cách biệt

Hạnh phúc ôi dạt dào Niềm vui dâng trào Rồi đại dịch sẽ qua
Vừa hết cơn đại dịch Niềm vui vỡ òa Từng ngày buồn đã xa

Mẹ cha sẽ gặp con Người thân gặp lại nhau Cùng sum vầy bên mái ấm
Tìm nhau trong vòng tay Tình yêu vẫn nồng say Lại nghe đời sao ấm áp

Trẻ thơ sẽ đến trường Bạn bè lại quây quần Cùng nhắc nhau chuyện vui
Biển xanh như vẫy gọi Đoàn tàu lại lên đường Cùng sẻ chia niềm vui

Trái đất vẫn không ngừng quay Mặt trời vẫn sáng ngời Và cuộc
đời lại thấy bình yên Đất nước đã như hồi sinh Với bao niềm tin Mai

này Khó khăn sẽ qua Những con thuyền lại lướt sóng ra khơi

Những con đường thôi ngóng bước chân người Những ngôi trường
rú rít tiếng em thơ Rồi một ngày mai Việt Nam lại bừng sáng./

“Hiện tài là nguyên khí Quốc gia, nguyên khí thịnh thì đất nước mạnh và càng lớn lao, nguyên khí suy thì thể lực yếu mà càng xuống thấp. Bởi vậy các bậc vua tài giỏi đời xưa chẳng có đời nào lại không chăm lo nuôi dưỡng và đào tạo nhân tài bồi đắp nguyên khí” (Thân Nhân Trung).

GIỮ NGƯỜI TÀI TRONG KHU VỰC CÔNG, MỘT THÁCH THỨC LỚN

Ngày nay, việc quản lý nhân sự trong khu vực công trở nên khó khăn hơn trước đây do cạnh tranh người tài trong các khu vực khác nhau của một quốc gia, đặc biệt là từ khu vực tư nhân năng động. Hệ thống tuyển dụng nhân sự nhà nước ở mọi quốc gia trên thế giới có đặc điểm chung là thụ động và bệnh quan liêu giấy tờ, lãng phí thời gian. Cạnh tranh nhân tài gay gắt từ khu vực tư nhân dẫn đến chảy máu chất xám từ khu vực công ngày một trầm trọng ở các nước đang phát triển, trong đó có Việt Nam. Bất kỳ tổ chức nào cũng đều công nhận giá trị của người tài ảnh hưởng đến hiệu quả và năng suất của công việc như thế nào. As Lunn, một nhà nghiên cứu nổi tiếng của Mỹ về nhân sự đã cung cấp một công thức để khẳng định giá trị của người tài như sau: **“Talent x (Reward + Expectation + Investment) =**

□ HÀ VĂN KIÊN - Chủ tịch Liên minh Hợp Tác xã

People Productivity” nghĩa là: **“Tài năng x (Phần thưởng + Kỳ vọng + Đầu tư) = Năng suất lao động của con người”**, như vậy tài năng là trọng số quan trọng nhất để tăng năng suất và hiệu quả công việc.

Để thu hút và giữ người tài, bộ máy quản lý nhân sự nhà nước phải trở thành nhà tuyển dụng trên thị trường lao động với nhiều sự lựa chọn nhằm hấp dẫn người tài vào bộ máy. Cụ thể là lương phải tốt hơn, lợi ích tốt hơn, cơ hội thăng tiến tốt hơn, môi trường làm việc tốt hơn. Nếu hệ thống tuyển dụng đi sau thị trường lao động thì không thể thu hút người tài. Hệ thống quản lý khu vực tư nhân luôn tìm kiếm, thu hút, giữ người tài thì hệ thống tuyển dụng Nhà nước cũng phải hoạt động tương tự như vậy và có thể tốt hơn. Thông qua việc nghiên cứu và phân tích quá

trình quản lý nhân sự trong khu vực công một số nước làm tốt như: Nhật Bản, Singapore, Hàn Quốc, chúng ta có thể tham khảo thêm để tìm ra bài học cho mình. Một số vấn đề để bàn về người tài như sau:

Thứ nhất, tuyển dụng người tài:

Hệ thống tuyển dụng nhân tài cho bộ máy các nước phát triển như Anh, Hoa Kỳ, Canada, Pháp, Bỉ, Nhật Bản, Hàn Quốc đều dựa trên mô tả vị trí công việc. Bản mô tả công việc yêu cầu tuyển dụng những người tài năng nhất đáp ứng các yêu cầu công việc. Những mô hình quản lý công này không tuyển dụng nhân tài tràn lan, không mục tiêu. Trong mọi trường hợp, căn cứ để thu hút, tuyển dụng người tài là bản mô tả công việc với các chức năng, vai trò, trách nhiệm của người tài khi tham gia vào bộ máy Nhà nước, ít chú ý đến mối quan hệ chính trị, cá nhân, thành kiến.

Đây là cách tuyển dụng nhân tài không mới, nhưng không phải lúc nào cũng được chấp nhận trên thế giới vì sự ganh ghét, đố kỵ, đề phòng lẫn nhau. **Có thể nói rằng, người lãnh đạo tốt là người có thể tuyển dụng được người giỏi hơn mình, trong khi đó người lãnh đạo tồi là người thích sử dụng người kém hơn họ.**

Ở các nước phát triển, các nghiên cứu thống kê chỉ ra vai trò quan trọng của việc công khai, minh bạch, truyền thông trong tuyển dụng nhân tài. Bên cạnh đó, các phương pháp tuyển dụng

nhân tài dần được thay đổi từ làm bài thi truyền thống sang phương pháp phỏng vấn trực tiếp hoặc kết hợp các phương pháp từ kiểm tra bằng cấp, xem xét hồ sơ, thi tình huống, thử năng lực, phỏng vấn, thử việc...

Thứ hai, lương, thưởng và sự công nhận giá trị nhân sự

Các nghiên cứu đã chứng minh rằng tiền lương ảnh hưởng đến việc tuyển dụng và giữ chân người lao động, do đó nó đóng một vai trò quan trọng trong quá trình thực hiện công tác nhân sự. Không chỉ lương, thưởng và lợi nhuận cần nhấn mạnh mà các mặt giá trị khác cao hơn mà công việc đó tạo ra để hỗ trợ cuộc sống của nhân viên như các sáng kiến về cân bằng cuộc sống - công việc và các cách sắp xếp công việc linh hoạt cũng đóng vai trò quan trọng không kém. Đó là những lợi ích ngoài lương, những phần thưởng tinh thần và chúng đóng vai trò quan trọng góp phần tạo nên sự hài lòng với tiền lương. Một số đề xuất về tiền lương:

- Tiền lương và thu nhập trả cho người lao động phải đảm bảo đủ sống, tái sản xuất được sức lao động của bản thân người lao động và gia đình họ. Chính sách tiền lương khu vực công phải bảo đảm tiền lương là thu nhập chính và mức sống của công chức ở mức trên trung bình của xã hội để họ gắn bó với khu vực Nhà nước và làm tròn trách nhiệm công vụ của mình, góp phần chống tiêu cực, tham nhũng.

- Đảm bảo nguồn tiền lương trả cho công chức cao và theo vị trí công việc, hiệu quả thực thi công vụ. Trong đó, phải xử lý nguồn trả lương cho công chức trong mối quan hệ với hệ thống chính trị, với chính sách xã hội, an sinh xã hội, nhất là bảo hiểm xã hội có nguồn từ ngân sách Nhà nước.

- Thực hiện tiền tệ hoá những khoản chi công vụ có thể đưa vào lương (đất ở, tiền thuê nhà, phương tiện đi lại, nhiên liệu, văn phòng phẩm) để xoá bao cấp, tiết kiệm chi tiêu công.

- Trong điều kiện kinh tế thị trường, phải có chính sách phân phối tiền lương khu vực công hợp lý trong mối tương quan với mặt bằng tiền lương khu vực thị trường.

Bên cạnh lương, khen thưởng cũng đóng vai trò quan trọng trong việc thu hút và giữ người tài. Cảm giác hoàn thành công việc được giao có vai trò quan trọng và là một động lực mạnh. Các kết quả nghiên cứu cho thấy sự vinh danh và công nhận thành tích đã trở thành một vấn đề quan trọng đối với nhân viên và họ cần được biết rằng những nỗ lực và đóng góp của họ phải được đánh giá đúng mức.

Thứ ba, đào tạo và phát triển nghề nghiệp

Đào tạo được xem là một hình thức đầu tư của cá nhân hoặc tổ chức cho nguồn vốn con người. Khi được tuyển vào cơ quan làm việc, nhân viên sẽ được tham gia các chương trình đào tạo nâng cao kỹ năng làm việc. Cơ

quan, tổ chức mong đợi các nhân viên của mình sẽ tiếp thu được các kỹ năng và kiến thức mới để áp dụng vào công việc và chia sẻ với đồng nghiệp.

Trong khi phát triển con người là một loạt các hoạt động nhằm trang bị cho nhân viên các khả năng mà tổ chức sẽ cần đến trong tương lai thì đào tạo cung cấp cho nhân viên các kỹ năng cụ thể hoặc giúp sửa chữa thiếu sót trong quá trình hoạt động của họ. Phát triển kỹ năng có thể bao gồm việc cải thiện trình độ văn hóa cơ bản, các bí quyết công nghệ, thông tin liên lạc giữa các cá nhân, hoặc khả năng giải quyết vấn đề.

Việc đào tạo và phát triển con người trong môi trường công việc đã ngày càng được coi là một phần quan trọng của quản lý nguồn nhân lực. Có thể nhận định rằng, môi trường làm việc có nhiều cơ hội đào tạo và nâng cao trình độ cho công chức, môi trường ấy sẽ có nhiều cơ hội về sự cam kết lâu dài của nhân viên.

Thứ tư, bổ nhiệm người tài theo năng lực

Người tài phải được bổ nhiệm chính thức vào các vị trí đúng theo bản mô tả công việc cho vị trí việc làm đó. Kinh nghiệm thế giới cho thấy vẫn cần có thời gian thử việc để bảo đảm việc tìm được đúng người tài. Việc bổ nhiệm người tài có thời hạn nhằm giúp cơ quan quản lý nhân sự chủ động được nguồn ngân sách. Hầu hết các nước đều chuyển từ chế độ bảo đảm việc

làm suốt đời theo thâm niên truyền thống sang chế độ làm theo hợp đồng có thời hạn xác định, đặc biệt trong tuyển dụng chuyên gia tư vấn cao cấp. ***Việc người tài luôn tin tưởng họ sẽ là công chức vĩnh viễn và khó thay đổi trong khu vực công là một lực cản làm triệt tiêu động lực làm việc và cống hiến.***

Thứ năm, cải thiện những yếu tố trong môi trường làm việc và văn hóa tổ chức

Văn hóa tổ chức là một lực lượng vô hình định dạng lên cuộc sống của một tổ chức. Triết lý và phong cách quản lý, giao thức truyền thông và các chính sách, nghi lễ và những điều cấm kỵ đều tương tác với nhau tạo ra sự độc đáo của mỗi tổ chức. Mọi người thường tham gia một tổ chức hoặc tìm kiếm việc làm trong một ngành nhất định vì họ tìm thấy sự hấp dẫn trong nền văn hóa của tổ chức đó. Tiền không phải là lý do duy nhất để nâng cao cam kết và giữ chân nhân viên giỏi, đặc biệt là trong giai đoạn mà việc chi trả của Việt Nam còn đang trong quá trình cải cách và thiếu thốn, thì việc hấp dẫn người giỏi bằng các yếu tố văn hóa của tổ chức công là một cách làm thông minh và hợp lý trong giai đoạn này.

Nghiên cứu cũng chỉ ra rằng cải thiện các biện pháp tác động vào mối quan hệ giữa công việc - cuộc sống sẽ đóng góp vào văn hoá tổ chức dựa trên

hiệu suất và cam kết của nhân viên. Vì vậy, nhiều tổ chức thành công đã tạo ra một môi trường thân thiện với nhân viên bằng cách tích hợp sắp xếp công việc chuyên môn như thời gian linh hoạt, trao đổi thông tin, và cho phép nghỉ phép vì lý do gia đình để hỗ trợ nhân viên tạo ra sự cân bằng giữa cuộc sống và công việc.

Khả năng lãnh đạo cũng là một yếu tố quan trọng trong hoạt động giữ người tài, như phân tích nêu trên, chỉ có người lãnh đạo tốt và có năng lực lãnh đạo mới biết cách công nhận giá trị của người tài, từ đó có chính sách thu hút và giữ người tài. những người lãnh đạo chủ động và thường được phân biệt bởi các đặc điểm sau: **Uy tín, đam mê, khả năng kích thích tư duy, khả năng hiểu mình - hiểu người, lãnh đạo tốt có thể dựa vào uy tín và khả năng của chính họ cũng sẽ là một lực hút để giữ chân người tài.**

Thu hút, giữ chân người tài không đơn thuần là vấn đề nhân sự mà là tổng thể các khía cạnh từ quy hoạch nhân sự, thiết kế bản mô tả công việc, tuyển dụng, đào tạo, đánh giá, đãi ngộ, cơ cấu văn hóa tổ chức. Do đó, để thu hút và giữ người tài cần đổi mới tổng thể các yếu tố này. Cách tiếp cận tổng thể này cho thấy việc thu hút, giữ chân người tài trong bộ máy Nhà nước là một phần của chương trình cải cách hành chính của các quốc gia, một nhân tố lõi mang tính quyết định cho sự hùng cường, thịnh vượng ■

Hồ Đình Hiệp

Ở Đâu Như Đất Nước Mình

*Chẳng ở đâu như đất nước mình
Trong hoạn nạn mà nghĩa tình ấm áp
Dịch giã có thể là cơn bão táp
Thầy dặn trò “vịn vai nhau để đi!”(*)*

*Có những tháng ngày gian khó cách ly
Ta biết cùng nhau tạo những kì tích mới
ATM gạo cứu người qua cơn đói
Máy móc thay người cất tiếng nói yêu thương.*

*Kìa lạ chưa có cây xanh ven đường
Bánh mì, bún tươi trên cành lủng lẳng
Loài cây lạ ở một ngõ phố Đà Nẵng
Nên nhân giống về trồng khắp đó đây!*

*Biết rằng bạc tiền là quý lắm thay
Sao bếp cơm không đồng lại mở ra nhiều vậy
Và những chuyến xe chứa chan tình thân ái
Chở củ quả rau xanh đến vùng dịch đêm ngày.*

*Kể sao hết tình thương những tháng ngày này
Cả nước chung tay chặn nguồn lây Covid
Trong cuộc chiến này Đảng và dân đoàn kết
Nhất định không để ai bị bỏ lại phía sau!*

*Có nơi nào như đất nước mình đâu
Đứng bên bờ sóng đương đầu bao thử thách
Mỗi người dân đều tham gia chống dịch
Cuộc chiến này thắng lợi chẳng còn xa!*

(*) “Vịn vai nhau để đi!” là thông điệp trong lá thư của thầy Nguyễn Văn Đăng, Hiệu trưởng trường THPT Lê Quý Đôn, Nam Định gửi tới học sinh, phụ huynh khi có 61 thầy trò của nhà trường phải cách ly tập trung vì Covid-19.

Quang Minh Bùi

Có Một Mùa Không Yên Sẽ Hết

(Tặng các anh, chị trên tuyến đầu chống dịch)

*Có một mùa anh bước đi vội vã
Mùa không yên đất nước phải gồng mình
Dịch tràn vào những ngôi nhà bé nhỏ
Những con phố vốn dĩ đã thân quen.*

*Có một mùa chị lắng lắng trong đêm
Nhìn con ngủ giấc nồng qua cửa sổ
Những giọt tình chan chứa đâu còn chỗ
Vội vàng đi, con thức... tiếng vỗ òa.*

*Có một mùa đất nước phải nắm tay
Bao mặt trận hết mình lo phụng sự
Vì nhân dân có nề chi tư lự
Chỉ một lòng cho đất nước bình an.*

*Những trận đánh đâu cần súng đạn
Những cuộc hành quân làm bạn với nhân dân
Các anh, các chị ngại chi xa gần
Nam với Bắc ân cần cùng nhau chống dịch.*

*Có một mùa, mùa không yên sẽ hết
Nắng vàng soi rực sáng dưới hiên nhà
Bước chân anh lại về trong chào đón
Những con đường rộn rã tiếng yêu thương.*

*Có một mùa, mùa không yên sẽ hết
Cánh hoa vàng rực rỡ cả con đường
Chị lại về bên nụ cười con trẻ
Dưới mái nhà nghe tiếng hát quê hương.*

Nguyễn Thanh Hoàng

Chiến Trường Khốc Liệt

*Tổ quốc gọi toàn dân vào cuộc chiến
Chống dịch Covid chẳng quản hy sinh
Mỗi người dân là những chiến binh
Mỗi xã phường là pháo đài vững chắc.*

*Những chiến binh áo xanh, áo trắng
Nơi dịch bệnh ngày đêm thâm lặn
Bao hiểm nguy rình rập bên mình
Bởi giặc Covid là những kẻ vô hình.*

*Những chiến sỹ ngày đêm không nghỉ
Quên thân mình vì bao người bệnh
Mồ hôi đầm trong bộ trang phục
Nhiều chiến sỹ ngất lịm vì kiệt sức.*

*Một y sỹ trên tuyến đầu chống dịch
Bụng mang bầu vẫn quyết xông pha
Lúc lâm chung chợt nhớ tới quê nhà
Nơi con dại, mẹ cha đang trông đợi.*

*Cuộc chiến này không bom, không đạn
Chiến trường này không đổ máu xương
Nhưng đã gây mất mát đau thương
Bao người bệnh trong cơn nguy kịch.*

*Hãy cố lên người chiến binh anh dũng
Tinh thần thép sẽ tăng thêm sức mạnh
Cả nước đồng lòng đoàn kết tiến công
Đẩy lùi dịch bệnh non sông yên bình!*

Nghệ Sĩ Nhiếp Ảnh Cùng Chung Tay Phòng, Chống Dịch Covid-19

□ NGUYỄN HOÀNG

Ngay từ những ngày đầu đợt dịch Covid-19 lần thứ 4 bùng phát, Nghệ sĩ Nhiếp ảnh Bình Phước nói riêng, văn nghệ sĩ Bình Phước nói chung đã cùng chung tay phòng, chống dịch bằng những việc làm thiết thực, thể hiện tinh thần trách nhiệm và nghĩa vụ công dân của mình như tích cực sáng tác nhiều tác phẩm có nội dung truyền tải được thông điệp thực hiện “mục tiêu kép” vừa nâng cao ý thức phòng, chống dịch Covid-19, vừa phát triển kinh tế - xã hội để lan tỏa và tạo nguồn năng lượng tích cực đến với cộng đồng; sáng tác chủ đề, loại hình đa dạng, phong phú. Trong đó, chú trọng ca ngợi những chỉ đạo sâu sát, kịp thời, trách nhiệm, hiệu quả của Cấp ủy, Chính quyền, Mặt trận, đoàn thể các cấp; tôn vinh những việc làm thiết thực, trách nhiệm cao của các lực lượng tham gia trực tiếp ở tuyến đầu phòng, chống dịch;

các mô hình nghĩa tình, chung tay cùng Chính quyền chăm lo cho dân trong lúc khó khăn vì đại dịch, nhằm tạo sự lan tỏa, cổ vũ xã hội, đồng thuận trong nhân dân. Đặc biệt Nghệ sĩ Nhiếp ảnh Bình Phước nghiêm túc thực hiện việc không chia sẻ, đăng tải thông tin sai trái, bình luận phản cảm về phòng, chống dịch Covid-19 trên các trang mạng xã hội.

Tiêu biểu như Nghệ sĩ Nhiếp ảnh Nguyễn Quang Hùng - Chi hội Trưởng Chi hội Nhiếp ảnh, khi thành phố Đồng Xoài có trường hợp dương tính đầu tiên với SARS-CoV-2, anh đã vác “đồ nghề” theo chân lực lượng chống dịch tại các chốt, điểm cách ly có mặt tại Phòng khám Đa khoa Tâm Đức để ghi hình. Hay như Nghệ sĩ Nhiếp ảnh Nguyễn Hồng Phượng ngoài công việc lo cơm, áo, gạo, tiền hàng ngày với gia

Lực lượng chức năng điều tiết giao thông tại Chốt kiểm dịch Covid-19. Ảnh: N. Hoàng

đình, anh còn tình nguyện tham gia Lực lượng xung kích tại Chốt kiểm dịch nơi anh sống ở xã Tiến Hưng, thành phố Đồng Xoài để bảo vệ vùng xanh. Các nghệ sĩ: Nguyễn Ngọc Lâm, Nguyễn Văn Phúc, Phạm Thị Xuân, Trần Xuân Dục, Nguyễn Hữu Quý... cũng hăng hái trong việc sáng tác các tác phẩm ảnh nghệ thuật về đề tài Covid-19.

Được sự hỗ trợ của đơn vị chức năng tại các chốt kiểm dịch, Nghệ sĩ Nhiếp ảnh Nguyễn Văn Dương và Trần Lê Hoàng Vũ đã có mặt tại Chốt kiểm dịch tại xã Tân Lập, huyện Đồng Phú; Chốt kiểm dịch tại xã Minh Long, huyện Chơn Thành và một số Chốt bảo vệ phân vùng tại các phường trên địa bàn thành phố Đồng Xoài ghi lại những khoảnh khắc quý giá về sự đoàn kết, đồng lòng, quyết tâm của người dân và cán bộ, chiến sĩ, dùng hình ảnh chia sẻ về tinh thần phòng, chống dịch Covid-19. Những hình ảnh ghi lại ấy đã được đăng tải trên Website Hội Văn học Nghệ thuật Bình Phước, Tạp chí Văn nghệ Bình Phước và trên các trang mạng xã hội có sức lan tỏa mãnh liệt, làm ấm lòng bạn đọc gần xa đồng cảm, thấu hiểu sự vất vả, hiểm nguy của tuyến đầu chống dịch. Thông qua việc đăng tải các tác phẩm phòng, chống dịch trên phương tiện truyền thông để phổ biến tác phẩm nghệ thuật đến công chúng, phục vụ công tác cổ động, tuyên truyền.

Đằng sau mỗi tấm ảnh là những dòng tâm sự, những câu chuyện được chính những người trong cuộc kể lại, xúc động

và rất đời đời thường. Góc chụp hướng vào những chi tiết cảm động của đời sống, ở đó là sự yêu thương, sẻ chia, là tinh thần sống mạnh mẽ của mỗi người dân Bình Phước. Những bức ảnh mùa dịch không còn chuyên về ảnh nghệ thuật như trước mà có sự kết hợp hài hòa giữa nghệ thuật và tính thời sự, mang hơi thở cuộc sống đương đại. Nhưng nó đã thực sự trọn vẹn ghi lại những khoảnh khắc trong cuộc chiến chống Covid-19, ở đó lan tỏa những giá trị của yêu thương, sự tử tế, minh chứng cho một Việt Nam luôn nỗ lực và đoàn kết trong cuộc chiến khó khăn này. Những bức ảnh ghi lại không chỉ khẳng định tài năng, tình yêu và trách nhiệm của người Nghệ sĩ Nhiếp ảnh với cuộc đời. Những bức ảnh là minh chứng sống động nhất góp phần làm đẹp hơn hình ảnh Việt Nam trong mắt cộng đồng bạn bè Quốc tế trong bối cảnh cả thế giới đang nỗ lực chống lại đại dịch Covid-19.

Trong cuộc chiến “chống giặc Covid-19”, không tổ chức, cá nhân nào đứng ngoài cuộc. Với nghệ sĩ nhiếp ảnh Bình Phước nói riêng, văn nghệ sĩ Bình Phước nói chung cũng thế, công tác phòng, chống dịch là hiện thực cuộc sống sinh động để họ sáng tạo, sáng tác tác phẩm Văn học Nghệ thuật vì nhân sinh. Đặc biệt, từ sau khi Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy có Công văn số 283-CV/BTGTU ngày 29/7/2021 về việc đẩy mạnh các hoạt động về phòng, chống Covid-19 trên lĩnh vực văn hóa, văn nghệ thì phong trào phát triển thêm mạnh ■

Cha Tôi

□ TRƯƠNG THỊ MỸ HUỆ

Cha tôi đã ngoài sáu mươi, lên đủ chức ông nội, ông ngoại của bảy cháu nom gần chục đứa. Ông làm nghề “dân phố” - cụm từ mà người dân quen gọi chỉ lực lượng bảo vệ an ninh dân phố, cái nghề mà cả làng, cả tổng chung quy là “ăn cơm nhà, vác tù và hàng tổng”.

Cái nghiệp “dân phố” theo cha tôi đã hơn chục năm nay, không biết là do cơ duyên hay sự sắp đặt trong cuộc đời của cha. Bởi lẽ, nghiệp đến khi cha tôi đã đến tuổi an nhàn, nhà tôi qua rồi cái thời đói khổ, sáu chị em tôi cũng đã ra trường, ổn định nghề nghiệp và lần lượt yên bề gia thất.

Khi cha bảo sẽ đi làm “dân phố”, cả nhà tôi không ai ủng hộ, nhưng cũng không can ngăn. Ai cũng nghĩ, với căn bệnh gút kinh niên trên nền cao huyết áp, cộng thêm “chế độ dân phố” lúc đó chỉ vèn vèn trên dưới hai trăm ngàn, chẳng mấy bận mà ông lui về vui thú điền viên, an hưởng tuổi già. Ấy vậy mà, ông đã gấn bó hơn mười năm qua và không ngừng “thăng tiến”. Trong một lần dân báo phát hiện hai tên trộm đang trên đường tẩu thoát, ông rượt đuổi và cả gan chặn đầu mặc chúng hung hăng dao rựa; kết cục là, ngón tay cái của ông cũng kịp bay lìa trước khi lực lượng an ninh ứng cứu. Sau

bận ấy, cả nhà tôi, doạ nạt có, khóc lóc có, buộc ông nghỉ nghiệp. Tưởng êm xuôi, nhưng độ hơn chục ngày, gia đình tôi lại được phen dờ khóc dờ cười khi ông báo là “tau lên phường làm”. Sau khi nhận cái Bằng khen ghi nhận “chiến công oanh liệt” đó, cha tôi một bước từ ông “dân phố” khu phố, thành ông “dân phố” phường, mà hẳn Phó Ban an ninh dân phố phường Tân Đồng, thành phố Đồng Xoài. Mẹ tôi cười như mếu, nhưng biết tính ông có can ngăn cũng bằng thừa, chỉ dặn dò ông cẩn trọng. Nhà tôi rồi cũng dần quen với hình ảnh sớm tối, khung giờ “bắt chọt” của cha.

Rồi dịch bệnh bùng phát, sau ba đợt may mắn thì ở đợt thứ tư, Bình Phước liên tiếp ghi nhận hàng trăm ca bệnh, hàng ngàn người cách ly, cục bộ từng nơi rồi đến toàn tỉnh thực hiện giãn cách, nhà nhà yên lặng tĩnh mịch, ngành ngành khẩn trương chống dịch. Đất mẹ Sông Bé chính thức bước vào cuộc chiến.

Hoà vào những chiến binh “áo xanh”, “áo trắng”, cha tôi cùng những đồng đội với bộ áo nâu sòng lấm mùi bùn đất, cũng xông pha trên tuyến đầu chống dịch. Với tinh thần “chống dịch như chống giặc”, cha cùng các

đồng đội ngày đêm túc trực trên các điểm chốt, khu vực phong toả, phối hợp cùng chính quyền giữ gìn trật tự an ninh, nắm chắc số người lưu trú và ra khỏi địa phương, tích cực thực hiện nghiêm Chỉ thị 15, 16 của Chính phủ, phòng chống dịch bệnh một cách hiệu quả. Ngày nắng cũng như đêm mưa, cha cùng bao đồng đội bám trụ trên từng mặt trận, cơm bụi, mì gói nấu vội, vớng giăng, dù dựng túc trực, những bữa cơm nhà vốn đã thừa nay lại càng thừa hơn.

Một ngày đầu mùa khi cơn mưa chiều trút xuống âm ỉ, trên vô tuyến phát tin ca nhiễm liên tiếp tăng nhanh, các khu cách ly quá tải, các bệnh viện đã chiến được thiết lập khẩn trương, đâu đó hình ảnh tuyến đầu kiệt sức, bao mảnh đời tha hương rơi vào cảnh thiếu thốn. Cha không bàn với ai, dốc hết số tiền bán đất vốn định dưỡng già, tậu hẳn một con xe 7 chỗ. Nếu ai chứng kiến cảnh này, khi giữa tâm dịch nóng bỏng, cả nước đang oằn mình chống dịch, thì xe thật sự không phải là “hàng thiết yếu”, chốt hạ ông “vô tâm với thời cuộc”. Cha chỉ trầm ngâm: “Tiền tau, tau mua, tau chở Tổ chống dịch đi mần, cả Tổ không có cái xe ra hòn, khi có việc cần phải chờ đi mượn, đi thuê, dịch căng như ri, một phút một giây cũng đã cứu được bao người, cứ có việc mà chờ xe thì có mà chết rồi”. Ông cũng nói với chị em tôi rằng: “Đất ni đã cưu mang ta, cho bây ăn học thành tài, chừ

là khi ta trả ân con nạ”.

Ngẫm cũng phải, hơn ba mươi năm về trước, cả nhà tôi khăn gói rời mảnh đất miền Trung khô cằn, đói khổ vào đây lập nghiệp. Với “đoàn tàu há mồm” chín miệng ăn, cha tôi cày cuốc đủ nghề. Ngoài vụ mùa khoai, sắn, dưa, ngô, những lúc nông nhàn, cha cùng mẹ lên rừng kéo gỗ, đêm về tranh thủ vài cuộc xe ôm ngoài phố thị. Con xe Min - Khờ huyền thoại là kẻ sinh nhai, nó theo cha vào rừng kéo gỗ, thồ hàng, theo chúng tôi ra trường xã mỗi dịp lãnh thưởng cuối năm. Chúng tôi cứ thế lớn lên trên nỗi nhọc nhằn của cha, gánh mồ hôi của mẹ, gần bó với những rặng ngô vàng nham nhở bởi lũ kết mố xanh, bấy khi già đu ngọn lổ ô bên bờ suối rạt, những cánh đồng lúa mót xác xơ, cha dắt chúng tôi qua miền tuổi thơ.

Thế nên, khi cha nhẹ gánh gia đình, ông chọn trả nghĩa đất khi mẹ cần, sá gì tuổi trẻ đã qua, sá gì chút vốn về già, mỗi người một cách nghĩ cách làm, bằng tất cả trái tim. Cuộc đời cha đã dạy cho tôi, cho tất cả chúng ta, dù có thể không sinh ra từ mảnh đất **Bình** an và **Phước** lành, nhưng đã chọn gần bó nơi đây, khi quê hương oằn mình chống dịch, không được phép cho mình ở ngoài cuộc chiến, nếu không thể hiên ngang tuyến đầu, hãy chung tay khi Tổ quốc cần, giúp quê hương vươn mình đứng dậy, cùng cả nước vững bước đi lên ■

SÔNG GIỮA LẦN RANH

□ NGÔ THỊ THU SƯƠNG

Hôm đó tôi đi tiêm Vaccine theo thông báo của phường. 10 giờ tôi có mặt ở điểm tiêm, xếp hàng, chỉ khoảng chục người đang đợi. Đến lượt tôi nhận phiếu để điền thông tin cá nhân, người mặc bộ đồ xanh kín mít gọi tên tôi hai lần, nhìn tôi chăm chăm như là nhận ra người quen và hỏi: “Hồi xưa cô có dạy ở Chơn Thành phải không ạ?”.

Ai cũng đeo khẩu trang, tấm chắn giọt bắn, tôi đoán có lẽ là học trò cũ của mình: “Ừ, cô dạy ở đó hai năm”.

- Dạ, em sẽ liên lạc với cô sau nhé, bây giờ cô điền thông tin rồi chờ tiêm, em phải tiếp tục công việc.

Tôi đó, em gọi cho tôi qua số điện thoại mà tôi ghi trong phiếu thông tin hồi sáng.

“Em là Thức, năm xưa ở Hội đồng thi Tốt nghiệp Trung học Phổ thông Bình Long, em bị cô lập biên bản vì sử dụng tài liệu. Không biết cô còn nhớ chuyện năm ấy không?”

Thức nói tiếp: Em là con một, nhà em khá giả hơn so với các bạn trong lớp, từ nhỏ em chỉ tụ tập bạn bè chơi bời, chẳng học hành gì cả. Lần đó là lần thi thứ ba, cũng là lần cuối em được phép tham gia thi đó cô, bị cô lập biên bản nên em căm tức lắm. Sau khi ra khỏi phòng thi, em gọi thằng bạn đem theo khúc gỗ, chờ cô ra là đập cho một trận. Nhưng rồi em bị công an dẫn về nhà. Em bị nhốt trong nhà một tuần. Mẹ em là giáo viên, phải xin nghỉ dạy để trông chừng em, đề phòng em trốn ra ngoài. Sau một tuần, em được tự do và mẹ nói nếu em có ý định hành hung cô Giám thị thì mẹ sẽ tự tử, lúc đó em cũng đã nguôi nguôi và nhận ra

em giận và tức cô hết sức vô lý.

Em thương mẹ, nhận ra với mớ kiến thức hỗn độn không đầu không cuối bởi ham chơi nhiều hơn ham học sẽ chẳng làm nên trò trống gì, nên em quyết định đi học nghề sửa ti vi và điện thoại di động, rồi lập gia đình. Sau đó em chuyển về Sài Gòn, mở tiệm. Em xin lỗi cô vì hồi đó đã làm cho cô sợ hãi, và em cũng cảm ơn cô, nhờ cái biên bản của cô mà nhận thức và cuộc đời của em đã rẽ sang một hướng khác.

Tôi định kể cho Thức nghe những gì xảy ra với mình sau buổi thi hôm đó, nhưng thôi.

Tôi động viên Thức: “Cô rất mừng là bây giờ em có cuộc sống ổn định. Em trở thành người tử tế, phần lớn là công lao của ba mẹ em đó”.

Đang nói chuyện thì Thức chào tạm biệt vì có việc ở phường phải đi ngay.

Tôi nhớ năm đó là 1988, năm đầu tiên tôi làm cô giáo và lần đầu tiên coi thi Tốt nghiệp Phổ thông Trung học. Buổi thi cuối cùng, khi phát hiện Thức sử dụng tài liệu, tôi nhắc nhở chung cho tất cả thí sinh: “Em nào có tài liệu thì đem lên bục giảng ngay bây giờ, nếu không cô sẽ lập biên bản”. Nhưng Thức vẫn tiếp tục xem tài liệu nên tôi đến, lấy tài liệu và lập biên bản nhưng Thức không chịu ký tên. Sau đó Thức lên bàn giáo viên hăm dọa: “Đây là lần cuối tui thi Tốt nghiệp, nếu cô không xé bỏ cái biên bản thì cô không về tới nhà đâu”.

Nhìn vẻ mặt xác xược, thái độ lạnh lùng của Thức, tôi đoán đó không chỉ là lời hăm dọa. Mặc dù hơi run nhưng tôi cương quyết:

“Cô thực hiện đúng nội quy phòng thi”.

Sau đó tôi nhờ Giám thị hành lang báo cáo vụ việc với Chủ tịch Hội đồng thi.

Kết thúc buổi thi, Chủ tịch Hội đồng thi lên tận phòng thi của tôi để giải quyết. Công an trực thi hộ tổng tôi ra tận xe đồ để tôi về Chơn Thành. Về đến nhà bình an mà tôi vẫn còn run.

Hết hai năm thực tập ở trường THPT Chơn Thành, tôi chuyển về Sài Gòn và tiếp tục nghề dạy học cho đến khi về hưu.

Hai ngày sau Thức lại gọi cho tôi để tiếp tục câu chuyện của mình: “Hai vợ chồng em chưa có em bé, đợt dịch lần này căng thẳng quá, cả hai đứa đều tham gia tuyến đầu chống dịch. Vợ em tham gia Hội Phụ nữ phường chuyển thức ăn, thực phẩm vào các khu bị phong tỏa, cách ly, còn em thì hỗ trợ ở các điểm tiêm Vaccine. Tuần trước vợ em bị dương tính với Covid, đang được điều trị ở Củ Chi” nói đến đây Thức dừng lại một chút rồi tiếp: “Cô ơi, có chuyện này em muốn nhờ cô, ở Sài Gòn này em chẳng còn ai thân thiết cả, có mấy người bà con đã về quê tránh dịch hết rồi, còn ở Bình Long em chỉ có mẹ thôi, bà con nội ngoại đều ở ngoài miền Trung hết... Nói đến đây Thức im lặng, tôi nghe rõ tiếng tích tắc của chiếc đồng hồ treo tường đang gõ nhịp, chậm rãi và xa xăm... Em tiếp lời có vẻ rất khó khăn: Nếu lỡ hai vợ chồng em bị nhiễm Covid và không qua khỏi thì nhờ cô báo cho mẹ em biết, em sẽ nhắn số điện thoại mẹ em cho cô, em đăng ký số điện thoại của cô ở phường trong trường hợp họ cần liên lạc với người thân, ngày mai em sẽ đến nhà cô để gọi lá thư cho mẹ...” Hai dòng nước

mắt tôi lặng lẽ chảy dài, tôi không biết nói gì với em cả, không biết cái gập đầu của tôi em có cảm nhận được hay không?

Trời ơi! Giữa lần ranh sự sống và cái chết mà sao giọng em nói bình thản quá vậy?! Còn tôi, tôi nghẹn lòng nuốt nước mắt vào trong.

Những ngày sau đó, tôi cầu nguyện cho đại dịch chóng qua, cầu nguyện cho mọi người bình an, cầu nguyện cho người thân, bạn bè, những người tham gia tuyến đầu chống dịch nhiều sức khỏe để chống chọi với dịch bệnh.

Những ngày sau đó, em thường xuyên liên lạc với tôi, cập nhật tình hình ca nhiễm, tiêm Vaccine của phường, sức khỏe của cả hai vợ chồng, em nói thêm rằng cô đừng quá lo lắng, hai đứa khỏe mạnh, đã tiêm đủ Vaccine, phòng dịch cẩn thận, luôn thực hiện 5K...

Và ngày Sài Gòn tuyên bố nói lỏng giãn cách xã hội cũng là ngày vợ của Thức khỏi bệnh, được về nhà. Tôi nghe mà vui y như người thân của tôi vừa trở về từ cõi chết vậy. Tôi thì thầm: Cô mừng lắm, mừng lắm Thức ơi...

Ôi! Không gì vui bằng Sài Gòn từng bước không chế được dịch bệnh, số ca nhiễm, ca tử vong giảm dần. Tôi hy vọng một ngày không xa, Việt Nam sẽ sớm đẩy lùi dịch bệnh để không ai bị nhiễm bệnh, không ai tử vong oan uổng, để những người tham gia tuyến đầu chống dịch như vợ chồng Thức sớm được về nhà, công việc làm ăn lại như cũ, em có thể về quê thăm mẹ và mẹ em lại tự hào khoe với bà con rằng: Thắng Thức của tôi đã khôn lớn và trưởng thành rồi! ■

Tâm Sự Mùa Dịch

□ NGUYỄN NGỌC LƯƠNG -

Nguyên Trưởng Đoàn Ca múa nhạc Dân tộc

Mùa dịch ai cũng buồn! Nói “mùa dịch” để thấy nó ngắn như một mùa đông buồn, chỉ kéo dài ba tháng, nhưng thực ra mùa dịch lần này kéo dài đã gần ba năm. Ngay từ những ngày đầu mùa đã có ba bốn chuyện buồn, chương trình của Đoàn Ca múa nhạc Dân tộc tỉnh tập đã gần xong, ai cũng hào hứng chuẩn bị đi diễn thì hủy, bao nhiêu công sức tập luyện của ca sỹ, diễn viên, bao nhiêu kinh phí đã bỏ ra giờ bỏ sông bỏ biển. Thực ra, tiết mục đã dựng, đã tập thì để đó khi có chương trình phù hợp thì tập lại rồi diễn, nhưng cảm giác háo hức được diễn, tâm huyết của đạo diễn, biên đạo, diễn viên, hậu đài, kỹ thuật cho một chương trình như cái bong bóng đang được bơm căng bỗng dưng phải rút vòi không bơm nữa làm cho mọi người hụt hẫng nhìn như đồng cao su bèo nhèo, mà lần sau có bơm thì cũng không bao giờ lên đều, đẹp và căng như lần đầu được.

Rồi nhiều lần hủy diễn, làm cho mọi người quen đi, quen đến độ mà mỗi khi tập chương trình mới tâm trạng hủy diễn nó len lỏi vào người này, người kia. Đạo diễn, biên đạo thì luôn quyết tâm làm cho hay, cho đẹp, nghĩ ra bao nhiêu ý tưởng theo chủ đề chương trình, rồi động viên, khuyến khích mọi người hăng say tập luyện. Nhưng cảm giác hủy diễn, một lần,

hai lần, ba lần nó đã ăn vào tiềm thức của nhiều người nên tâm trạng tập cho có, cho hết buổi tập và ý nghĩ chương trình này rồi cũng bị hủy mà thôi, dịch bệnh còn căng vậy sao diễn được, đã lây lan từ người này sang người khác để rồi mỗi lần lên sân tập, đứng trước cây piano mà ca sỹ, diễn viên tập như vô hồn, vô cảm, không còn là người nghệ sỹ nữa.

Ngay cả như chương trình Giao thừa, kinh phí đầu tư cả tỉ, chương trình đã lên, kịch bản và ma kết sân khấu đã duyệt, tập hơn tháng trời, mời cả NSND Thu Hiền và nhiều ca sỹ, diễn viên từ thành phố Hồ Chí Minh lên tham gia vậy mà còn mười ngày nữa diễn thì có thông tin dự kiến là sẽ hủy. Mới nghe thông tin Trưởng đoàn đã bủn rủn chân tay, tổng đạo diễn, biên đạo, nhạc sỹ, ca sỹ, diễn viên ai cũng buồn. Hơn 15 năm của Đoàn là 15 lần diễn Giao thừa, không lẽ năm nay vì dịch mà không được diễn, chuyện tiền bạc thì Trưởng Đoàn lo nhất, nhưng ca sỹ diễn viên buồn nhất là không được diễn Giao thừa. Diễn Giao thừa thì được truyền hình trực tiếp, chương trình hoành tráng nhất trong năm, sân khấu rộng 250m², âm thanh chuẩn cho 10.000 người nghe, ánh sáng lộng lẫy, đủ các loại đèn: Beam, parled, blinder, polo, trang phục thì được mua mới, ca

Tiết mục văn nghệ Chào xuân mới. N. Lương

sỹ diễn viên gần cả trăm người, đến giờ Giao thừa thì pháo hoa bắn sáng trời, đẹp lung linh như cõi thần tiên. Đang tập thôi mà hằng ngày nghe Trưởng đoàn, tổng đạo diễn nói ý tưởng nhiều người đã hăng hái muốn diễn, ai cũng cố làm tròn vai của mình. Vậy mà dịch đến Đồng Phú rồi, căng quá, chống dịch như chống giặc, giờ mà 10.000 người tập trung lại, có vài em Covid thì tan hoang hết.

Ba ngày sau nghe phương án đưa vào trong hội trường diễn, vẫn truyền hình trực tiếp, nhưng khán giả thì hạn chế, phải ngồi giãn cách, đeo khẩu trang và sát khuẩn. Chương trình không thay đổi vẫn giữ nguyên như vậy. Nghe thì đơn giản vì chỉ là thay đổi từ ngoài trời vào trong hội trường chứ có gì đâu. Nhưng ông Tổng Đạo diễn toát mồ hôi hột, đang làm chương trình gần 100 ca sỹ, diễn viên, diễn trên cái sân khấu 250m², xây dựng ba tổ hợp cho ba tầng sân khấu, bây giờ vô cái hội trường có

120m², một tầng sân khấu, nội cái sửa đường dây cho ca sỹ, diễn viên đã điên cái đầu, rồi lân rông diễn sao, rồi thiết kế sân khấu, bố trí đạo cụ. Nghệ thuật đâu phải sân to diễn to, sân nhỏ diễn nhỏ, nghệ thuật là khoa học, từ ý tưởng chủ đề chương trình, mới ra tác phẩm, từ tác phẩm mới ra trang phục, đạo cụ và động tác, từ quy mô sân khấu mới thiết kế cảnh trí và bố trí âm thanh, ánh sáng, đạo cụ, đường dây. Vậy mà bây giờ còn có bảy ngày, tập cả tháng còn chưa xong bảy ngày giải quyết được gì. Nhưng đã nhận thì phải làm, vậy mới là thời chiến, mới là chống dịch như chống giặc, ứng vạn biến được thì mới là Nghệ sỹ Nhân dân, tổng đạo diễn, thế là tất cả bắt tay vào cùng làm. Sân khấu thiết kế lại, đường dây chạy lại, cảnh trí, đạo cụ cũng phải sửa, diễn viên chạy 10 bước thì giờ còn chạy năm bước. Nhưng ông biên đạo buồn, chạy vậy thì phá nát ý tưởng của ông, nam chính mà chạy 5 bước thì cả cái tổ hợp

múa 25 con người nó dồn ứ lại thì còn gì là nghệ thuật nữa. Nhưng không chỉ có ông biên đạo buồn mà ai cũng buồn, nhất là ông Trưởng đoàn và Tổng Đạo diễn, buồn mười thì lo cũng mười...

Nhưng dịch bệnh không như chiến tranh, chiến tranh thì bố trí trận địa bảo vệ, rồi nguy trang, địch không biết được, nhưng dịch bệnh con người không biết bố trí trận địa như thế nào, nguy trang làm sao vì có thấy nó đâu, phòng là chính chứ địch đến rồi mới chống thì tốn kém và thiệt hại vô cùng. Đúng ngày 27 Tết dịch đã về đến Tiến Hưng và chương trình Giao thừa chính thức hủy diễn. Ai cũng buồn, nhưng Trưởng đoàn là buồn và lo nhất, Tết đến nơi, không diễn lấy đâu ra tiền trả cho ca sỹ, diễn viên. Tiền diễn không trả vì không diễn nhưng tiền tập đâu có không trả được. Không diễn, Tài chính chưa duyệt kinh phí vì biết làm đến đâu mà duyệt, mà Tết đến nơi thời gian đâu mà làm, có gì qua Tết tính. Nhưng làm Trưởng đoàn đâu có nói vậy được, dịch bệnh thu nhập đã thấp mà tiền Tết không có lấy gì vui mấy ngày xuân, Tết không diễn nhưng ăn tết vẫn phải ăn, thông lệ xưa nay vẫn vậy. Thôi thì chạy vậy lo cho mọi người rồi mọi chuyện cũng qua.

Nhưng dịch cũng có những ngày đi xuống, số ca nhiễm giảm có khi cả tháng không có ca nào. Tháng 3 là một tháng như vậy, một tháng kiểm soát được dịch và có một ngày lễ trọng đại là Ngày Giải phóng Bình Phước. Tỉnh chỉ đạo tổ chức

lễ kỷ niệm tại Bình Long có chương trình nghệ thuật chào mừng. Hơn một tháng không tập, không diễn, lại thấy dịch đã đi xa, những ca nhiễm đã được đưa vào khu điều trị tập trung, F1 cũng đã được cách ly, nhiều ngày không có ca nhiễm ngoài cộng đồng, ai cũng tin tưởng là sẽ được diễn. Mà được diễn thật, trước đêm diễn ai cũng vui vì chắc chắn là được diễn rồi. Xe Đoàn 5 giờ xuất phát mà 4 giờ 30 có người đã kêu bảo vệ mở cửa. Chương trình 7 tiết mục, hát hay, múa đẹp ai cũng khen, chắc lâu ngày không được xem diễn, không được gặp ca sỹ, diễn viên nên ai cũng cảm thấy phấn khích. Phần ca sỹ, diễn viên thì cũng chờ lâu rồi nên Trưởng đoàn quán triệt phải tập trung diễn, không được để sai sót, ai sai động tác, ai rớt nhịp về là kiểm điểm hết. Sau lễ thì diễn giao lưu, Bình Long kiểm soát dịch tốt nên ai cũng thoải mái, ban nhạc, ca sỹ, diễn viên cùng khán giả lâu ngày gặp nhau diễn như như nắng hạn gặp mưa.

Và đó cũng là chương trình lớn cuối cùng của Đoàn trong năm, tháng Tư diễn được vài xuất diễn tuyên truyền cho bầu cử Đại biểu Quốc hội và Hội đồng Nhân dân các cấp, sau đó thì dịch bùng lên, Chỉ thị 15, 16 áp dụng thế là từ tập trung 20 người, xuống 10 người và không cho tập trung nữa, ai ở nhà nấy, một cung đường hai điểm đến. diễn viên nằm nhà buồn tay, buồn chân, ca sỹ không được lên Đoàn luyện thanh, vài người còn là F1, F2 mọi người lo chống dịch, nghệ thuật cũng bị dịch lại phía sau ■

Nguyễn Trọng Đồng

Việt Nam, Trái Tim Tôi Mùa Thu...

*Tôi lớn lên từ vành nôi của mẹ
Cánh cò trắng bay trong chiều rắng đỏ
Bóng cha đi trong điệp trùng đội ngũ
Quang gánh mẹ về hôm sớm tảo tần
Nhà toàn con trai mẹ khó nhọc bao phần
Đức hy sinh lặn trong từng thớ thịt
Mẹ là dòng sông, cánh đồng xanh biếc
Giọt mồ hôi hóa hạt thóc vàng mười
Nửa nuôi con, nửa gửi bố phương trời
Còn củ sắn củ khoai hà phần mẹ
Mẹ cũng là mùa thu con đó
Trái cây đời đủ tháng ngày chín đỏ
Chắt chiu tấm lòng như rặng rờ con đường
Hồi mùa thu chín mộng của quê hương
Cho ta được về tháng năm thơm ngát!
Trời Ba Đình tiếng hát vẫn bay lên
Mẹ là bài thơ. Mẹ cũng là đất nước
Bốn mùa xanh như cánh cò trắng muốt
Dẫu đi xa vẫn thức bên người
Năm tháng bồi hồi mùa thu khoảng trời
Đất nước này! Đất nước của ta ơi
Sông Hồng đỏ như màu cờ chiến thắng
Giặc nước tan rồi. Lại bàn tay xây dựng
Một Việt Nam nhân nghĩa hùng cường
Như bóng mẹ về từ nắng cuối đông
Và tự lễ đài Người vẫn cất bài hát kết đoàn...*

Thu Đàm

Tự Tình Thu

Cuối mùa Thu nắng băng khuâng
Tóc mây nhuộm màu tuyết trắng
Bước chân gió đêm trêu nặng
Giẫm lên chiếc lá vàng phai

Dường như Đông sắp về rồi
Em nghe hàng cây thốn thức
Em nghe trái tim rạo rức
Mơ vòng tay ấm bình yên

Tình yêu anh tựa phép tiên
Biến đêm thành ngày rực sáng
Muôn hoa ru đời lãng mạn
Em cười ngọc điểm làn môi!.

Ảnh: TL

SuaDx

...Chiều!

Chiều nay
Đồng Xoài không mưa
Nắng vàng lưa thưa
Như vừa tới bói
Áo ai hơi hơi
Xởi lởi gió đùa
Môi ai bung thù
Chiều nghiêng cánh nhớ!
Mắt ai can có
Nín thở hồ thu
Tóc ai buông ru
Đan mù mây rồi!
Ôi em vời vợi
Tôi bói hồn yêu
Vắt cạn tim chiều
Nghe buồn thiêu thiêu
Câu thơ tiu nghỉu
Vá vúi lời tình
Lối chiều gập ghềnh
Chỉ mình tôi hiểu!

Thanh Minh

Tháng Mười

Tháng Mười buồn. Những chiếc lá úa vàng
Nằm bơ vơ ven con đường nhỏ
Những vòng bánh xe qua
Lá cuộn mình theo gió
Chẳng cần biết sẽ về đâu

Tháng Mười. Giọt mưa lao xao
Chủ đề than hát nỉ non không dứt
Những giọt cà phê thơm nức
Nhỏ đều đều không làm ấm không gian
Trong dòng suy nghĩ miên man
Sao vẫn nụ cười em lẫn khuất?

Tháng Mười. Chiếc ly thủy tinh vỡ tan khi anh tuột tay
Một vết cửa. Lòng bàn tay ứa máu
Anh tiếc nuối chút kỉ niệm cuối cùng cũng vỡ
Làm sao gộp nhặt những tàn phai?

Tháng Mười...
Những làn mưa mỏng manh giăng phía bên ngoài
Bên trong này anh vẫn đợi tiếng bước chân thật khẽ
Vội nụ cười thật hiền
Em mang đến bình yên nơi căn nhà nhỏ
Em sẽ kể anh nghe những chuyện vui muôn thuở
Ngày mình mới bắt đầu...

Tháng Mười thật dài để anh níu giữ niềm tin
Em sẽ đến
Mang bình yên về căn nhà cũ
Những trang lịch cuối cùng
Tìm anh se thắt
Hướng về phía không em

Anh đợi chờ tháng cũ đi hoang
Mùa trở lại sao em không trở lại?
Nếu biết được cuối con đường anh vẫn đợi
Em có về nói lại chuyện mình không?

Lê Đức Lương

Vịnh Hoa Lục Bình

Trôi nổi suốt đời với nước non
Mưa tuôn gió dập vẫn lòng son
Mình tròn nón biếc soi trên nước
Hoa tím thủy chung chẳng mối mòn
Gạn đục khơi trong dòng nước biếc
Kết bè sinh nở cháu cùng con
Xưa che mắt địch trên sông nước
Bộ đội vượt dòng lập chiến công.

Thu Hiền

Đêm Đông Nhớ Mẹ

Đêm chơi vui năm canh dài thao thức
Đếm lá Thu rơi trong tiếng nấc nghẹn ngào
Thấy bóng mẹ ngồi tựa cửa ngắm trời sao
Tim con tái tê nhuộm tím màu thương nhớ

Thu đi qua Đông đang về trước ngõ
Cái rét thấu xương của xứ sở quê hương
Thân mẹ yếu gầy, tóc nhuộm gió sương
Đau nhói trong con như đứt từng đoạn ruột

Mẹ ơi chắc Tết này con chưa về được
Đại dịch Cô vi nên mộng ước chẳng thành
Cả nước đồng lòng diệt dịch sẽ qua nhanh
Cuộc sống bình yên con trở về thăm mẹ

Vu Lan qua, mùa Vu Lan buồn tẻ
Chẳng được lên chùa nghe thầy giảng thuyết kinh
Mùa báo hiếu mẹ cha chẳng trọn nghĩa vẹn tình
Đông xa xứ, miên man hoài nhớ mẹ.

Phạm Thị Cúc

Mẹ Tôi

Mẹ nay tóc bạc da môi
Phúc hậu mỉm cười, ngồi ngắm cháu con
Có đứa còn chạy lon ton
Có đứa khôn lớn, đứa còn ngây thơ

Ngày xưa mẹ cũng bơ phờ
Làm việc vất vả, sớm trưa ruộng đồng
Chẳng lúc nào mẹ ngồi không
Đi buôn đi bán, vẹo hông, ngheo đầu.

Tóc mẹ bạc sớm, da nâu
Thân cò gầy yếu, mẹ đâu than phiền
Lúc nào cũng nụ cười hiền
Vội đôi mắt sáng lo phiền trũng sâu

Cuộc đời bươn chải bể dâu
Nuôi đàn con nhỏ, dạy câu thuận hoà.
Bây giờ con mới hiểu ra.
Cặm cùi vất vả đó là dạy con

Mẹ ơi! Nước chảy đá mòn
Hôm nay con đã lớn khôn, “mẹ già”.
Báo đáp mẹ, “thuở can qua”.
Để mẹ hưởng phúc tuổi già yên vui.
Cảm ơn mẹ!

Thanh Dương Hồng

Miền Nhỏ

*Hoa dã quỳ
Đất vàng màu nhớ
Trên những con đường
Mái phố hanh hao...*

*Nắng lao xao
Đất vàng miền nhớ
Những tháng năm xưa
Khắc khoải ủa về!...*

*Em e ấp môi duyên đầu
Trong ánh nhìn thâm kín
Ta dại khờ
Câm nín suốt... mùa hoa!*

*Hoa có mùa
Tình yêu không có tuổi
Ta một thời nông nổi
Nên đành lạc mất nhau...*
*Để bây giờ
Thao thiết những mùa hoa!...*

Ảnh: TL

Huy Đức

Nhân Sinh

*Chợ đông chẳng thể bán buôn
Đành quay vào núi cổ tu kiếp này
Rồi mỗi năm ngắt chút mây
Để mơn chớm tóc cho cây vươn tầm!*

*Rừng nguyên thưa dân nốt trâm
May sao đàn gió giữ âm bỗng vèo...
Gieo vào tai như chất keo
Thấm qua “da Cóc” lần leo vai gầy!*

*Nên vai gầy thương tháng ngày
Thương dòng suối nhỏ miệt mài lướt quanh
Những khối đá dằng “Thạch Sanh”
Chạm thành sản phẩm “tình anh nhà vườn”!*

Chị Hai Tôi

□ NGUYỄN NGỌC DUNG

Má tôi thở dài khi xem Thời sự thấy hình ảnh dòng người đi xe máy về các tỉnh. Thương quá người dân mình vì cuộc sống mưu sinh mà lên thành phố làm giờ quá sức chịu đựng với con bão Covid. Họ không còn sức để cầm cự nữa, Sài Gòn khó giữ chân họ khi việc làm bị ngưng trệ, tiền trợ, tiền ăn, hàng trăm khoản chi tiêu làm sao cầu cạnh mãi vào sự hỗ trợ của Chính phủ. Về quê lúc này chưa phải là giải pháp tốt vì biết đâu họ đem cả con Covid theo dấu biết rằng đường về xa lắm gian lao với bao nắng mưa khó nhọc. Nhưng quê nhà vẫn là nơi nghỉ ngơi luôn dang tay chờ đón những người con đi xa dù phải đứng trước thách thức an sinh và đương đầu với cách ly phòng dịch. Má tôi giọng đầy lo lắng:

- Không biết chị Hai con có về nhà không? Về cũng khổ mà ở trên Sài Gòn làm sao cầm cự nổi.

- Chứ đêm qua chị Hai không nói quyết định cho má biết sao? Tôi thắc mắc.

- Má chưa biết chị Hai quyết định thế nào vì người ở trọ đã trả phòng hết, nhà hàng cũng đóng cửa từ lâu, không có tiền để trả tiền mặt bằng hàng tháng. Mỗi tháng 30 triệu chứ ít đâu.

Nghe má nói thấy thương cho chị Hai lắm sao. Trong nhà ba chị em thì chị Hai là người thành đạt nhất. Ba tôi bị tai nạn mất lúc đó tôi lên lớp 1, anh Ba lên lớp 6, chị Hai mới Tốt nghiệp Đại học ra trường, chị phải bươn chải đi làm rất nhiều công việc để phụ má nuôi em. Vậy mà Hai còn mua xe trả góp cho tôi và anh ba. Anh Ba đậu Đại học ở Hà Nội chị đều lo chu cấp tiền ăn tiền trọ. Anh Ba ra trường làm việc ngoài đó vì phải lòng cô gái đất Bắc thế là anh lấy vợ lập nghiệp luôn. Chị Hai lấy chồng ở Sài Gòn, nhờ bên nhà chồng giúp đỡ cộng với sự thông minh giỏi giang chị đã thuê mặt bằng xây 50 phòng trọ, kinh doanh thêm nhà hàng tiệc cưới. không phí công má cho chị học quản trị kinh doanh. Gặp thời thì lên nhưng gặp Covid nên giờ chị khôn đồn, gia đình bên chồng cũng vậy. Khu nhà trọ của chị chủ yếu là người dân ở các tỉnh miền Tây lên ở trọ làm công nhân, bán vé số, hàng rong... bao tháng nay họ phải nghỉ làm vì giãn cách, phong tỏa liên tục nên không có tiền để đóng tiền trọ. Chị thương tình không thu một tháng, tháng sau chị giảm một nửa. rồi một nửa tiếp theo, chị không muốn thu tiền vì họ có đi làm được đâu nhưng mặt bằng chị thuê mỗi tháng phải trả. Nhà hàng thì đóng cửa không hoạt động được.

Anh Ba ngoài Hà Nội quyền góp

đóng nhiều thùng hàng nông sản gửi vào hỗ trợ cho khu nhà trọ của chị Hai. Tiền dành dụm được bao nhiêu anh cũng gửi về phụ. Tôi và má không có tiền, duyên góp được một ít từ cô dì chú bác và bà con hàng xóm, tiền mà Hai gửi về hàng tháng tôi tiết kiệm giờ lấy ra mua hết rau củ quả để gửi xuống mong hỗ trợ phần nào cho những người ở trọ. Hai tôi liên hệ xin bên phường, khu phố hỗ trợ cho khu trọ ngoài tiền hỗ trợ của Chính phủ ra cố gắng vượt qua cơn bão Covid.

Má quyết định bán đất và nhà để hỗ trợ cho chị Hai. Nghe tin anh Ba tôi gọi về phản đối ngay: “Đất của ba để lại là nơi thờ cúng ba và ông bà mà

bán rồi làm sao? Má với Út ở đâu?”.

- Anh Ba nói đúng đó. Con nhớ hồi trước anh nói bán một nửa đất để mua nhà ngoài Hà Nội má không đồng ý, sao giờ má muốn bán hết? Tôi cố thuyết phục song má nhỏ nhẹ khuyên:

- Bao năm qua chị Hai lo cho bây ăn học, gửi tiền về lo xây nhà xây cửa cho má, giờ Hai khó khăn làm sao má không lo. Bán nhà con và má sẽ xuống ở phụ chị Hai con

cũng sắp học Đại học đến nơi rồi.

Thật sự tôi chẳng dám hình dung khi không còn đất đai, ngôi nhà... Nhà là nơi để ta đi về. vậy mà giờ má tôi lại quyết định bán. Tôi biết tình hình của chị Hai thật nan giải, cũng không phải mình Hai tôi mà cả Sài Gòn đều khốn đốn. Cuộc chiến với Covid đã kéo dài, bao ca nhiễm, ca tử vong cứ liên tiếp tăng lên, bao chuyến xe chỉ viện sức người sức của rầm rập nối đuôi nhau từ Tây Nguyên, miền Tây, Hà Nội đổ vào Sài Gòn thân yêu. Cả Sài Gòn phải đang gồng mình để vượt qua đại dịch.

Sài Gòn nói lỏng giãn cách, thực hiện bình thường mới một số trạng

thái hoạt động anh rề tôi đi làm lại vì đã tiêm hai mũi Vaccine. Nhưng được có mấy ngày thì anh bị nhiễm do một anh làm việc chung phòng xét nghiệm là F0. Nghe tin anh rề tôi bị nhiễm Covid phải cách ly ở nhà và đang được theo dõi, Hai tôi và hai đứa con chị trở thành F1 đều cách ly tại nhà trong phòng riêng. Má tôi thần thờ lo lắng ngày đêm. Bình thường nghe con của chị Hai bệnh là má tôi chạy xuống Sài Gòn ngay, giờ thì đành chịu. tâm trạng của má như đứng đông lửa ngồi đông rơm. Tiêm ngừa rồi vẫn có thể bị lây nhiễm thật không thể chủ quan được.

- Má à hay má nói chị Hai mai một cách ly xong về nhà mình luôn đi, má thấy không hôm giờ người ta bỏ về quê rất là nhiều, bao năm bôn ba ở Sài Gòn cũng đủ rồi, đâu cho bằng quê nhà. Chị Hai không đồng ý má bán nhà đâu. Tết nào chị cũng về nhà ăn Tết mà.

- Không được đâu con, cơ sở Hai gầy dựng trên Sài Gòn cả rồi. Về đây chị con biết làm sao, có hộ khẩu ở Sài Gòn đâu phải dễ mà về quê lúc này đâu phải cách, cả nhà chị Hai đang cách ly không biết sẽ thế nào. Giờ có bán nhà má cũng không tiếc nữa vì phải lo sức khỏe cho cả nhà chị Hai và ổn định kinh doanh của nhà hàng.

Điều má nói không phải là không có lý. Nhưng tôi và má hết cách đề giúp chị. Chẳng lẽ phải bán ngôi nhà

này thực sao? Cầu mong anh được chữa khỏi Covid và chị Hai và các cháu không trở thành F0.

Mưa rả rích cả đêm, không biết do lạnh hay sự lo lắng mà má trần trọc trở mình suốt. Thương má quá giờ này có ba cũng đỡ phần nào gánh nặng trên vai. Trời chưa sáng hẳn đã nghe chị Hai gọi điện cho má:

- Alo... Má nè tối qua con nghe trên đài Chính phủ đang đề xuất gói vay vốn lãi suất 0 đồng hỗ trợ cho các doanh nghiệp để mở cửa lại ổn định sản xuất và kinh doanh, con xem có vay được không má đừng có bán nhà nhé! con sẽ cố gắng xoay xở.

- Ủ... ừ vậy hả con? Điều quan trọng bây giờ cả nhà con phải vượt qua được sự lây nhiễm Covid. Má không xuống được các con cố gắng và thật bình tĩnh nghe.

- Dạ. Con biết rồi ở đây luôn có cơ sở y tế chữa, theo dõi chăm sóc sức khỏe các F1 tận nhà má cứ yên tâm nghe.

Nghe má và chị Hai nói lòng tôi rộn niềm vui, khói hương phảng phất từ bàn thờ ba bay ra làm sống mũi cay cay. Ngôi nhà này sẽ mãi là nơi để chị Hai tôi và anh Ba trở về sum họp. Tôi mong mùa giông bão Covid qua đi, cả Sài Gòn sẽ trở lại nhịp sống bình thường rồi mùa xuân sẽ về, dòng người hối hả đổ xuống chợ hoa xuân... ■